הארץ

640 שקל, יום א' י"ז בטבת תשמ"ו, 29 בדצמבר 1985 VOL. 68/20262 DECEMBER 29 1985

BURLINGTON AIR EXPRESS שיגור אקספרס
טלפן והמישגור שלך כבר בדרך
הדרך המהירה והבטוחה ביותר לשיגור מסמכים לכל פינה בעולם.
טרנס כלל - תשגיר בע"מ
נמנה על קבוצת כלל

מקורות מערביים: ביקור חוסיין בסוריה לא ישבש הליך השלום

מלך ירדן ינסה לשכנע את אסאד לצמצם סמכויות מליאת הוועידה הבינלאומית ★ נחתם ההסכם לסיום המלחמה בלבנון

מאת עקיבא אלדר ועודד זראי

ביקור של המלך חוסיין בסוריה לא ישבש את תהליך השלום באזור — כך מסרו בסוף השבוע מקורות מערביים רשמיים, שקיימו מגעים עם חוסיין ערב יציאתו לדמשק. חוסיין הבהיר, כי בפגישתו עם הנשיא הסורי ואפו אל־אסאד יש בדעתו לדון בנושאים הקשורים לוועידה הבינלאומית.

(סוף בעמוד 2, טור 1)

חדשות הארץ

שיחות היום

עם: השחקנית חנה מרון, שנפצעה בהתקפת המחבלים בנמל התעופה במינכן

על: התקפת המחבלים ברומא ובווינה

(עמ' 2)

ביקורת נגד נציב שירות בתי הסוהר על הענקת ציור של צבי גור לזמיר

(עמ' 3)

★

חיילים שנתקלו ביחס עוין במאה־שערים נאלצו להגיע בלי מדים

אומרת ת"כ אלוני לראש אכ"א

(עמ' 3)

★

צפויה מגמת נהירה מהשקעות דולריות להשקעות חלופיות

לאחר הבטחת מודעי כי לא יחול שינוי בשער הדולר עד אפריל

(עמ' 5)

★

סטודנט מכפר ערערה: שוטרים התנפלו עלי ללא סיבה

היכו אותו באגרופים ואיימו עליו לעזוב המקום

(עמ' 6)

★

שרה אנג'ל הורשעה בסחר בהרואין

ובהחזקת 2 אקדחים

השופט מתח ביקורת נוקבת על המשטרה ושירות בתי הסוהר

(עמ' 6)

שרות הארץ

מזג האוויר

(ע). מעונן חלקית. בשעות הבוקר עדיין יתכן גשם בקי־מי. ירושלים 7—15; הגולן 6—12; נהריה 7—20; צפת 8—12; נמל חיפה 13—20; טבריה 10—19; נצרת 10—14; עפולה 8—18; הבוקרון 9—15; תל־אביב 9—20; נתב"ג 10—19; יריחו 8—23; עזה 8—19; באר־שבע 4—19; אילת 9—23.

שערי הדולר

	שער הדולר	השינוי בשקלים
יציג	1495.3	+12.5
נוסעים	1789.9	+15.0
שחור	1600	— —

בגליון זה 12 עמודים

מימין לשמאל: מחבלים נפצע מובל על אלונקה בידי אנשי ביטחון מאולם הנוסעים של נמל התעופה לאונרדו דה־וינצ'י ברומא; כך נראה בקרקע, מזוודות חבילות מיועדות למשלוח לישראל בטיסת שיצאה "במתוכנן"; בזמן גופת מחבלים שהצליח להימלט במכונית חטופה. שלושם הבאר המפורסם של נמל התעופה ברומא: גוויות, כתמי דם ושברים; זירת הרצח בנמל התעופה של וינה: גוויית הרוג מכוסה מנמל התעופה של וינה ונורה עם חבריו בידי שוטרים אוסטרים כ־10 ק"מ ממזרח לנמל. (תצלומים: איפי)

18 הרוגים ו־122 פצועים, כולל התוקפים, בשתי פעולות שנערכו בו־זמנית ברומא ובווינה

משטרת רומא: מבצעי הטבח כינו עצמם "חללי פלשתין"

ארבעת הטרוריסטים התקרבו לעבר דלפק אל־על, אחד מהם הטיל רימון והאחרים פתחו באש ★ על גופו של הטרוריסט הפצוע ממחנה הפליטים שאתילה נמצא פתק: הדמעות שלנו יומרו בדם

רומא (ע"ר, ע"צ ואי־פי). בהתקפה על דלפק חברת אל־על בנמל התעופה לאונרדו דה וינצ'י, שליד רומא, נהרגו 15 בני אדם ו־75 נפצעו. שלושה מבין ההרוגים הם הטרוריסטים שנורו במהלך ההכבה.

ריקרדו אינפליסי, סגן מפקד משטרת רומא, אמר כי ארבעת מבצעי הטבח כינו את עצמם "חללי פלשתין" ...

(סוף בעמוד 2, טור 6)

פרשנות / זאב שיף

קשה לפגוע באבו־נידאל

תגובה צבאית מאסיבית נגד ארגונו של אבו־נידאל, האחראי ככל הנראה למעשי הטבח בנמלי התעופה של רומא ווינה, קשה ביותר, משום שארגונו קטן ...

(סוף בעמוד 2, טור 4)

הנפגעים מקרב עובדי אל־על ונוסעיה

מאת מיכאל גרטי מוסר "הארץ" לענייני תעופה

מבין הנפגעים בווינה, שני הרו־גים הם נוסעי אל־על: אזרח אוסטרי, והישראלי אלי גבה. תושב וינה ...

מיכאל גרטי מוסר: חמישה מבין הפצועים בהתקפה ברומא היו נוסעי אל־על — לא ישראלים. כולם נפצעו באורח קל ...

רימונים שחורים גולגלו לאורך האולם לדלפק אל־על בווינה

שלושת הטרוריסטים הצליחו להשתלט על מכונית ליד בניין שדה התעופה ולהימלט, אך משטרת וינה הצליחה להדביק אותם, הרגה אחד מהם ופצעה שניים

וינה (אי־פי, ע"צ, ע"ר). 90 דקות לפני שטסוס אל על אמור היה להמריא לנמל התעופה בן גוריון פתחו שלושה טרוריסטים באש לעבר דלפק החברה הישראלית ויתר ללא הבונה. שלושה נהרגו בחילופי האש ו־47 נפצעו.

"ראיתי המישה רימוני יד שחורים מתגלגלים כמו כדורים לאורך האו־לם", אמר ריינהארד שוברט, בן 39, תייר מרחום אוסטריה ...

(סוף בעמוד 2, טור 6)

אש"ף מגנה ההתקפות: נעשה מאמץ לזהות את המבצעים

סוכנות אג"י: הטרוריסט הפצוע טען כי הוא משתייך לאבו־נידאל

מאת כתבי סוכנויות הידיעות

אש"ף הודיע אתמול בתוניס כי אינו מעורב בדרך כלשהי בהתקפה שבוצעה על ידי טרוריסטים בשדות התעופה של וינה ורומא. ...

(סוף בעמוד 2, טור 8)

ואשינגטון משוכנעת: ישראל תגיב

ארה"ב קוראת לישראל להשהות פעולה עד לחשיפת האחראים

פקידים בממשל מנסים למקד ההתעניינות בקבוצת אבו־נידאל

מאת צבי בראל שליח "הארץ" בארה"ב

ואשינגטון (מיוחד ל"הארץ"). מב־של ארה"ב קרא אתמול לישראל לגלות איפוק ולהמתין עד שיתברר מי עמד מאחורי פעולת הטרור בווינה וברומא, לפני ביצוע פעולת תגמול. ...

(סוף בעמוד 2, טור 6)

רקע

16 פיגועים באל־על ב־1985/6

מאת נורית אמיתי

להלן פירוט הפיגועים באל־על בשנתיים האחרונות בכל רחבי העולם:

ב־13.9.85 התפוצצה פצצה ב־אמסטרדם. נגרם נזק. לא היו נפגעים.

ב־28.8.85 ליד משרדי אל על באיסטנבול. ללא נפגעים.

ב־25.8.85 ליד משרדי אל על במילאנו. 3 עוברים ושבים נפצעו קל.

ב־12.11.84 ליד משרדי אל על ברומא. לא היו נפגעים.

ב־1.1.84 ליד משרדי אל על ברומא. נזק קל בלבד.

ב־1.9.82 סמוך למשרד אל על באיסטנבול. לא היו נפגעים.

ב־10.5.81 במשרדי אל־על ברומא. נזק רב.

ב־17.5.81 סמוך למשרדי אל על ברומא ובאיסטנבול. נזק קל בלבד.

ב־21.4.80 אנשי ביטחון ישר־אלים איתרו פצצה, שהיתה אמורה לפגוע במטוס אל על שטס לישראל מציריך.

ב־3.1.80 רצח מנהל משרד אל על אברהם אלעזר ליד ביתו באיסטנבול.

ב־16.4.79 נוסעי אל על בנמל התעופה בבריסל הותקפו. 12 פצועים.

ב־20.8.78 התקיפו צוות אל על שהגיע למלון בלונדון. הרוגה אחת ו־3 פצועים.

ב־20.5.78 3 אנשי גרילה התקיפו נוסעי אל על בנמל אורלי בפאריס. שוטר ואזרח צרפתי נהרגו ושניים אחרים נפצעו.

ב־11.8.76 התקפת מחבלים על נוסעי אל על שהוסעו בשדה התעופה באיסטנבול. 4 הרוגים.

בינואר 1976 שני מערב־גרמנים נאסרו. כשבכוונתם היה ליירט מטוס אל על.

בינואר 75 נזרקו רימונים על נוסעי אל על בנמל אורלי בפאריס. 20 נפצעו.

יש רק בנק אחד שנותן לך 1,000,000 ש' משיכת יתר בריבית מועדפת

הבנק הבינלאומי הוא היחיד שנותן מיליון שקל משיכת יתר בריבית מועדפת לבעלי חשבונות פרטיים, (כפוף למתן בטחות כנהוג).
מי שכבר יש לו חשבון עו"ש משופר בבינלאומי נהנה מההטבה הזאת ומי שעוד אין לו - כדאי שימהר ויפתח.
חוץ ממשיכת היתר הגדולה תיהנה גם מניהול חשבון חינם, למעט משיכת שיקים. אז כדאי שתדע, כל יום שאין לך עו"ש משופר אתה מפסיד כסף.

פרטים נוספים בסניפי הבנק הבינלאומי הראשון ובנק פועלי אגודת ישראל.

פתחתי חשבון גם בבינלאומי

הבנק הבינלאומי הראשון

ירושלים: נמשיך להילחם בטרור בכל מקום ובכל עת כראות עינינו

קורפו יציע כינוס ועידה עולמית של שרי תחבורה כדי להאבק בטרור האווירי

מאת עקיבא אלדר סופר המדיני של "הארץ"

דובר משרד החוץ בירושלים פירסם בסוף השבוע הודעה, שבה מביעה ישראל זעזוע משתי התקפות הטרור הפרות ההיגיון נגד אורחים שלווים. ... הטרוריסטים האלה יחדלו מפעולות טרור כל"ל. הוא ציין, כי ישראל תמשיך במלחמת החורמה נגד הטרור בכל מקום ובכל שעה שתמצא לנכון.

(סוף בעמוד 2, טור 7)

ישראל ממתינה לדו"ח הסופי של מצרים בנוסף להרשעה

נדחה ערעורו של המורשע ברצח התיירים בראס־בורקה

מאת עקיבא אלדר סופר המדיני של "הארץ"

ישראל ממתינה עדיין לדו"ח הסופי של מצרים בפרשת הרצח בראס־בורקה. להחלטת הרשעתו של הרוצח סולימאן חאטר, כך הגיב אתמול דובר משרד החוץ בירושלים על החלטת בית־המש־פט המצרי לגזור על האסור מאסר עולם עם עבודת פרך. ...

קהיר, (ע"ר). בית־משפט לער־עורים במצרים אישר בשבת את מאסר העולם שהוטל על החייל המצרי, סולימאן חאטר, שנמצא אשם ברציחתם של שבעת התיירים הישראלים באוקטובר — ...

שיכה את התמונה: עדה אושפיז

هكذا من الأصل

ראיתי שמעתי

מה עושה להט בתא טלפון ציבורי?

שעה קלה לפני שהולק, בסוף השבוע, עיטור בני תל־אביב לאגודת רק"ע (ראשוני קופת־עם לקידומה ופיתוחה של תל־אביב יפו), קיימו ראש הממשלה, שמעון פרס וראש עיריית תל־אביב שלמה להט, מפגש קצר ביניהם באולם ספריית שער ציון — בית אריאלה. כשקרב אליהם עוזרו של להט ומנכ"ל קרן תל־אביב לפיתוח, חנן בן־יהודה, אמר להט על עוזרו: "תראה את חנן. הוא הגיע אלי חרות'ניק ועשיתי ממנו בן־אדם". בן־יהודה לא נשאר חייב ואמר לפרס: "צ'יץ חבר במפלגה שאת האסיפות הפומביות שלה היא עושה בתא טלפון ציבורי ועוד נותר מקום לאנשים נוספים."
פרס לא הסתיר את הנאתו לנוכח העקיצות ההדדיות אצל המארחים מהמפלגה היריבה.
חיים הנדוורקר

מארקס ואנגלס — תערוכה דוקומנטארית

תערוכה דוקומנטארית על חייהם ופעלם של קרל מארקס ופרידריך אנגלס, תוצג בבית הספרים הלאומי והאוניברסיטאי בגבעת־רם בירושלים, בשיתוף עם מכון גיתה תל־אביב. החל ב־13 בינואר. המוצגים בתערוכה זו מקנים מושגים על חייהם ופעלם של שני הסוציאליסטים הגרמניים מארקס (1883–1818) ואנגלס (1895–1820).
תערוכה נודדת זו הוצגה מאז 1977 במרבית ארצות אירופה, והיא הורכבה בעקבות ניסוי ראשון של סיכום דוקומנטארי מעין זה, שנעשה בבית קרל מארקס בטרייר בשנת 1968.
ע.ר.

בית־סוהר אלקטרוני

פתרון אפשרי לצפיפות בבתי־הכלא ולבריחות אסירים, מציעים שני מפעלים אמריקאים שפיתחו מערכות ל"כליאה אלקטרונית" של עבריינים.
הרעיון הוא להחזיק אסירים, לפחות את הלא־אלימים שבהם, במאסר־בית, במקום לבנות בתי־כלא נוספים. בשתי המערכות, של מפעל בפלורידה ומפעל המסתפק ל"קונטרול דטה" בקולורדו, קשור משדר־רדיו למרפקו של העבריין. המכשיר נתון בתוך קופסה בלתי־חדירה לכים ומגיב בהפסקות על אותות המשודרים אל בית־הנשאו באמצעות הטלפון. הוא משיב באות משלו, המעיד על נוכחות הנושא. העבריין רשאי לעבוד מחוץ לביתו, אך בערבים ובסופי־שבוע עליו להימצא בבית, תחת פיקוח.
המערכת אינה זולה. 1.3 מיליוני דולרים לטיפול במאה עבריינים בעת ובעונה אחת. המערכת של "קונטרול דטה" מתוחכמת יותר: המכשיר מגיב על נסיונות העבריין להשתחרר מהפיקוח, או לשבש את פעולתו.
החברה טוענת, כי החזקת אדם אחד לשנה באמצעות המכשיר עולה 2000 דולר. בעבר השתמשו ב"כליאה אלקטרונית" רק להלוירות. מעריכים, כי כ־40 אחוזים מהעבריינים הכלואים בארה"ב משתייכים לסוג שלגביו אפשר להסתפק במעצר־בית.
ירח טל

חיים חדשים ללהקת הנח"ל

"התחדשות" הוא שם תקליטה של להקת הנח"ל החדשה. תשע שנים לאחר שירד המסך על הלהקות הצבאיות, מי שסיפקו לשוק הבידור בארץ את מירב כוחותיו, שבו וקמו הלהקות. לפני למעלה משנה, בהוראת הרמטכ"ל, רב אלוף משה לוי. גם בפיקוד הנח"ל קיבצו כשרונות וחידשו את מי שהיתה ידועה בכינוי "הלהקה" — להקת הנח"ל.
כמאה ועשרים הופעות מאחורי להקה זו. שביום שישי הגישה למפקד הנח"ל, תת־אלוף יורם גלברע את תקליטה הראשון "התחדשות".

בימאי צבי צרפתי

בהרמת הכוסית החגיגית שהתקיימה ביום שישי באולם הלהקה, שבפיקוד הנח"ל, השתתפו גם ותיקי הלהקה כירדנה ארזי וכן בימאי הלהקה צבי צרפתי.
בין השירים בתקליט: "שירת הספרית", "שיר הסלנג" ו"הזמן הנה".
ש.גרעה

מוזיאון להנצחת פעולות האצ"ל

בימים אלה עוסק צוות של מתכננים וגרפיקאים בעיצוב של הדגמים השונים שיוצבו במוזיאון האצ"ל שייפתח בקרוב בבית דבר־סינסקי בתל־אביב. בראש הצוות עומד הגרפיקאי והמעצב אליעזר וייסהוף. הקמת מוזיאון זה מהווה מבצע מסובך ומורכב שבו יינתן ביטוי להיסטוריה של הארגון ופעולותיו השונות, לרבות פריצת כלא עכו.
בינתיים מתוכנן גם בית יאיר שטרן בשכונת שפירא בתל־אביב, שבו יבטאו את דרך חייו ופועלו בתנועת הלח"י. גם תכנון זה מתבצע בידי וייסהוף. בית שטרן ייפתח לציבור בעוד כשנתיים.
חיים גלאון

היכן משכנות שאננים?

מי שאינם ירושלמים אינם מוצאים תכופות את ידיהם ורגליהם כשמדובר במשכנות שאננים. מסתבר שתחילה "משכנות שאננים" נפתחה בעיר ואין שום קשר בין המוסדות: המסעדה היוקרתית "משכנות שאננים", הנמצאת למרגלות ימין־משה היא בבעלות פרטית. המוסד השני הקרוי "משכנות שאננים" נמצא בימין־משה והוא מרכז המוסיקה הידוע. מוסד שלישי הוא "בית הארחה משכנות שאננים", שהוא הבית שבנה מונטיפיורי כשכונה ראשונה מחוץ לחומות והוא משכן בתוכו אורחים חשובים המגיעים לירושלים.
אולי הגיע הזמן לעשות קצת סדר בעניינים?
ע.שושן

בעריכת עידית רוזנבלום

עדי ראיה: אחד התוקפים חוסל ע"י סוכן ישראלי בשוכבו פצוע

צעירה איטלקית: "שניים מאנשי הביטחון, שבאו להגיש עזרה לפצועים, גילו כי ביניהם שוכב טרוריסט פצוע, כשבידיו מיקלע ★ אחד מהם בעט בזרועו והשני הרג אותו"

רומא (ע"צ). אחד מהתוקפים שגרמו לטבח בשדה התעופה פיומיצ'ינו של רומא, "חוסל" על־ידי איש ביטחון בלבוש אזרחי, כפי הנראה ישראלי — כאשר שכב פצוע באולם שדה התעופה — זאת אמרו שני עדי ראיה לשליח מיוחד של סוכנות הידיעות הצרפתית.
כאשר נסתיים קרב היריות, באו אנשי ביטחון כדי להגיש עזרה לפצועים. אמרה הגב' מריה ליזה דל גראנדה, צעירה איטלקית, שעמדה ליד דלפק חברת התעופה האמריקאית טי־דבליו־איי. שניים מבין אנשי הביטחון גילו אז כי בין הנוסעים הפצועים היה גם טרוריסט פצוע, כשבידיו עדיין מקלע. אחד מבין שני הסוכנים בעט בזרועו של הפצוע, שעה שהשני הרג אותו באקדחו.
כשנשאלה מה היתה אזרחותו של הסוכן שירה, אמרה הגב' דל גראנדה כי לדעתה, יתכן שהיה זה ישראלי. עד ראיה אחר אישר את הסיפור בכללו, אך סירב להביע דעה באשר להשתייכותו הלאומית של היורה. אחד מעובדי שדה התעופה אמר, כי סוכן זה השתתף לפני קרב היריות בבדיקת נוסעי אל על לקראת ההמראה.

שתי התקפות הטרור

משמאל לימין: התוקפים זורקים רימונים ויורים אל הקהל ליד דלפק "אל־על"; מפנים נשקם אל נוסעים במסעדת אולם היציאה; בקרב עם המשטרה נהרגים כמה מהטרוריסטים; התוקפים שנותרו בחיים נעצרים.

משמאל לימין: התוקפים זורקים רימונים ויורים אל הקהל בנמל התעופה; שוטרים מגיעים, פורץ קרב שבו נהרגים כמה טרוריסטים והשאר נמלטים; הבורחים משתלטים על מכונית ויוצאים מהנמל כשהמשטרה בעקבותיהם; הבורחים נתפסים, עוד אחד מהם נהרג. (תרשים איפי)

עדות ראיה / נורית אמיתי

"פתאם ראיתי רימונים עפים, כיסיתי ראשי והתפללתי לצאת מזה בשלום"

"אלוהים, איזה עולם אכזר" — קוראה פאני ויינר בת ה־75 מוינה כשהושבה על כיסא הגלגלים הירוק, דקות אחרות אחרי שהורדה מטיסה 364 מוינה. "אין לי כוח, אין לי כוח" חזרה ומילמלה בתגובה לעשרות העיתונאים והצלמים שהקיפוה כדי לשמוע מפיה את מה שאירע בשדה התעופה בוינה, שעות לא רבות קודם לכן.
את הדרך אל מחוץ לאולם המכס עברה ללא ביקורת. בגשם העז שירד, המתינו רק מעטים. רוב נוסעי טיסה זו היו זרים, לפתע, נשמעה צעקה "מאמא, מאמא", ואשה לבושה במעיל שחור רודפת את גדר ההפרדה תוך שהיא שבה וקוראת לאמה המובלת בכיסא הגלגלים בידי שתי דיילות. לבסוף התפרצה הבת — כרמלה גולדשטיין (50), נפלה לזרועות אמה — ופרצה בבכי. "הכל בסדר". ניסו הדיילות הצעירות להרגיע את השתיים, "הכל בסדר. היא פשוט מבוהלת וצריכה לנוח. אל תדאגי", הן הוסיפו, תוך שהן מנסות להרים את הגב' ויינר מכיסא הגלגלים ולהובילה רגלית אל ספסל מחוץ לאולם הנוסעים.

סיפורה של אשת־עובד

ירדנה צפריר (37) מפתח תקוה, אשת עובד אל על, הגיעה אף היא באותה טיסה. היא היתה הראשונה שהורדה ממטוס אל על והעיתונאים אצו לעברה, לשמוע את סיפורה: "עמדתי ליד דלפק המזוודות. פתאום שמעתי יריות מכל הצדדים וראיתי רימונים עפים. תפסתי מחסה מתחת לאחד הדלפקים, כיסיתי את הראש בידיים והתפללתי לצאת מזה בשלום. כשהרמתי את ראשי, ראיתי בערך 12 פצועים, ביניהם ילד בן 8 חודשים, שסבו ישב הגבה מהם זמן רב. הרבה ילדים היו באולם, הרבה תיירים ולאו דווקא ישראלים.
אני גם יודעת, כי אחד הנוסעים ראה אדם אוחז בידו רימון ועד שהספיק להודיע על כך לאיש הביטחון באולם, החל האירוע.
לנמל התעופה בן גוריון הגיעו בשעות אחר הצהרים 86 מתוך 130 הנוסעים שהיו אמורים להגיע. רובם נוצרים והנמצאים כעת בחופשת חג המולד. גם להקת הפולקלור ההונגרית שהיתה אמורה להגיע בטיסה זו, לא הגיעה.
טומי הרשקוביץ, אמרגנם בישראל, המתין להם בשדה התעופה אך בשיחות טלפון, דקות אחרות קודם לנחיתה, נודע לו כי אחד מחברי הלהקה, מולנר גזה, נפצע קשה וכנראה שבין הנפצעים 2 רוקדים נוספים. "אני מקווה כי שאר חברי הלהקה, 15 במספר, יגיעו עוד בתחילת השבוע."
מיכאל גרוסי סופר "הארץ" מוסיף: נוסעי מטוס אל על שהגיעו בליל שבת מוינה, שמרו על שקט מול סוללת מצלמות הטלוויזיה וצבא הכתבים שבאו לקבלם בשדה. הנוסעים, כמעט כולם בקבוצות מאורגנות, עברו על פני נציגיהם של כלי התקשורת והמתינו בשקט לתורם ליד הדלפק המיוחד של אל על. שם מסרו את כתובתם כדי שמזוודותיהם יועברו אליהם, וקיבלו תיק כלי רחצה, 75 אלף שקל להוצאות היום הראשון, ומכתב התנצלות ממנכ"ל אל על.
מרבית הנוסעים לא ראו מקרוב את ההתקפה והיו שמעו את הפיצוצים והירי. כך משל סיפר פאול סייר, שבא לשבוע חופשה וצליינות בישראל, כי כאשר עבר כבר את בדיקות הדרכונים לעבר שערי היציאה, שמע שני פיצוצים ויריות מן האולם שמאחור. אנשי אל־על האיצו בו ובשאר הנוסעים לצאת אל המטוס וכך עלו אליו תוך זמן קצר.

ח"כ רן כהן:

"גרופר השתמש בקרקע מדינה לצרכים אישיים ומפלגתיים"

מאת סופרו הפרלמנטרי של "הארץ"

ח"כ רן כהן (רצ) הגיש אמש הצעה דחופה לסדר היום לדון במידע שבידיו לפיו "עשה שר החקלאות לשעבר פסח גרופר שימוש בקרקעות המדינה לצרכים אישיים ומפלגתיים". לדברי ח"כ כהן, מתקיימת חקירה על הקצאת קרקע למקורבי גרופר ובמיוחד למקורבי המפלגה הליברלית בליכוד. ח"כ כהן טוען כי ההאשמות מעוגנות במסמכים ובעדויות בע"פ ואפשר לרדת לחקר מלוא האמת.
ח"כ כהן ציין כי מזה כמה חודשים הוא מתכתב בנושא זה עם שר החקלאות אריק נחמקין ועם המשנה ליועץ המשפטי יורם ברסלע כדי לזרז את החקירה. כל המעורבים בפרשה מכהנים עדיין בתפקידיהם. ציין ח"כ כהן והדעת אינה סובלת שמצב זה יימשך לאורך זמן.

מת האסיר שנדקר בב"ש

מאת איתן רבין

האסיר שנדקר אתמול בכלא באר־שבע מת הלילה מפצעיו (ראה ידיעה בעמ' 6). דובר שירות בתי הסוהר מסר אמש כי במשך 6 שעות נאבקו הרופאים בסורוקה על מנת להציל את חייו של האסיר אך ללא הצלחה. האסיר, תושב מרכז הארץ, היה שפוט ל־30 חודשי מאסר בעוון נהיגה ברכב ללא רשות הבעלים.

שיחת היום / לילי גלילי

עם: השחקנית חנה מרון, שנפצעה בהתקפת הטרור בנמל התעופה במינכן
על: התקפת המחבלים ברומא ובוינה

פתאום הכל הופך למלכודת

אני מניחה שהתקפת המחבלים בשדות התעופה של רומא ושל וינה מעוררת אצלך מחדש את הטראומה האישית.
האמת היא, שלא צריך לקרות אסון נורא שכזה כדי לחוות את הכל מחדש. מי שחווה את זה פעם במין מקום כזה כמו שדה תעופה, שלא קשור למלחמה, אינו שוכח. במשך השנים קצת התרגלתי. אבל מאז ההתקפה בה השתתפתי במינכן לפני 15 שנה, אם אפשר להגדיר זאת כך. כל שדה תעופה שאני עוברת, הוא טראומתי בשבילי. אני לא פחדנית באופן מיוחד מטבעי, אבל בכל כניסה לשדה תעופה, משהו מתחיל לקרקר לי בבטן, קשה לנשום. אני מסתכלת סביב, ואני מודה שאפילו באופן לא הגיוני, בוחנת אנשים שנראים לי חשודים, ובו זמנית אני מבקשת מראש את סליחתם של מי שאין להם כל קשר.
אפיינת את שדה התעופה כמקום שלא רק אינו זירת קרב טבעי למוות, אלא ממש מנוגד לו.
לכך בדיוק התכוונתי. שדה תעופה, הוא המקום האחרון שאתה מזווג עם אליכות. זהו הדבר המגעיל בכל העניין הזה. בשדה תעופה יש תמיד איזו שמחת חיים. סקרנות לקראת משהו, כמו איזה סמל לחופש — ופתאום, בבת אחת, הכל הופך למלכודת. זה הדבר הכי נורא. כמו לתפוס חיה ביער. רק שכאן, אנשים עושים את זה לאנשים.
היומיים האלה של הרציחות ברומא ובוינה. קשים לך במיוחד?
זהו שוק רציני כל פעם חדש. כמו סיוטים מהאינפרנו של דנטה. לא היו לי באותו רגע המגפיים של האגדות. הייתי רוצה להיות מיד בקרבתם של האנשים שנפגעו, לעודד אותם. יש מן תחושה של אחוה, של צער משותף, של אובדן עולם. זה מסוג הדברים שאתה יושב בחדר, וכואב את זה לבד.
הפגיעה, אובדן הרגל, עשו אותך לאדם שונה. אולי פוליטי יותר?
השתנתה גישתי לחיים. ואולי לאו דווקא לדעה. אתה לומד להעריך דברים, להעריך מיום ליום את החיים עצמם. אולי התגברה אצלי גם הרגישה, שבלי קשר למטרה שבכיבול לשמה הטרוריסטים עושים הדבר הזה, אני לא רואה שזה עוזר להם. מהפוליטיקה עצמה דווקא נסוגתי. היא קצת התחילה להגעיל אותי. המטרות האמיתיות לא מקבלות שירות אמיתי על ידי הפוליטיקה.
ועל ידי האומנות?
אפילו עשיית "קרובים קרובים", משהו נחמד ומשעשע, זו מטרה טובה ומרגיעה לימים טרופים אלה.

ביקור חוסיין בסוריה

(סוף מעמוד 1)

סופר "הארץ" מציין, כי סוריה וירדן חלוקות כיום באשר לנוהל הועידה והסמכויות. חוסיין ינסה לשכנע את אסאד להסכים לצמצם את סמכויות מליאת הועידה ולהשאיר בידי הוע־
בימים האחרונים קיבלו האמריקאים הבטחה מחוסיין, כי יתמוך בהצעה, שמיד לאחר פתיחת הועידה יקימו הצדדים דו־שיח ישיר במסגרת ועדות משנה וכי למליאה לא תהיה זכות ואטו על החלטותיהם של ועדות אלה. ארה"ב עושה עתה מאמצים לשכנע את ירדן למנות נציגים בדרג נמוך לדיונים במסגרת קבוצות עבודה משותפות עם ישראל וארה"ב. ישראל כבר הסכימה לכונן מסגרות כאלה ומצפים כי הסכמתה של ירדן לכינון קבוצות העבודה תוביל בהקדם לכינון הועדות הדו־צדדיות את הסמכות הסופית להגיע להסדרים. אסאד עומד על כך שמדינות ערב ייוצגו בועידה על־ידי משלחת מאוחדת וכי הועדות יפעלו על בסיס פונקציונלי ולא על בסיס גיאוגרפי.
נוסח ועידה בינלאומית.
עיתוני דמשק ציינו אתמול, כי סוריה גמרה אומר לממש את זכותה הלגיטימית להגן על ביטחונה ולהבטיח את שלום כוחותיה, בכל צעדי ההכנות הצבאיות המתחייבים מכך. עיתוני דמשק תבעו ממדינות ערב להגביר את הסולידאריות הערבית "על בסיס העימות נגד מזימות האימפריאליזם והציונות". עוד קבעו, כי סוריה דוחה על הסף את היגיון הביטחון הישראלי וכי תקופת התגברות הציונות בעולם הערבי נסתיימה. (ראה מאמרו של עודד זראי, עמוד 9).
מדמשק נמסר אמש, כי ביקורו של המלך חוסיין בסוריה, שהיה צפוי אתמול נדחה למחר, וזאת בשל טקס חתימת ההסכם הלבנוני המשולש "לסיום המלחמה". ההסכם נחתם אתמול במשרדו של סגן הנשיא הסורי חדאם, על־ידי מפקד "הכוחות הלבנוניים" (הנוצרים), אלי חובייקה, מנהיג תנועת "אמל" השיעית, נביה ברי וראש המפלגה הסוציאליסטית הפרוגרסיבית ואליד ג'ונבלאט. ההסכם קובע את סיום המלחמה. כינון ממשלת אחדות לאומית מורחבת, שתעסוק בהשבת העקורים לבתיהם במשך שלוש שנים והכנת חוקה חדשה. בתום תקופה זו ייערכו בחירות חופשיות לפרלמנט. בשעת חתימת ההסכם הוחלפו יריות לאורך הקו הירוק המפריד בין שני חלקי ביירות.

נאטמו 6 בתי מחבלים באזור בית־לחם

מאת סופר "הארץ" בשטחים

[illegible] ליום ו' אטמו כוחות הביטחון 6 בתים באזור בית לחם של חברי חוליית חבלה מקומית שפגעה במשתפי פעולה עם ישראל. נמסר כי במהלך פעולותיהם רצחו השישה שני משתפי פעולה והתכוונו להמשיך בפעולותיהם. נמסר כי השישה לא השתייכו לארגון חבלה מסוים אלא פעלו ביוזמה מקומית. ארבעה בתים נאטמו במרכז בית לחם, בית אחד במחנה הפליטים אל־דהיישה ובית אחד בכפר ערטאס. חלק מהבתים נאטמו באופן חלקי.

נכשל נסיון להתנקש בנציג אש"ף בניקוסיה

תוניס (ע"צ). שלושה אנשים חמושים ניסו ביום ה' בערב לרצוח את נציג אש"ף בניקוסיה, סמיר אבו גזאלה, המכונה האג' טלאל — נאמר בהודעה שפורסמה שלשום בערב בתוניס.

אש"ף דורש פיסגה ערבית לדון בדברי נשיא מצרים

תוניס, (ע"ר). אש"ף פנה רשמית לליגה הערבית בבקשה לקיים ועידת פיסגה לדון בהצהרה שהשמיע נשיא מצרים חוסני מובארק כי על ארגון המחבלים להכיר בישראל. כך אמרו שלשום מקורות פלשתינאים.
המקורות ציינו כי אש"ף ביקש לזמן ועידת פיסגה שלא מן המנין, כדי לבחון את המצב שנוצר עקב דברי מובארק כי יש להפעיל לחץ על הפלשתינאים, כי יסכימו להחלטות מועצת הביטחון 242 ו־338.

אבו־נידאל

(סוף מעמוד 1)

עוד לפני שארגונו של אבו־נידאל הודה במעשי הטבח ברומא ווינה הגיעו מומחים בישראל למסקנה על סמך שיטת הביצוע, כי מדובר כנראה בארגונו של אבו־נידאל. גם בהתקפת אנשי אבו־נידאל על מתפללי בית־הכנסת בוינה באוגוסט 1981 ועל מתפללי בית־הכנסת באוקטובר 1982 פעלו בשיטה דומה: גלגלו רימוני יד וריססו מיד באש אוטומטית ללא הבחנה את האנשים כדי לגרום למספר נפגעים גדול ביותר. עד היום מצויים שניים מהרוצחים הללו בכלא אוסטרי. לארגונו של אבו־נידאל יש סיוע לוגיסטי מקיף מלוב. דבר זה ידוע מזה חודשים רבים והוא אומת בעקבות חטיפת המטוס המצרי למלטה. לאחרונה התגלה גם למשטרת ספרד, כי אנשי אבו־נידאל הפעילים במדינה זו קשורים בקשר הדוק עם השגרירות הלובית במדריד.
סיוע לוגיסטי זה מצד לוב סייע בודאי לאבו־נידאל לתכנן שתי פעולות בעת ובעונה אחת בוינה וברומא. מפרטי החקירה של שני האירועים שהגיעו לישראל ברור, כי למרות מספר הנפגעים הרב בשני המקומות נמנע טבח גדול יותר. הסיבה לכך היא: כשהטרוריסטים נפגעו היו בידם עוד רימונים רבים ותחמושת לרוב, שלא הצליחו להשתמש בה. הצלחה זו הושגה במידה רבה תודות לאנשי ביטחון ישראליים, ששר הפנים האיטלקי כבר שיבח אותם על ערנותם. אשר לתגובת אש"ף למקרה יש לציין, כי למרות "הצהרת קהיר" של ערפאת ב־7 בנובמבר השנה, האוסרת על פעולות חבלה בחו"ל, יש גורמים בכירים בארגון התומכים עדיין במעשי חבלה כאלה. בין אלה נימנים הדרגים הביצועיים כמו מפקד כוח 17, אבו־טעאם, ובמידה רבה גם פרוק קאדומי, ראש המחלקה המדינית של הארגון.

אמש בקונצרט / הרי גולומב

פתיחה מרשימה לשבוע הליטורגיקה

המבצעים: תזמורת ירושלים רשות השידור, מקהלת 'הקלב' של סנט־תומס וסנט־קתרין מניאפוליס ומקהלת אוסנבריק מגרמניה בניצוחו של גארי ברתיני. הסולנים: הלן דוואנה, מירה זכאי, ניל ג'נקינס, רובין לגייט, שמר מבן.
בביצוע "מיסה הרמוניה" של היידן היתה פרשת מים ברורה בין שני חלקים: בעוד שהחלק הראשון — עד "אט אינקרנאטוס" — נשמע קולקטי ותמים, נעדר רגעי ריגוש והשראה, סיפק החלק השני רגעים כאלה בשפע, הן אצל המקהלה הן אצל הסולנים. להוציא תזוזות בודדות בתיאום הרתמי, הראה גארי ברתיני את יכולתו הרבה באיזון האופטימאלי בין כל חלקי המבצע — התזמורת, המקהלה וארבעת הסולנים. הכל היה מבוקר ומדויק ונשמע בעוצמה ובאיכות נכונה. יש להעריך הישג זה במיוחד שהגוף המבצע מורכב הטרוגני והאולם בעל אקוסטיקה בעייתית.
עם המעבר מן המיסה של היידן אל זו של שוברט עלו בהרבה ריכוז הביטוי הדרמטי ועושר ההבעה המלודית וההרמונית. הביצוע היה עתיר גוונים וניגודים, ומסר במלואו את הקסם השוברטי. אמנם, בלהט ההתלהבות נמצאה פה ושם האינטונציה של המקהלה לקויה, בעיקר ב"גלוריה", אבל בסך הכל היה הביצוע המקהלתי יפה הרגש. כל הסולנים השכילו למלא את תפקידיהם הקצרים.

משטרת רומא

(סוף מעמוד 1)

בתמורה נפגע בכל, אפילו בילדינו, כדי להכריח אותנו לחוש את הכאב על ילדינו. הדמעות ששפכנו תומרנה בדם. המלחמה הזאת ברגע זה, וללי פלשתין!"
הטלוויזיה האיטלקית מסרה אמש, כי הטרוריסט הפצוע הוא בן 19, פלשתינאי, יליד מחנה הפליטים שאתילה שליד ביירות.
היומון "קוריירה דלה סרה" מסר כי מחקירת הפצוע עולה, כי מבצעי הטבח נטלו אמפיטאמינים "כדי מסוממים מאד". העיתון מוסר, יחד עם אמצעי תקשורת אחרים, כי החקירה מתנהלת כרגע מתוך כוונה לגלות שותפים אפשריים לביצוע הפשע בתוך תחומי איטליה.
על אירועי הטבח ברומא נמסר עוד, כי ב־9.15 בבוקר התקרבו ארבעה טרוריסטים לעבר דלפק חברת אל על. ליד דלפק זה וליד הדלפקים הסמוכים ניצבו תורים של נוסעים. אחד הטרוריסטים שלף רימון, הטילו והאחרים פתחו באש.
עדי ראיה מסרו, כי אנשי ביטחון של חברת אל על נכנסו מיד לפעולה ויחד עם אנשי ביטחון איטלקיים פתחו באש.
בין ההרוגים ברומא היו גם גנראל דונאטו מיראנדה אקוסטה, הנספח הצבאי של שגרירות מקסיקו בבירת איטליה, וכן אחד ממזכירי השגרירות המקסיקנית [illegible]. שני גברים יוונים, אשה מיוון ואלג'ירי.
הקורבנות האמריקאים ברומא הם גבר [illegible], וילדה בת 11 נטאשה סימפסון, בתו של ויקטור סימפסון, כתב אי־פי ברומא. אביה ואחיה נפצעו. שני אמריקאים נוספים שמתו מפצעיהם הם — דון מאלאבר, בן 31 [illegible], ופרדריק ג'ייג' בן 22 ממדיסון, ויסקונסין. בין נפצעו ברומא שבעה ישראלים עובדי אל על.
בהודעת המשטרה צוין כי לאחר ההתקפה, נמצאו ארבעה כלי נשק ושקית המכילה 11 רימוני יד שלא התפוצצו, מאותו סוג שבו השתמשו הטרוריסטים בהתקפה על בית קפה בויאה ונטו שברומא בחודש ספטמבר. בהתקפה זו נפצעו כ־40 אנשים.
עוד מציינת המשטרה, כי הטרוריסטים שפעלו ברומא לא צוידו בדרכונים, אך לפי קבלות שנמצאו עליהם גילתה המשטרה כי בשני בתי מלון ברומא, התגוררו שני צעירים שהיו מצויידים בדרכונים מרוקאים. הם שהו במקום מאז תחילת חודש דצמבר.
שר ההגנה האיטלקי ג'ובאני ספאדוליני, אמר כי יש קשר בין שתי ההתקפות ברומא ובוינה שנערכו בו־זמנית. "זה מעיד על קיום תבנית שנבנתה על ידי טרוריסטים למבצע ערעור היציבות הנושא אופי בינלאומי", הטעים השר.
עוד אמר ספאדוליני כי בחודשים האחרונים היתה הסלמה בטרור הבינלאומי. הוא כרך בהקשר זה גם את חטיפת אניית הנוסעים האיטלקית "אכילה לאורו" בספטמבר, על ידי פלשתינאים.
ספאדוליני ציין כי במידה שגוברת הנטיה לעריכת ועידה בינלאומית לעניני המזרח התיכון, על־פי הקווים שהותוו על ידי ראש ממשלת ישראל, שמעון פרס, בה במידה פועלים הטרוריסטים בצורה חסרת מעצורים בלשונו.
יצויין, כי בשדה התעופה פיומיצ'ינו נערכו כמה וכמה פעולות טרור במהלך 16 השנים האחרונות. מבצע הטרור שלשום הוא החמור ביותר מאז הרגו פלשתינאים ב־1973 32 מנוסעי מטוס חברת התעופה פאן אמריקן.
שר התחבורה קלאודיו סינוריליה אמר, כי שדה התעופה הוא בטוח במידה שאפשר לנקוט באמצעי בטיחות. הוא הוסיף ואמר כי כוחות הביטחון נכנסו מיד לפעולה. עם זאת הדגיש, כי אי אפשר לבדוק כל אדם המגיע לאזורים הציבוריים של שדה התעופה מאחר שמדובר במספר גדול ביותר של אנשים.

ירושלים

(סוף מעמוד 1)

ישראל חוזרת וקוראת למדינות הנותנות גיבוי וחסות לאש"ף, לגרש מיד את נציגי הארגון משטחן.
סופר "הארץ" מציין, כי משרד החוץ הפיץ הנחיות לראשי הנציגויות הישראליות בחו"ל להגיב בחריפות לביטוי ההודעות שפרסמה, על פעולות הטרור באירופה. במשרד החוץ מעריכים, כי העובדה שהפעולות בוצעו במהלך חופשת חג המולד פגעו בעולם הנוצרי. הוחלט להבליט זאת, כדי לערער את מעמדו של אש"ף בעולם המערבי. מעריכים, כי הרצח בוינה וברומא ינחית מכה נוספת על יוקרתו של אש"ף באירופה, לאחר שפרשת אכילה לאורו הביאה את ערפאת, בלחץ ירדן ומצרים, להתבטא נגד הטרור בחו"ל. מדגישים נציגי ישראל כי אין לקבל הפעם את הצהרותיו של ערפאת, שאין הוא וארגונו אחראים לפיגועים בנמלי התעופה.
מיכאל גרוסי כתב "הארץ" מוסר: שר התחבורה חיים קורפו יעלה היום בפני ראש הממשלה ושר החוץ, את הצעתו לכינוס ועידה מיוחדת של שרי התחבורה האחראים לתעופה האזרחית מכל מדינות העולם. מקור במשרד התחבורה אמר, כי בדעת מר קורפו לפנות לשרת התחבורה של ארה"ב, הגב' אליזבט דול, במקביל לפניה אל משרד החוץ האמריקאי, כדי שארה"ב תפעל למען קיומה של ועידת שרי תחבורה. לדברי קורפו, יש צורך בקבלת החלטות בנושאי המלחמה בטירור האווירי בדרג מיניסטריאלי בכל המדינות בעולם — כולל מדינות שאינן מקיימות יחסים דיפלומטיים עם ישראל.
לדעת מר קורפו, על כל המדינות לאמץ תקני ביטחון חדשים לשדות תעופה וכלי טיס, לחייב את כל המדינות להצטרף לאמנה בינלאומית שתמנע מתן סיוע לחוטפים ומחבלים ותחייב מדינות להעמידם לדין או להסגירם. כן תומך שר התחבורה בהצעה להפסיק את קשרי האוויר עם כל מדינה המעניקה סיוע לאירגוני טרור או המסרבת להסגיר מחבלים.
יו"ר איגוד הטייסים, קברניט יצחק גתן, עומד להיפגש מחר עם מנכ"ל ההסתדרות ישראל קיסר, כדי לדון בבקשה משותפת של איגוד הטייסים הישראלי וההסתדרות, להכרזת חרם על כל המדינות הנותנות חסות לטרוריסטים ולטירור.
גתן יעלה בקשה זו בפני איגוד הטייסים הבינלאומי איפאלפ"א ויבקש שבשלב ראשון לא יתנו במדינות אירופה כל שיתוף פעולה למטוסים ולחברות התעופה של מדינות המספקות פעולה ונותנות חסות לטירור.
איגוד הטייסים הישראלי ביקש כבר לפני חודשים מספר מאיגוד הטייסים הבינלאומי, להחרים את נמל התעופה של ביירות בעקבות חטיפת מטוס טוו"א. ואכן בקשה זו אושרה על ידי איפאלפ"א והחברות בינלאומיות רבות, הפסיקו את טיסותיהן לביירות.
עודד זראי מוסר: עיתונים ערביים החרידו אתמול מפני הגברת המתיחות במזרח התיכון על רקע פרשת הטילים הסוריים ופעולות הפיגוע בנמלי רומא ווינה. העיתון הכוויתי "אלראי אל־עאם" ידע אתמול לספר כי נשלמו ההכנות בחיל האוויר הישראלי להנחתת מהלומות על מטרות אש"ף בכמה מדינות ערביות. לדברי העיתון נבחרו גם הטייסים הישראלים שיבצעו את המשימה והוכנו המטוסים לרבות ציוד במיכלי דלק נוספים.
ביירות (ע"ן). רדיו ביירות שידר שלשום בערב ידיעה, לפיה הובע חשש בלבנון, כי ישראל עלולה לבצע התקפה צבאית לאחר שטרוריסטים תקפו דלפקים של אל על ברומא ובוינה.

ערכה את העמוד: [illegible]

ארה"ב קוראת

(סוף מעמוד 1)

העולם להילחם בתקיפות נגד פעולות נפשעות אלה ולהעמיד לדין את האחראים. עמים המכבדים את האנושיות יש להם מחוייבות משותפת להביא לחיסול האיום הזה". הדובר, שקרא הודעה שנוסחה לאחר התייעצות עם שר החוץ שולץ, העושה עתה חופשה בקליפורניה, אמר כי במעשי הטרור האלה "נרצחו אנשים חפים מפשע ללא אבחנה" וכינה את הפיגוע "מעשה של פחדנים".
הדובר גילה, כי בשנה האחרונה נוכלו 90 פעולות טרור נגד אמריקאים. אך עדיין יש לטרוריסטים יתרון של הפתעה ותמיכה של כמה ממשלות. הוא אישר, כי משרד התעופה האמריקאי והאינטרפול הוציאו באחרונה אזהרות מפני פעולות טרור אפשריות. אך אלה היו כלליות מאד ודברו על פעולה כלשהיא באחד המקומות בעולם. האזהרה מדברת על כך, שמחבלים שהתאמנו באיראן בפעולות חטיפת מטוסים, יעמדו מאחורי הפגוע.

דיווח רדיו מוסקווה

אליהו הגבי, שליח "הארץ" בסקנדינאביה מוסר: במהדורת חדשות, אמש של רדיו מוסקווה, הנמשכת 30 דקות, נמסר בשולי החדשות — לפני ידיעות ספורט — על חילופי אש בין טרוריסטים לכוחות משטרה בשדה התעופה של רומא. כמה אנשים נהרגו ונפצעו — הפתיחה הידיעה הלאקונית, שלא הזכירה את ההתקפה בוינה. הידיעה לא מסרה כל קשר לנוסעי "אל־על" ולפיכך גם לא הזכירה את אש"ף. רק במהדורות החדשות בשפות זרות, המיועדות לקהל במערב, נמסר כי אש"ף מכחיש ומגנה את ההתקפה בוינה וברומא.
באוסלו גינה שר החוץ הנורווגי את ההתקפה וקרא למאמץ בינלאומי משותף למאבק בטירור. ביתר מדינות צפון־אירופה לא היתה תגובה רשמית.
בהודעה שפורסמה שלשום על ידי רשות התעופה הפדראלית נאמר, כי הזהירה חברות תעופה ושדות תעופה בחודש שעבר, כי יש להתכונן לאפשרות של הגברת הפעילות הטרוריסטית.

אש"ף מגנה

(סוף מעמוד 1)

איזו מדינה או מדינות אימנו, חימשו והדריכו את אלה שביצעו את שני המבצעים", אמר הדובר.
בהודעה שמסר לסוכנות הידיעות הסובייטית בשבת בבוקר גינה סגנו של ערפאת אבו־איאד (סלח חלף) את הפעולות ברומא ובוינה וטען, כי "תנועות של פורשים" אחראיות למעשי טרור אלה.
אמש נמסר על ידי סוכנות הידיעות האיטלקית, אנס"א, כי הטרוריסט הפצוע, סרחאן, שנחקר אתמול בבית־החולים הצבאי ברומא אמר בחקירתו, כי הוא וחבריו תכננו את הפעולה מראש, אולם הוא סירב לציין מי היו שותפיו האחרים לביצוע ההתקפה. סוכנות ידיעות איטלקית אחרת, אג"י, מסרה כי הפצוע מסר שהוא משתייך לארגונו של אבו־נידאל וכי ארגונו מתכנן פיגועים נוספים "נגד מטרות ציוניות".
צבי בראל, שליח "הארץ" בארה"ב מוסר: אחד מארבעת הטרוריסטים שנותרו בחיים אחרי הפיגוע בוינה אמר בראיון לסי־בי־אס, כי הוא חבר בפת"ח, אך גורמים בוואשינגטון אומרים, כי ההודאה של המחבל עלולה להיות מטעה ומטרה במתכוון, כדי לפגוע באש"ף.

זוהו הטרוריסטים שפעלו בוינה

שלושת האחראים להתקפה בשדה התעופה של וינה, זוהו על ידי המשטרה שקבעה, כי כולם ממוצא ערבי אך לא ידעה להצביע על השתייכותם לארגונים. כך אמר פקיד בכיר של משטרת אוסטריה. הטרוריסט שנהרג במהלך הפעולה הוא כנראה בן עבדולה סעאדי, בן 26, אמר הפקיד. שני חבריו שנפצעו הם עבדל עזיז מרזוקי, בן 25, ובן אחמד שאבל, בן 25. שלושתם הצטיידו בדרכונים תוניסאים.

שני ארגונים קיבלו האחריות

במהלך חקירה ראשונה אמר שלשום אחד מבין שני הטרוריסטים הפצועים, כי השתמש בדרכון ירדני, אותו השמיד לפני ההתקפה.
אלמוני שטילפן שלשום לתחנת רדיו בספרד אמר, כי שתי ההתקפות בנמלי התעופה של רומא וינה בוצעו על ידי קבוצה שבראשה עומד אבו נידאל. האלמוני טלפן לתחנת רדיו פרטית במלגה. ציין רדיו הדבר. הוא אמר כי הוא חבר בארגון והוסיף כי ארגון זה אחראי להתקפות. בינתיים נמסר מביירות, כי קבוצה של שיעים המכנה עצמה בשם "תאי הגרילה הערבים" טענה אתמול כי היא אחראית להתקפות בוינה וברומא.
"תאי הגרילה הערבים מצהירים, כי הארגון אחראי למבצעים ברומא ובוינה המכוונים נגד שתי מטרות ציוניות", נאמר בהודעה כתובה במכונה בשפה הערבית שנמסרה לסוכנות ידיעות בינלאומית בביירות.
קבוצה זו הצהירה, כי היא מתנגדת להסדר הנהגת אש"ף על ידי יאסר ערפאת ולהסכם בין ירדן לאש"ף, לפיו תנהל פעולה משותפת למען השכנת שלום במזה"ת ולסיום "המהפכה הפלשתינית המזוינת".
ביום ו' בערב טלפן אלמוני לתחנת משטרה בוינה ואמר, כי להתקפות אחראית קבוצת "אוקטובר האדום".

המעלות של אל על

	טמפ' מינימום	טמפ' מכסי		הטמפרטורה אתמול	
קהיר	19	12	ב.חלקית	18	9
אתונה	18	10	ב.חלקית	16	9
בוקארשט	7	-2	בהיר	—	—
רומא	14	10	מעונן	16	7
ז'נבה	8	4	מעונן	9	4
ציריך	4	2	גשום	—	—
פרנקפורט	3	2	גשום	8	0
וינה	2	-1	מעונן	3	1
פאריס	4	2	מעונן	3	1
אמסטרדם	2	-1	ב.חלקי	-1	-6
בריסל	0	-3	גשום	3	-3
מדריד	10	7	גשום	10	5
לונדון	-1	-6	מעונן	-1	-3
קופנהאגן	-1	-3	ב.חלקי	0	-5
שטוקהולם	-7	-9	גשום	-10	-15
ליסבון	10	6	מעונן	14	11
ניו־יורק	2	-3	ב.חלקי	6	-6

הנוסע המאושר
אל על ELAL

ההסתדרות הציונית העולמית
המועצה הציונית בישראל

ידיעות אחרונות
אגודת העתונאים בירושלים

עצרת זכרון

ביום השלושים לפטירתו של

אריה צימוקי ז"ל

תיערך ביום ג' י"ט בטבת תשמ"ו 31 בדצמבר
בשעה 15.30 אחה"צ בבית אגרון, רחוב הלל 35 ירושלים

דברים:
שמעון פרס — ראש הממשלה
א.ל. דולצין — יו"ר ההסתדרות הציונית העולמית
ח"כ אבא אבן — יו"ר ועדת חוץ ובטחון של הכנסת
דב יודקובסקי — ידיעות אחרונות
משה קלבהיים — מזכ"ל המועצה הציונית בישראל
ניסן הרפז — ס/יו"ר המועצה הציונית בישראל
פרקי נגינה: יהודית וישנבסקי, כנור
תפילת אל מלא רחמים — החזן דוד מישר
מנחה: יורם רונן

העליה לקברו של המנוח תתקיים בשעה 15.00 בהר המנוחות בירושלים.
נפגשים בשעה 14.45 בשער החדש.

עיריית ראשון לציון
לשכת ראש העיר

המומים והדואבים על מותו ללא עת של

קלמן מאור (מסינג) ז"ל

ראש אגף שליטה ובקרה ונציב תלונות הציבור

מסע ההלויה יצא מבית המנוח ברח' צלנוב 15 ראשון לציון בשעה 14.00 בדרכו לבית העלמין יוצב ארונו ברחבת בנין העיריה במרדכוב שם יספדו למנוח

מאיר ניצן
ראש העיר
וחברי מועצת העיריה

هكذا من الأصل

נסים יציע לממשלה לאשר הצעת החוק לאיסור פרסום שמות חשודים

עד להבאתם להארכת מעצר לתקופה העולה על 30 יום ★ יביא גם גרסה אחרת, מחמירה יותר ★ משרד המשפטים מכין במקביל הצעת חוק לצמצום מעצרי שווא

מאת עקיבא אלדר
סופר "הארץ"

שר המשפטים משה ניסים יציע היום לממשלה לאשר את הצעת החוק לאיסור פרסום שמותיהם של חשודים עד להבאתם להארכת מעצר לתקופה העולה על 30 יום. ניסים יציע כי החוק יקבע איסור פרסום שמותיהם של החשודים או כל פרט שיש בו כדי לזהותם, אלא אם כן החליט שופט לעצור אותם לתקופה שתעלה על 30 יום. ניסים יביא בפני הממשלה גם גרסה אחרת, מחמירה יותר, שעל פיה לא ניתן יהיה לפרסם שמות חשודים בטרם הוגש נגדם כתב אישום וללא הסכמתם. דינו של המפר חוק זה יהיה מאסר עד שנה וכן ניתן יהיה להגיש נגדו תביעת נזיקין בהליך אזרחי. החוק החדש יאפשר גם הגשת כתב אישום נגד מפרסמי שמותיהם של חשודים בניגוד להוראות החוק.

על פי הצעתו של ניסים תינתן לבית המשפט אפשרות להתיר את פרסום שמו של אדם החל מהשלבים הראשונים של החקירה או הגשת התלונה. הדבר ייעשה על פי בקשתו של היועץ המשפטי לממשלה במקרים שהוא יהיה סבור כי טובת הציבור דורשת את פרסום שמו של החשוד.

ניסים אמר אתמול ל"הארץ" כי במקביל להצעת החוק החדשה בנושא פרסום שמות החשודים, מכין עתה משרד המשפטים הצעת חוק לצמצום מעצרי שווא. הוא הביא את פרשת מעצרו של הפיזיקאי ד"ר אמנון הלצל כדוגמא לפרסום שיש למנוע אותו בטרם הוחלט על הארכת מעצרו של האיש ב־30 יום. לדבריו, יתכן בהחלט שיתברר כי האיש נעצר על לא עוול בכפו ואילו העיתונות שפרסמה את דבר מעצרו בהבלטה רבה, לא תפרסם מן הסתם באותה הבלטה גם את השחרור, אם אכן יתברר כי אין לו שום קשר לרצח הנדון.

ביקורת נגד נציב שירות בתי־הסוהר על הענקת ציור של צבי גור ליועץ המשפטי

רפי סוויסה: אני מוכן להתנצל בפני משפחת אורון ירדן, בהענקת הציור היה שיקול דעת מוטעה

מאת ראובן שפירא
סופר "הארץ"

ציור של הרוצח צבי גור שהעניק ביום חמישי שעבר נציב שירות בתי הסוהר רפי סוויסה כשי ליועץ המשפטי לממשלה פרופ' יצחק זמיר בעת שערך ביקור בכלא איילון ברמלה, הפך לפרשה חדשה שבה נמתחת ביקורת נגד נציב שירות בתי הסוהר על שגילה חוסר רגישות ציבורית, בייחוד כלפי משפחתו של הילד אורון ירדן.

חברת הכנסת גאולה כהן מהתחיה הגישה הצעה דחופה לסדר היום בכנסת ובה היא אומרת: "רק בתיאטרון האבסורד של הלם אפשר היה להציג מחזה מביש כמו זה שבו הוגש ציור מעשה ידיו של הרוצח צבי גור במתנה של הנהלת בתי הסוהר לפרופ' זמיר, כשהמצלמות מנציחות את האירוע. לגיטימציה כזו לרוצח נתעב כזה היתה נחסכת מאתנו לו תמונתו של הנרצח אורון ירדן ז"ל ובני משפחתו השכולה היתה עומדת לנגד עיניהם של שלטונות שרות בתי הסוהר".

חברת הכנסת גאולה כהן התקשרה עם נציב שירות בתי הסוהר רפי סוויסה ומיחתה בפניו על העניין. סוויסה הסביר כי בשעה שהגיש את הציור כשי לפרופ' זמיר הוא לא ידע שהתמונה צוירה על ידי גור ורק לאחר שאחד הקצינים באותו מעמד העיר לו שזה ציור של גור, הוא הבין מה קרה. סוויסה אמר, כי הרגיש צביטה בלב. לדברי ח"כ גאולה כהן אמר לה רפי סוויסה, כי הוא נוטל על עצמו את האחריות למה שקרה והוא חושב שהיה בכך שיקול דעת מוטעה. אז הבטיח סוויסה שהוא יתנצל על המקרה באוזני משפחת הילד אורון ירדן ז"ל.

בשיחה עם סופר "הארץ" אמר אמש נציב שירות בתי הסוהר כי הבנת ציור השי נעשתה כחודש לפני ביקורו של פרופ' זמיר בכלא והוכנה לפני בריחתו של צבי גור. הוא אמר כי לא היתה לו שום כוונה לפגוע ברגשותיה של משפחת אורון ירדן ומשהתברר לו כי המשפחה נפגעה הוא אמר שהוא מוכן להתנצל. עוד ציין רפי סוויסה, כי על פי הנחייתו בודקים בשבועות האחרונים את כל הנהלים לגבי הענקת עבודות של אסירים כשי למבקרים רמי מעלה המגיעים לבתי הכלא ומקווה שהנהלים החדשים שיובאו בעניין הזה בקרוב ימנעו מקרים לא נעימים כאלה.

הערכה: הכנסת הטילים הסוריים — צעד במאבק פסיכולוגי

מאת ראובן פדהצור
סופר הצבאי של "הארץ"

גורמים צבאיים מעריכים, כי הכנסת סוללות טילי הקרקע־אוויר הסוריות בתחום לבנון אין בה כדי לשנות את המצב הצבאי הקיים. הצבת סוללות טילי אס־א 6 ואס־א 8 בבקעת הלבנון, אינה גורמת למגבלות נוספות לחופש הפעולה של חיל האוויר בשמי לבנון, מעבר למגבלה הקיימת מאז הצבת סוללות טילי האס־א 2 בשטח סוריה, בקרבת הגבול הלבנוני. זאת משום שטווחם של הטילים שהוצבו בלבנון, קטן בהרבה מאלה של האס־א 2.

להערכת אותם גורמים, מהווה הצעד הסורי ניסיון נוסף של הנשיא אסד לקבוע עובדות בשטח, במסגרת המאבק הפסיכולוגי המתנהל עתה בין שני הצדדים. להערכתם מכאן אחד גם לאפשרות, שצעד יביא לתגובה ישראלית, שפירושה יכול להיות הידרדרות לעימות צבאי. לפי הערכה זו, עשוי אסד לראות יתרון בהתפתחותו של עימות צבאי מוגבל.

עימות כזה עשוי לשרת את מטרותיו, שהן בין השאר: חיסולו הסופי של התהליך המדיני שהחל להתגבש ברבת עמון, אפשרות העלאת נושא עתיד רמת הגולן לסדר היום של המדיניות הבין לאומית, שיפור מעמדה של סוריה בעולם הערבי ומחיקתם של מעט היתרונות שנותרו בידי ישראל בעקבות מלחמת לבנון.

הצעה דחופה של שריד

סופרו הפרלמנטרי של "הארץ" מוסר: ח"כ יוסי שריד הגיש הצעה דחופה לסדר היום. בה נאמר כי את הזזת הטילים הסוריים יש לבצע בתהליך מדיני שקט, שעלול להימשך כמה חודשים, ולא בקיצה של "זובנג התשתבבה". גם במצב שנוצר, מסוגלת ישראל למלא את צורכי התרעה הבטחוניים שלה. אין הכרח להידרש מיד לצעדים דרסטיים.

סוריה קוראת להפסקת טיסות ישראל בשמי לבנון

מרכז האו"ם (ע"ח). סוריה הבהירה ביום שישי, כי על הקהילה הבינלאומית לנקוט "עמדה תקיפה יותר מאי פעם, נוכח ההתגרויות הישראליות" ולמנוע טיסות של מטוסי קרב ישראליים בשמי לבנון.

הוועדה המרכזת החדשה תוצג הבוקר ללא מפ"ם

בגלל צו מניעה של אחד מחברי הסיעה דוד כהן הטוען כי נפגע ולא נבחר

מאת יהודית וינקלר
סופרת "הארץ"

הוועדה המרכזת החדשה של ההסתדרות אמורה להיבחר הבוקר בישיבת הוועד הפועל, זאת אם יעלה בידי המערך להתגבר על מכשול משפטי בלתי צפוי — דוד כהן חבר הוועדה המרכזת היוצאת מסיעת מפ"ם השיג צו מניעה במעמד צד אחד המונע את הצבתה של סיעת מפ"ם בוועדה המרכזת החדשה, בטענה שהוא נפגע ולא נבחר. דובר הוועדה המסדרת אמר אמש שהושג סיכום עם הליברלים כי הם יצביעו במלוכד בעד הוועדה המרכזת החדשה.

לאחר שהיה מייעצת של הליכים עומד ישראל קיסר להציג היום בפני הוועד הפועל את הוועדה המרכזת החדשה המונה 38 איש לעומת 42 בוועדה המרכזת היוצאת. סיעת מפ"ם בוועדה המרכזת לא תוצג בגלל צו המניעה שהוגש. בירור התביעה במעמד שני הצדדים ייערך מחר. סוכם עם מפ"ם כי אפרים ז'ילוני יכהן כסגן יו"ר האגף לאיגוד מקצועי. כך שסיעת מפ"ם המונה שישה איש תחזיק בשלושה תיקים מרכזיים — ביטחון סוציאלי, אגף לדמוקרטיה תעשייתית והכהונה החדשה של סגן יו"ר האגף לאיגוד מקצועי, אותה תבעה מפ"ם מזה זמן ועתה השיגה. עם זאת מוסיפה מפ"ם לתבוע נציג שביעי בוועדה המרכזת משום שלטענתה [illegible] לרעתה ערב הבחירות להסתדרות כאשר ויתרה מרצון על מלוא הייצוג כפי שהובטח לה בהסכם.

הרב שאר־ישוב כהן מזהיר מפני החרפת האווירה בין דתיים לחילוניים בחיפה

מאת יהושע גלברט

הרב הראשי האשכנזי לחיפה שאר־ישוב כהן הזהיר שלשום מפני החרפת האווירה בין דתיים לחילוניים אם יפעל הרכבל בחיפה בשבתות. לדבריו הפעלת הרכבל תיחשב כפגיעה בסטטוס קוו והדבר יגרום לפתיחת מערכה מיותרת בנושאים קיימים.

לדבריו מורגשת אווירה אנטי דתית בציבור החילוני שעלולה להביא למחלוקת. לדברי הרב בעקבות מעשיהם של גורמים חרדיים קיצוניים, אולם לדעת הרב על מנהיגות אחראית להיזהר ולא לנצל אווירה זו.

החימום בביה"ח בשבת יופעל ע"י לא־יהודים

מאת יהושע גלברט
סופר "הארץ"

הרבנים הראשיים בחיפה התירו להדליק בבית החולים רוטשילד תנורי חשמל בשבתות על ידי עובדים לא יהודים. מסר שלשום הרב הראשי לחיפה שאר ישוב כהן. ההיתר ניתן רק כשקיים חשש של סכנה לשלום החולה, כגון ליולדות, תוך שלושה ימים לאחר הלידה, חולים לאחר ניתוח וחולים במחלות פנימיות.

ברוטשילד הופסקה הסקה מרכזית כפי שנמסר. אספקת הדלק לחימום בגלל הוצאות המוסד ומחלקות החולים הביאו על כן לבית החולים תנורי חשמל. בקשות לספק מזון לחולים מהחוץ על ידי משפחותיהם, נדחו על ידי הרבנות מחשש של הפרעת הציבור בבית החולים.

משאל פורי מיוחד ל"הארץ"

הרוב סבור: החזקת רמת־הגולן — חיונית לביטחונה של ישראל

הרוב המכריע התומך בדעה זו לא השתנה ממלחמת יום כיפור

רוב מכריע של הציבור בדעה שהחזקת רמת הגולן היא חיונית לבטחון ישראל ודעה זו לא השתנתה מאז מלחמת יום כיפור. כך עולה ממשאל דעת הקהל הכלל־ארצי של מכון פורי, שנערך בהזמנת "הארץ".

87.5 אחוזים מכלל הנשאלים אמרו שהחזקת רמת הגולן היא חיונית לבטחון ישראל ועוד 6.1 אחוזים אמרו שהחזקת "חלק" מרמת הגולן היא חיונית לבטחון ישראל. רק 2.4 אחוזים אמרו שישראל יכולה לוותר על רמת הגולן ול־4.0 אחוזים לא היתה דעה בעניין.

גם לפני תריסר שנים, בדצמבר 1973, סברו 82.9 אחוזים שהחזקת רמת הגולן חיונית לבטחון ישראל, 13.1 אחוזים אמרו אז שה"חלק" מרמת הגולן חיוני לבטחון ורק 1.2 אחוזים בלבד סברו אז שישראל יכולה לוותר על הרמה.

המשאל הקיף מדגם מייצג של 1200 איש ואשה, שרואיינו בראיונות אישיים בכל רחבי הארץ.

טמיר: פרס לא היה זקוק להבהרות ממצרים בנושא טאבה

הפנייה נועדה כדי לרכז את החומר לקראת הגשתו לקבינט

מאת עקיבא אלדר
סופר המדיני של "הארץ"

"הפגישה שלי תואם במאה אחוזים את הדו"ח שהגישו הציגים האמריקאים לשיחות עם מצרים" אמר אתמול מנכ"ל משרד ראש הממשלה אברהם טמיר ל"הארץ". רה"מ שמעון פרס לא ביקש מנסיונה השגריר המצרי מוחמד בסיוני להביא הבהרות לדו"ח שהוגש לו ע"י משלחת המנכ"לים — הוסיף טמיר. לדבריו, אושר הדו"ח ע"י מנכ"ל משרד החוץ דוד קמחי והציג משרד הביטחון אורי סלמה. טמיר ציין כי השניים ביקשו להכניס מספר הערות לדו"ח ולאחר שהדבר נעשה, היה הדו"ח מוכן לדיון בממשלה לקראת קבלת החלטה בנושא הבוררות בטאבה ובשאר הנושאים שנדונו בפגישות עם המצרים.

טמיר ציין כי רה"מ לא היה זקוק לאיסוף נוסף לדיונים שמסר לו. הפנייה למצרים נועדה אך ורק כדי לרכז את החומר לקראת הגשתו לקבינט. שר החוץ המצרי עסמת עבד אל מגיד אישר באוזני שגרירים אירופיים אשר נפגשו עם דיפלומטים ישראלים בקאהיר כי מיד עם הסיכום על שטר הבוררות, יוחזר השגריר המצרי לת"א, תתקיים פגישת פיסגה בין מובארק לפרס ויקוימו שאר סעיפי הנורמליזציה. מגיד אמר כי פרט לנושא הבוררות, מרוצה מצרים מהתנהגותה של ישראל בשאר הנושאים (הנסיגה מלבנון ושיפור איכות החיים בשטחים) שעמדו למכשול בדרך לשיפור היחסים.

נודע כי בחילופי האגרות בין פרס למובארק נתבקש הנשיא המצרי להבהיר כי אכן רק נושא טאבה עומד למכשול בשיפור היחסים והבהרה כזו אמנם נמסרה. במסגרת ההבהרות אישרה מצרים את נכונותה ללכת לקראת ישראל בשלושת הנושאים העיקריים הקשורים בנושא טאבה: שילוב אלמנטים של פישור בתהליך הבוררות, הסכם מראש על כניסה חופשית והפעלה משותפת של המתקנים בטאבה לאחר הבוררות וניסוח רחב של שטר הבוררות. בנושא האחרון ביקשה ישראל הבהרה בכתב להתחייבות של ראש המשלחת המצרית עבד חלים בדואני.

צו מעצר נגד דני ויינמן שעמד בראש פרויקט" נופים"

מאת ראובן שפירא
ונורית אמיתי
סופרי "הארץ"

פקודת מעצר ל־48 שעות וצו עיכוב יציאה מהארץ הוצאו ביום שישי, נגד דני ויינמן שעמד בראש החברה להקמת הישוב "נופים" בשומרון. ויינמן חשוד בקבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות.

בבקשה להוצאת צו המעצר נגד ויינמן שהוגשה לבית המשפט אמר נציג המשטרה, כי הישוב "נופים" היה אמור לקום על קרקעות המדינה. ויינמן מכר חלקות ליותר מ־150 משפחות, אך הישוב לא הוקם והחברה שעמד בראשה פורקה. ויינמן מוחשד בידי היחידה לחקירות מעשים בקבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות. נציג המשטרה אמר, כי "הואיל ויש חשד שכספים רבים מאלו שהנ"ל גבה לצורך הקמת הפרויקט שלשלו לכיסו והרבה בסכומים של מאות אלפי דולרים, המשטרה מבקשת פקודת מעצר".

בתגובה אמר דני ויינמן, כי פרויקט נופים נמכר לחברת "אהיקר" על פי צו של בית המשפט תוך הסדר עם משתכני נופים (כבר לפני כשנתיים). [illegible] הוא רואה את השורות נגדו וכי כל הכספים שניגבו מהלקוחות הושקעו בחברה ובפרויקט. הוא עצמו לא לקח כל כספים. יותר מזאת "השקעתי בפרויקט כספים פרטיים בסכומים ניכרים. כל ההוכחות והנתונים הפספריים מצויים במסמכי החברה ויוצגו להוכחה. מסמכי החברה נמצאים ברשות חברת 'אהיקר'", אמר ויינמן.

משאל במסגרת ההכנות לוועידת הקיבוץ הארצי שתיערך בכפר מנחם

רק 35% מחברי הקיבוץ הארצי מרוצים מהפעילות בנושא הגזענות

מאת אלי אלגור
סופר "הארץ"

רק 35% מאוכלוסיית הקיבוץ הארצי מרוצה מפעילות התנועה בנושא הגזענות, כך עולה מסקר שנערך בקיבוצי הארצי על ידי המרכז [illegible] המוסמך לחקר הקיבוץ באוניברסיטת חיפה.

הסקר, שנערך טלפונית, כלל מדגם של כ־1200 חברי קיבוצים הנמנים על יותר מבוגרות מכלל 85 קיבוצי הקיבוץ הארצי. הסקר נערך במסגרת ההכנות לוועידת הקיבוץ הארצי העומדת להתקיים ב־23 בינואר בקיבוץ כפר מנחם ושבמוקדה תעמודנה שאלות הקשורות, כמידת המרות והסמכות שיכולה התנועה להפעיל על כל אחד מקיבוציה וחבריה ("יחסי תנועה־קיבוץ") ובשאלת המאבק בגזענות.

הסקר מבחין בין חברי קיבוץ שהם ילידי המקום (בני קיבוץ) לבין הנכנסים הבאים שהצטרפו לקיבוץ מבחוץ מתוך בחירה ומסתבר כי אלה שבחרו להיות חברי קיבוץ הם "יותר אידיאולוגים" מאלה שנולדו במקום.

לשאלה האם נחוצה עזרה הדדית כלכלית בין הקיבוצים, קרי שקיבוצים "עשירים" יסייעו לקיבוצים במצוקה ("ערבות הדדית") — 81% מהחברים מצדדים במתן עזרה כלכלית. 96% אמרו שיסכימו להוריד מרמת החיים לצרכים לאומיים ותנועתיים.

לשאלה המעוררת מחלוקת בקיבוץ הארצי באשר לזכות התנועה להתערב בנושא הלינה המשפחתית רק 34% מצדדים בזכות התנועה להכתיב לקיבוץ מה לעשות בתחום זה.

ח"כ שולמית אלוני לראש אכ"א האלוף מתן וילנאי

חיילים שנתקלו ביחס עוין במאה שערים נאלצו להגיע ללא מדים

מדובר בקצינים וחיילים העוברים סדרת חינוך במדרשה הצבאית בירושלים

מאת ראובן פדהצור
סופר הצבאי של "הארץ"

קצינים וחיילים העוברים סדרת חינוך במדרשה הצבאית בירושלים הוחלו להופיע לסיורים בשכונת מאה שערים, המתקיימים במסגרת סדרת החינוך, ללא מדים. זאת, לאחר שסיורים קודמים של חיילים במדים בישיבות במאה שערים הסתיימו בתגרות ובביזוי החיילים שהופיעו במדים. מידע זה נמסר על־ידי ח"כ שולמית אלוני, מסיעת רצ, בפגישה בכנסת עם ראש אכ"א החדש, האלוף מתן וילנאי.

גורמים צבאיים המעורים בנושא במדרשה בירושלים אישרו כי לאחר שהחיילים נתקלו ביחס עוין במאה שערים, הובהר להם כי יש להופיע לסיורים אלה בבגדים אזרחיים.

דובר צה"ל מסר, כי "אין הוראה ולא היתה הנחיה להופיע לסיורים בלבוש אזרחי בשכונת מאה שערים או בכל מקום אחר. לכל הסיורים במסגרת סדרות החינוך הקודמים מופיעים החיילים במדים. בשעות הערב קיימת מסגרת תוכנית של סיורים בעיר, ובשל כך מורשים החיילים להופיע בבגדים אזרחיים, אך לא מחוייבים בכך".

מרצים למשפטים באונ' ת"א מתנגדים ל"מסע הקנאות" נגד האונ' המורמונית

הביעו גם דאגה "נוכח אדישותו של ראש הממשלה"

מאת נורית אמיתי
סופרת "הארץ"

קבוצה של חברי סגל הפקולטה למשפטים באוניברסיטת תל אביב הביעה את התנגדותה, בעצומה שפרסמה, לניסיונות למנוע את הקמתה של אוניברסיטת בריגהם־יאנג המכונה האוניברסיטה המורמונית. בעצומה נאמר בין השאר כי מדינת ישראל היתה מושתתת, מיום הקמתה, על הכרה בחופש הדת, המצפון, הדיבור, המחקר וההוראה וההתנכלות לאוניברסיטה חותרת תחת עיקרי יסוד אלה.

אם לא תיפסק ההתנכלות — נאמר בעצומה — קיים החשש שישראל תידרדר למצבן של אותן מדינות בהן נרדפים יהודים על רקע דתם ואמונתם. המרצים גם הביעו דאגה נוכח אדישותו של ראש הממשלה למסע הקנאות המתנהל נגד האוניברסיטה ועל הקמתה של ועדת שרים לבחינת הקמת המוסד, אומר בעצומה, אינה יכולה אלא להתפרש כגילוי הבנה למעשיהם של חוגים קיצוניים המבקשים לפגוע בחירות המחשבה והמחקר.

פרופ' אוריאל רייכמן, דיקן הפקולטה למשפטים באוניברסיטת תל אביב, מתכוון להזמין אליו את ראש האוניברסיטה המורמונית כדי להביע בפניו את הסתייגותו החד משמעית ממסע הקנאות שנערך בארץ כנגד הקמת האוניברסיטה.

עריכת העמוד: אורית גלילי

הזהרו מחיקויים!

	תדיאור של תדיראן	אחר
בטחון	מופעל אוטומטית בהפסקת חשמל	?
עוצמת אור	החזקה ביותר בשוק	½ מזו של תדיאור (גם עם 2 נורות)
מוניטין	10 שנים בישראל	?
לקוחות מרוצים	350,000	?
יצרן	תדיראן חברת האלקטרוניקה מס' 1 בישראל	?
אחריות ושרות		?
בטיחות	היחידי עם בקרת טעינה אוטומטית	

החורף קנה תאורת חרום רק מן המקור!
תדיאור של תדיראן - תאורת החרום
הנדלקת אוטומטית בהפסקת חשמל!
מחיר מזומן 99,000 ש'.
או ב-4 תשלומים של 26,900 ש' כ"א.

מבצע
הבא מודעה זו לחנות
ותקבל 10,000 ש' הנחה
על קנית תדיאור במזומן.
(מדגם EPF-600)
המבצע עד 31.12.85 בלבד.

בדוק שקנית
תדיאור
של תדיראן
שיווק ושרותים בע"מ

هكذا من الأصل

התקוות שלנו ל־86': טניס וכדורסל

מן היציע

מיכאל קרון

בסיומה של שנת ספורט נוספת, שהעלתה לכותרות דור חדש של ספורטאים גדולים, נותר הספורט הישראלי דל ומביש. לא רק ש־1985 מסתיימת ללא הישג אחד לרפואה אבל מה שמדאיג יותר הוא עתידו של הספורט שלנו, בעיקר אם נופה מבט לקצה השני של יבשת אסיה, שם יתקיימו המישחקים האולימפיים בעוד פחות משלוש שנים.

מי שינסה לעשות היום הערכת מצב לגבי מועמדים פוטנציאליים להופיע במישחקי סאול 1988, יאלץ עד מהרה להגיע למסקנה שלמעשה אין לנו דבר כזה. מה שלא מנע מהועדות ומהאיגודים השונים הכפופים להתאחדות לספורט, להגיש רשימות גדולות של מועמדים לסגל סאול. כמו בעבר, גם הפעם סביר להניח שאיש לא ילמד את לקחי לוס־אנג'לס ושבדרכים מפוקפקות תורכב שוב נבחרת רבת משתתפים שהכנתה תעלה סכומי עתק, אשר תחזור הביתה ללא שום הישג ממשי. וכשאני מדבר על הישג, אינני מתכוון בהכרח לזכיה במדליה.

שני ספורטאים שיהיה להם אולי פוטנציאל כזה, כבר לא באים בחשבון. חותר הקאיקים אבידים מזרחי פרש מפעילות והמתאגרף שלמה ניאזוב פנה לזירה המקצוענית. המכביה ה־12 הוסיפה את מצבן העגום של השחיה והאתלטיקה שלנו ולהוציא מקרה אחד או שניים, אין לראות כוכבים חדשים שיצוצו בזמן שנותר.

סיכויי הנבחרות שלנו בכדורגל ובכדורסל לעבור את הטורניר הקדם־אולימפי, קלושים גם הם. נראה שנצטרך להעמיד נבחרת חדשה לגמרי בכדורגל, בעוד שאין ספק שלטורניר הקדם־אולימפי בכדורסל נופיע כבר ללא ברקוביץ, ארואסטי, ויליס, שלכטר, לאסוף וככל הנראה גם הדיזק האחרון, לאון מרסר.

לכדורסל יש לפחות כמה אתגרים בשנת 1986 המתחילה השבוע. בראש וראשונה, אליפות העולם שתהיה ביולי בספרד. הנבחרת שלנו זקוקה רק לניצחון על ציניה, בעוד שישה שבועות בירושלים, כדי לעשות מה שלא הצליחה נבחרת הכדורגל. יש גם אליפות הדרגה ב' של אירופה בחודש מאי. שם תהיה המטרה לסיים בין 4 הראשונות ולחזור לדרגה הגבוהה. ולא נשכח גם את הנציגות שלנו בגביעי אירופה. מכבי והפועל ת"א, החולמות עדיין על השלבים הגבוהים.

היינו רוצים לראות את 1986 גם כשנה של פריצת הדרך בטניס. לא עוד כותרות על ניצחונות בסיבובים הראשונים אלא זכיה של טניסאי ישראלי בתחרות בסדרת "הפרס הגדול", התקדמות בדירוג המחשב של איזיפי ובעיקר עליה לבית העליון של גביע דייויס, אחרי שני הפסדים רצופים בגמר האיזור האירופי.

אם אכן יתגשמו ולו רק התקוות הללו, נוכל בעוד שנה להביט לאחור ולומר ש־1986 היתה שנה טובה לספורט הישראלי.

ספורט

בעריכת יחיאל ארזי

טבלת הליגה הלאומית

	מש'	נצ'	תיקו	הפ'	שערים	נק'
1. מכבי חיפה (1)	10	7	2	1	6–17	23
2. הפועל תל־אביב (2)	10	6	4	–	9–22	22
3. בני־יהודה (3)	10	5	4	1	2–5	19
4. בית"ר ירושלים (4)	10	5	3	2	11–19	18
5. מכבי תל־אביב (6)	10	4	3	3	12–17	15
6. הפועל פתח־תקוה (8)	10	3	5	2	12–13	14
7. הפועל ירושלים (10)	10	4	2	4	15–13	14
8. הפועל כפר־סבא (5)	10	3	4	3	14–14	13
9. הפועל באר־שבע (7)	10	3	3	4	9–10	12
10. מכבי פתח־תקוה (9)	9	3	2	4	16–13	11
11. הפועל חיפה (11)	9	2	4	3	10–5	10
12. מכבי יבנה (15)	10	3	1	6	13–4	10
13. מכבי נתניה (12)	10	2	3	5	12–12	9
14. שמשון תל־אביב (13)	10	1	6	3	16–11	9
15. מכבי שעריים (14)	10	1	5	4	10–5	8
16. מכבי יפו (16)	10	1	1	8	19–7	4

(בסוגריים — מיקום הקבוצות במחזור הקודם)

5 צהובים — שער אחד

מכבי יבנה — שמשון תל־אביב 1–0 (1–0)

השער: דוד ועקנין (21).

* המצטיין: ראובן אלקבץ.

● מכבי יבנה: לוי; אלקבץ, סלומון, אוולאי, א. פרץ, עלוואה, יעקב, בואזיז, ש. פרץ (זגורי), חלפון, ועקנין. מאמן: ליאון קונסטנטינובסקי.

● שמשון תל־אביב: קונסטנטין; עובדיה, אלי כהן, אודי כהן, שמעונוב, שלום (שוקרון), מזרחי, דהרי (הלל), ארביב, פרץ, זמטי. המאמן: מיכאל קדוש.

שפט: עובדיה בן־יצחק, 300 צופים ביבנה.

מאת ציון ניסן

חמישה צהובים ואדום אחד, שער בודד ושריקות רבות של שופט חלש שצרמו את האוזניים, הוו סיכומו של מה שאמור היה להיות מישחק כדורגל בין שתי קבוצות הנלחמות על הבלטות מתחתית הטבלה.

חילוף המאמנים בקבוצת יבנה נתן את אותותיו שכן ההתלהבות וההקרבה של כל השחקנים היו הגורם העיקרי בניצחונם המוצדק. כדורגל ראוי לשמו ניתן היה לראות רק בדקות בודדות במחצית הראשונה, בהן ניצלו חלוצי יבנה את חולשת הגנת שמשון שלמולה ניצב הפעם בשערה הצעיר קונסטנטין שמילט את קבוצתו משערים נוספים. שני הבינלאומיים של שמשון, עובדיה וארביב, גילו ריפיון ועצבנות רבה ובמקום לתמוך בחבריהם הרבו להתווכח עם השופט.

המישחק שהחל בצורה ספורטיבית, גלש עד מהרה לעימות פרוע בו השתתפו מרבית שחקני שתי הקבוצות, שלא בחלו בשום אמצעי כדי לפגוע ברגלי יריביהם. שריקותיו הבודדות של השופט בן־יצחק, גרמו לעצבנות רבה וקטעו מהלכי כדורגל פשוטים. מנגד, התעלם בליל מעבירות חמורות. למשל, בדקה ה־83 התעלם מהכשלה ברורה של ויקי פרץ בתוך הרחבה, שחייבה בעיטת עונשין מ־11 מטר. חמש דקות לסיום הורחק הינבאי אשר חלפון לאחר מהומה שנוצרה בעקבות הוצאת חוץ.

הרוח החזקה שנשבה בגבם של שחקני יבנה במחצית הראשונה, סייעה להם בהתקפותיהם הרבות. שחקני העורף הקשרים שלחו כדורי עומק לחלוציהם אשר הרבו לבעוט ולנגוח. השער אכן לא נשמר בפתח. בדקה ה־21 הגביה ראובן אלקבץ כדור, אשר חלפון המשיך בנגיחה לתוך רחבת החמש שם ניצב דוד ועקנין שהרחיק מקרוב פנימה.

שחקני שמשון, שנראו אמללים באותן דקות, ציפו לשינוי במחצית השניה בה קיוו להסתייע ברוח. אך שחקני יבנה הנבונים ניצלו את שיטת הנבדל כדי להעמיד את האורחים במצבי העובדה: שערה של יבנה נותר סגור וחתום.

השי הכפול של חביב

הפועל ירושלים — מכבי נתניה 2–1 (1–1)

השערים לירושלים: מישל דיין 21, יאיר אסייג 85. לנתניה: שלום תקוה 37.

* המצטיין: מישל דיין.

● הפועל ירושלים: בדהנו, תארשמע, שפירא, נחמיאס, בסון, מלכה, אוחנה, דיין, שכטר (אסייג), גבי (בוגלה), חלפון. המאמן: גיגו בריגי.

● מכבי נתניה: חביב, שם־טוב מנוחם, בר, לוי, גדי מכבס, גאטה (עודד מכבס), גבאי, לם, תקוה, יואל מנוחם, לביא. המאמן: צבי רוזן.

שפט: צבי שריה. 2000 צופים במגרש ימק"א.

מאת רוני דיאזן

שתי "מתנות" בלתי צפויות של השוער החלים הוותיק אריה חביב, העניקו אתמול לירושלמים נצחון חשוב המאפשר להם לברוח לפחות זמנית מן התחתית. זאת בתום מישחק חלש ובלתי מדויק שתוצאת שיוויון היתה משקפת יותר את אירועיו ומהלכו.

הנתנייתים, שמשורותיהם נעדר הבלם הנבוע נסים בדהו, פתחו גם ללא עודד מכבס שהושב על ספסל המחליפים.

בפתיחה היו אלה אמנם הנתנייתים שיזמו ושלטו יותר במרכז המגרש, אך בהעדרו של מבקיע בדרגתו של מכבס, הם סבלו מחסרון בולט של רגל מסיימת והסתפקו בבעיטות מסובבות מחוץ לרחבה, ששתיים מהן (אחת בכדור עונשין), שנורו בחוזקה על־ידי בני לם, נהדפו בצורה נפלאה על־ידי אריה בדהנו.

דווקא בעיצומה של המתקפה הנתנייתית, היו אלה המקומיים שעלו במפתיע ליתרון, זאת כתוצאה משער מהיר ותמוה שספג השוער הלאומי. היה זה בדקה ה־21, כאשר מישל דיין שניצב במרחק של כ־30 מטרים אלכסונית משער נתניה, בעט כדור גבוה לעבר הפינה הקרובה וחביב התקום רק ליווה במבטו את הכדור שלתדהמת הכל חדר פנימה.

כאילו לסמל את השוויון ביחסי הכוחות, הצליחו הנתנייתים להשוות. בדקה ה־37 נקבעה לזכותם בעיטת עונשין אותה הגביה בני לם לעבר הרחבה, ובתום עירבוביה היה זה שלום תקוה החופשי שבעט בחוזקה פנימה וקבע את תוצאת המחצית (1–1).

בפתיחת המחצית השניה היו הנתנייתים קרובים מאוד להשגת יתרון, אולם הם לא ניצלו את עדיפותם. זאת והדף שתי ההזדמנויות הטובות שהעניקו קו להם, שבאחת מהן, בדקה ה־62, נגח גדי מכבס למשקוף שערו של בדהנו. כ־20 דקות לסיום הכניס המאמן הנתנייתי צבי רוזן לשדה את עודד מכבס, במטרה לחולל שוב מהפך במישחק זאת על חשבונו של הקשר הנסוג גאטה. אלא שחילוף זה שבוצע דווקא בדקות האופטימיות המקומית, לא יכול היה כבר לחולל את השינוי לו ציפה רוזן. גם המאמן בריגי החליט לנסות ולהגביר את המומנטום על ידי צירופו בדקה ה־77 של קשר תוקף נוסף, יאיר אסייג, שהחליף את שכטר העייף. חילוף מתבקש זה הצדיק את עצמו במלואו כעבור דקות מספר, תודות לשוער האגדי אריה חביב. בדקה ה־85 בעט אסייג ממרחק של כ־20 מטרים כדור שטוח ולא חזק במיוחד, אשר חלף מתחת לגופו המתנקש של חביב שאחר להגיב, ובכך העניק לירושלמים שי נאה — 3 נקודות ליגה יקרות.

20 שיאי גילאים בשחיה

20 שיאי גילאים הושגו אתמול בבריכת השחייה בנהריה בתחרות המסורתית לזכר נועם קרן שנפל במלחמת שלום הגליל. יוסי אפל ממכבי קרית־אונו, שיפר את שיאי גילאי 16, 17 ו־18 ב־50 מטר חופשי — 24.78 שניות. עידו אייק מהפועל יזרעאל שיפר את השיא הוותיק ביותר של אמיר גביאל לגילאי 12 ב־400 מטר חופשי — 4:48.29 דקות. אליאב של מהפועל עמק חפר־נתניה, והאילת שליגנר ממכבי נהריה שיפרו שלושה שיאי גילאים כל אחד ואדיס קושן ממכבי נהריה, הערן דורון מהפועל מרכז ויימגל שיפרו שני שיאי גילאים כל אחד.

● זוהר רובין מהפועל נצרת עילית ניצח אתמול במירוץ אופניים שהיה סביב כיכר המדינה בתל אביב כשעבר 24 ק"מ בזמן של 43.40 דקות. במירוץ השתתפו 98 רוכבי אופניים.

● נחמיה פרומנסקי מהפועל נירים ניצח אתמול בתחרות קליעה באקדח אוויר לזכר מקס גלקי, שנערכה במטווח הוה הורים בנירים. הוא צבר 372 נקודות. בתחרות ברובה אוויר ניצח יצחק ינאי מהפועל אשקלון עם 380 נקודות.

הניחוש הנכון

1.	הפ' פ"ת — הפועל ב"ש	1
2.	הפ' ירושלים — נתניה	1
3.	יבנה — שמשון	1
4.	מכ' ת"א — שעריים	1
5.	הפ' ת"א — כפר סבא	1
6.	ב. יהודה — מכ' חיפה	1
7.	חדרה — יהוד	1
8.	ר. עמידר — הפ' עכו	x
9.	מרמורק — הפ' חולון	2
10.	בית"ר נתניה — הפ' ר"ג	1
11.	בית"ר חיפה — ר. השרון	x
12.	טבריה — בית"ר רמלה	1
13.	הפ' לוד — הכח ר"ג	1

שכונת התקוה הכניסה טעם חדש לליגה — והצמרת שוב נהייתה צפופה

גם האלוף נכנע ל־1–0 של בני־יהודה

שער מעורר מחלוקת של עלו (33) שמר על המסורת

בני יהודה תל אביב — מכבי חיפה 1–0 (1–0)

השער: משה עלו (33).

* המצטיין: יעקב אסייג.

● בני יהודה: אסייג, סלמן, אריב, סגל, עלו, רוני מאיר, אייל חיים, כהן, גורדנה (שמואלי), בן טובים, קרן. המאמן: יצחק שניאור.

● מכבי חיפה: רן, אהרוני, אוסטמר (הגדול), כהן (מלכה), מרילי, אבו קרט, ליאור רוזנטל (אוסטמר הקטן), ממן, סלקטר, ארמלי, רוני רוזנטל. המאמן: שלמה שרף.

שפט עובדיה צבי. 5000 צופים בשכונת התקוה.

מאת גיא צוקר

לפני שהחל המישחק נשאל יו"ר מכבי חיפה, צבי וייצנר, האם התקשו אנשי קבוצתו להיכנס למגרש, בשכונת התקוה. "אני מקווה שיהיה לנו קשה לצאת", אמר וייצנר בתגובה. 100 דקות אחר־כך לא היתה לאנשי חיפה כל בעיה לעזוב את המגרש, לאחר הפסדם הראשון העונה, 0–1 לבני יהודה תל אביב. בשכונת התקוה לא התעניינו המצוטים באורחים אלא חיכו בסבלנות לשחקני בני יהודה תל אביב.

הליגה הלאומית בכדורגל ניזוקה ל"סיפור" טוב וכל זמן שמכבי חיפה לא נוצחה, לא היו סיפורים טובים כדי. הפסד ראשון, במחזור העשירי, לעולה חדש המעט במבקעה ובספיגה — אלה בהחלט מרכיבים מספיקים לבניית סיפור כזה. מכבי חיפה נכנעה, בראש ובראשונה, ליריב שרצה לנצח יותר ממנו. ידוע שכל אחד משחקניה סיים את המישחק, כשהוא רטוב עד לשד עצמותיו ומכוסה בבוץ, מכף רגל ועד ראש. השער שספג האלוף היה מקרי (אם יש בכלל משמעות כלשהי למונח זה), אך חולשתו היתה ברורה וצורמת. אולי האמינו החיפאים שיצליחו למנוע הפסד ראשון, כפי שעשו עד עתה, ולכן הוולו לתקוף בדקות הסיום בלבד. אך גם אז התברר שאינם טובים דיים, כדי להבקיע, והדברים אמורים, כמובן, לגבי המישחק הזה בלבד.

בני יהודה הציגו שוב, את המתכון בעזרתו עלו עד למקום השלישי בטבלה: שוער יציב ובטוח, שני בלמים טובים, בונה מישחק מנוסה היודע להחזיק בכדור ולשנות את קצב המישחק כרצונו, ושחקני התקפה זריזים ומסוכנים (למרות שהקבוצה כבשה עד עתה 5 שערים בלבד). יעקב אסייג, יורן אריב ויעקב סגל, דאגו לשמור על שערם. נסים כהן, רוני מאיר, דוד גורדנה, יוסל קרן ואהוד בן טובים, במיוחד במחצית השניה, סיכנו שוב ושוב את שערו של החיפאי אבי רן.

מכבי חיפה אמנם פתחה היטב ובדקה ה־6 בעט ארמלי כדור חזק, מתחת למשקוף, אותו הדף אסייג. האלוף ניסה להשיג יתרון מהיר, אך שחקניו התקשו מאוד לבעוט, בעיקר בגלל המגרש הבוצי מאוד.

שחקני בני יהודה השתחררו בהדרגה מן החשש מפני האלוף ובדקה ה־27 בעט גורדנה את הכדור, מתוך הרחבה, לידיו של רן. 6 דקות אחר כך בעט המגן משה עלו כדור קרן מצד ימין. הכדור חדר לשער (אולי נגע ברוני רוזנטל) והשופט עובדיה צבי פסק 1–0, למרות טענות אנשי חיפה, כי לא הובקע כלל שער. (בהפסקה סיפר הקוון, ישראל קיפר, כי ראה את הכדור חודר לשער וכך אותת לשופט).

חיפה תקפה מיד ופעמיים הרחיקו כדורים מקו שערה של קבוצת השכונה. תחילה הדף דוד סלמן כדור נגיחה של זאהי ארמלי (35), ומיד אחר כך הציל אהוד בן טובים את שערה, פעם נוספת.

מי שציפה להתאוששות חיפאית במחצית השניה ראה דווקא את בני יהודה שלשלטו במעט לחלוטין בשדה. ארמלי, סלקטר והמגן נעלמו לחלוטין ונסים כהן ורוני מאיר החזיקו בכדור, בהתקפות רבות. בדקה ה־63 מסר אייל חיים את הכדור לבן טובים. הלה נותר מול רן, ניסה להטעותו ובעט לשער, אך רן הדף ומנע הבקעה כמעט בטוחה.

לסיום התעוררה, כאמור, חיפה, אך אז הוכיחו אסייג, אריב וסגל מדוע ספגה עד עתה קבוצתם שני שערים בלבד. האלוף נכנע.

שני מעמדים משער המחלוקת אתמול בשכונת התקוה (למעלה): נסים כהן מבני־יהודה (במרכז) צועק "גול, גול" ★ למטה: ברוך ממן (מימין) וציון מרילי מנסים לשכנע את השופט עובדיה צבי שהכדור לא חדר לשער. בני יהודה ניצחו 1–0 את האלוף מכבי חיפה. (הצילומים: עודי קרן)

המאבק בצמרת נפתח מחדש

ליגה לאומית

מאת יהושע שגיא

בתום השליש הראשון למשחקי הליגה הלאומית, קיבל אתמול המאבק על הבכורה משמעות חדשה כאשר האלוף, מכבי חיפה, נחל את הפסדו הראשון העונה: 0–1 לבני יהודה בשכונת התקוה. עתה נותר הפועל תל אביב, במקום השני בטבלה, היחיד שעדיין לא נוצח והוא מפגר אחרי האלוף מחיפה בנקודה בלבד. מצב הפותח אפשרות תיאורטית לשטיים כי עיניים במאבק על הבכורה.

הפועל תל אביב המשיך אתמול בסדרת הצלחותיו כאשר הביס בבלומפילד 2–1 את הפועל כפר סבא שנסוג מן המקום החמישי לשמיני. במקום השלישי נותרו חניכיו של המאמן יצחק שניאור. בני יהודה, שהמשיכו בסדרה המיוחדת במינה של נצחונות מינימליים 1–0, הגם שהפעם היה שער הניצחון שלהם מעורר מחלוקת.

בית"ר ירושלים נותר על עמדו בטבלה, רביעי. אחרי שהתאושש משני הפסדים רצופים הביס ביפו את מכבי יפו 2–0 מצמד של אורי מלמיליאן. למקום החמישי עלה מכבי תל אביב אחרי שניצח ברמת גן 2–0 את מכבי שעריים, לעיני קהל מועט. אך בהשתתפות שוטרים רבים וגם פקחי עירית רמת גן, שמיהרו להגיש דו"ח על עריכת המשחק בשבת באיצטדיון ללא רישיון.

למקום השישי עלה הפועל פתח תקוה בזכות ניצחונו 1–0 על מכבי נתניה שהידרדר עד לשלב ה־13 בטבלה, עם מספר נקודות זהה לשמשון תל אביב המדורג באיזור הירידה מתחת לקו האדום. השמשונים נכנעו בחוץ למכבי יבנה שניצח 1–0 וזינק שלושה שלבים בטבלה (מ־15 ל־12).

רק שבעה משחקים נערכו אתמול והמשחק אחד (הפועל חיפה — מכבי פתח תקוה) נדחה לאמצע השבוע הבא בגלל טורניר הנוער הבינלאומי הנערך עתה בארץ. רק 13 שערים הובקעו בשבעת משחקי אתמול. ממוצע נמוך, בעיקר בגלל העובדה שחלק מן הקבוצות המפסידות לא הצליחו להבקיע שער.

במחזור הבא

● מכבי פ"ת — בני יהודה
● בית"ר י־ם — הפועל חיפה
● הפ. כפר סבא — מכבי יפו
● מכבי שעריים — הפועל ת"א
● שמשון ת"א — מכבי ת"א
● מכבי נתניה — מכבי יבנה
● הפ. באר שבע — הפ. ירושלים
● מכבי חיפה — הפועל פתח תקוה

מלך השערים

1.	מוטי איוניר (מכבי ת"א)	7
2.	מישל דיין (הפ' י־ם)	6
–.	אלי כהן (הפ' ת"א)	6
–.	זאהי ארמלי (מכבי חיפה)	6

בן ציון מזרחי, המאמן החדש של מכבי יפו, אתמול באיצטדיון באזן. קבוצתו נכנעה 0–2 לאורי מלמיליאן. (צילום: אריה קנפר)

"חזרנו לעצמנו", אמר מלמיליאן

בית"ר ירושלים — מכבי יפו 2–0 (0–0)

השערים: אורי מלמיליאן (57, 86).

* המצטיין: סמי מלכה.

● בית"ר ירושלים: מריסה, קרוס, ח. אוולאי, בן חודש, ב. כהן, שורק, שירזי, מלכה, מלמיליאן, גולדר (י. כהן), אוחנה. המאמן: דוד קשטן.

● מכבי יפו: קונינצקי, סלימן, דניאל, פרי (בוסקילה), מזרחי, קצב, לניאדו, אלקולומבריה (כהן צדק), ציפורס, רגמי, אמיגה. המאמן: בן ציון מזרחי.

שפט יעקב שינר. 2000 צופים. איצטדיון באזן ביפו.

מאת דוד מנר

"קבוצת צמרת נמדדת בשלושים מחזורים. היינו ונישאר קבוצת צמרת. בשבועיים האחרונים היה לנו משבר, אבל היום חזרנו לעצמנו וניצחנו" — דברי גיבור הניצחון כובש השערים, אורי מלמיליאן, שאמנם לא הירבה לשחק, אך את תרומתו שהיתה מכרעת, העניק בשני שערים אופייניים.

בית"ר ירושלים, למעט בשלהי המישחק, לא היה במיטבו ואלמלא כדורי העונשין המסוכנים של מלמיליאן, ספק אם היה כובש את שערו של לביא, קוניצקי הצעיר שביצע איתן במעכל את ההתקפות של בית"ר ללא קושי רב. הקו של בית"ר שכלל את אוחנה וגולדר, עדיין חלש. ורק לקראת סיום הפגין אוחנה שמץ מיכולתו בפריצות נאות. רק סמי מלכה, במרכז השדה, ולעתים שלמה שירזי, שמרו על יכולת נאותה שאפשרה לבית"ר לשלוט בשדה מול קבוצה יפואית, שאמנם לחמה אך חסרה קשרים שידעו למסור בהלכה. התקפת יפו, בת שני חלוצים, היתה חלשה ביותר ולא הטרידה כלל את מריסה שוער בית"ר ולמעשה רק פעמיים סוכן שער בית"ר.

כבר בדקה ה־20, חטף אמיגה כדור מבן חודש במרחק 30 מ' מהשער, חדר עמו לרחבה, אך כוחו כשל והוא מיהר לבעוט כדור חלש לחוץ.

המחצית הראשונה היתה חלשה ביותר, אך השניה היתה טובה ממנה. אלי אוחנה שזכה לשמירה צמודה של אלקולומבריה פרץ והוכשל 20 מ' מהשער ע"י רוני פרי. חנן אוולאי הסיט את כדור העונשין ואורי מלמיליאן בעט בעוצמה לפינה השמאלית של השער 1–0. ליפו ניתנה הזדמנות להשוות בדקה ה־71, כשאמיגה בעט כדור עונשין שנהדף אל אורי סלימן שבעט לקורה. בשלב זה נכנס לשדה שחקן בית"ר, יורן כהן. מאמן בית"ר חשש, כנראה, להציב שלושה חלוצים, לכן הכניס את כהן במקומו של גולדר. אך גם בזמן הקצר בו שיחק, הפגין יורן כהן יכולת טובה, כושר פריצה ובעיטה ואף מסירות מדויקות.

בסופו של דבר את מלאכת כיבוש השערים ביצע אורי מלמיליאן, שניצל עד תום "מתנה" של כהן צדק היפואי שמסר לו כדור סמוך לקו רוחב השער ומזוית בלתי אפשרית של כמעט 180 מעלות, הטעה את השוער, שסבר שהכדור יימסר. אז בעט מלמיליאן כדור שטוח, שפגע בקורה הנגדית וחזר פנימה כדי לקבוע 2–0.

דקה אחר כך ספגה יפו מהלומה כבדה נוספת, לאחר שהשופט הרחיק את בלמה, ישראל דניאל, בעקבות הכשלה רגילה במישחק שהיה הוגן לכל אורכו.

כדורעף

הפועל בת־ים אלוף הסיבוב ה־1

הפועל בת־ים זכה אמש באליפות הסיבוב הראשון בליגה הלאומית בכדורעף לאחר שניצחה במישחק המרכזי של המחזור ה־11 את הפועל קרית אתא 3–1 (15–12, 15–6, 18–20, 15–12).

יתר התוצאות: המעפיל — עין המפרץ 3–1, שריד — שער העמקים 3–1, אליצור תל אביב — הפועל חניתה/מצובה אשר 3–0, הפועל כפר סבא — הפועל עין שמר 3–0, הפועל רמת אביב — הפועל הגוש 3–2.

הנקודה הלבנה הצילה את ניר לוין

הפועל פתח־תקוה — הפועל באר־שבע 1–0 (0–0)

השער: ניר לוין (85, בבעיטת 11 מטר).

* המצטיין: ניר אלון.

● הפועל פתח־תקוה: גד בן קריסי, בורנשטיין, זהרביץ, דוד לוי, אלון, יוסף (גיא לוין), קרישאגן, בוחפוד (אליהו הלל), לוין. המאמן: דרור בריגה.

● הפועל באר שבע: זיו סוביצקי; בקהום, הזן, אילוח, נחון, קושני, אבוגזר, עזרה, קדוש, ריצבן, אוחנה (גולצג). המאמן: נחום סטלמך.

שפט אריה פרוסט. 2,500 צופים באיצטדיון בפתח־תקוה.

מאת אהרון שמולביץ

סוף טוב הכל טוב, כך בוודאי אמר לעצמו ניר לוין הלוהב של הפועל פתח־תקוה לאחר כיבוש שער הניצחון בשלהי המשחק. כי מי שחזה במישחק התקשה להבין כיצד לוין, שבדרך כלל מבקיע ממצבים קשים יותר, מחמיץ ממצבים כל כך נוחים.

במחצית הראשונה מצא עצמו הפועל פתח־תקוה משחק נגד הרוח שהיתה גורם דומיננטי במישחק. נסיונות חוזרים ונשנים לשלוח את ניר לוין בכדורי עומק, לא מצאו את הכתובת. שחקני באר שבע לעומתם לא ניסו לנצל את יתרון הרוח הגבית ומשום מה התבצרו במחצית המגרש שלהם כאילו לאמור — באנו להוציא תיקו.

את סדרת ההחמצות החל ניר לוין בדקה ה־20. אחרי מסירה עם רונן הלל מצא עצמו לוין בעמדה חופשית מול השוער זוביצקי ומ־7 מטר בעט כדור חלש שנעצר ע"י השוער.

פתח־תקוה התבססה על מישחק מבוקר מלווה במסירות לרוחב המגרש כאשר ניר אלון וקרישאגן מנסים לנווט את ההתקפה. ניר לוין ורונן הלל ניסו למצוא את הדרך לשער אך נבלמו היטב על ידי הגנה מתגברת בניצוחם של אילוח וקרהום. האורחים מבאר שבע יצאו למספר התקפות מתפרצות על ידי העברת כדורים לריצבן ולאוחנה שהיו היחידים שניסו לסכן את שער פתח־תקוה. אך לבד ממספר בעיטות מרחוק שנקלטו ללא כל בעיה על ידי השוער גדבי, לא היו סכנה מיוחדת.

לקראת תום המחצית הראשונה הספיק ניר לוין להחמיץ שוב מעמדה קרובה כאשר קיבל כדור מדוייק מקרישאגן וממרחק 5 מטרים החטיא את השער.

המחצית השניה נפתחה בלחץ מוגבר של פתח־תקוה על שער באר שבע בנסיונה להשיג יתרון. עזרא אליה, שהחליף את בוחפוד במרכז השדה, הפיח רוח חדשה וחילק כדורים מדויקים לחלוצים אך הללו התקשו להתגבר על הגנתה החזקה של באר שבע.

טעותם הגדולה של המארחים היתה כי בכל התקפותיהם על שער באר שבע ניסו שוב ושוב לשלוח את ניר לוין ולנצל את כושר פריצתו להשגת שער. למרות שמירה הדוקה עליו. עד לדקה ה־85 כאשר עזרא אליה מסר לו כדור מדוייק להתמקם בקרבת רחבת ה־16. פרץ היטב לתוך הרחבה, אילוח, שניסה לבלום אותו, הכשילו בתוך הרחבה ולשופט פרוסט לא נותר אלא לפסוק על בעיטת 11 מטר אותה הכה לוין עצמו לשער הניצחון.

אורי מלמיליאן (במרכז) שכבש את שני השערים מול מכבי יפו מתמודד על הכדור. בית"ר ירושלים ניצחה 2–0. (צילום: אריה קנפר)

מקור בכיר במכבי נתניה:

האחים מכבס, לביא, המאמן רוזן — היום יוחלט מי יתן את הדין

כדורגל

מאת יצחק לביא

סופר "ספורט הארץ"

ראשי מכבי נתניה הודיעו אמש כי סדרת הפסדים ועמה ההידרדרות למקום ה־13, מעל לקו הירידה, יגרמו לשינויים וזעזועים כולל לגבי המאמן צבי רוזן.

גורם בקבוצה התבטא אתמול: "לא נעבור לסדר היום לגבי שחקנים בכירים כמו האחים עודד וגד מכבס, דוד לביא ואחרים. היום נתכנס ונחליט לגבי מעמדו של רוזן. בכל מקרה יהיה מי שיתן את הדין על הידרדרות". גורם אחר אישר, כי נשקלת השאלה אם להמשיך את עבודתו של רוזן בקבוצה.

● מכבי תל אביב. העברת התיק בעניין מכבי תל אביב — עירית רמת גן בנושא האיצטדיון העירוני מבית המשפט המחוזי לבית משפט השלום, נתנה אתמול פתח של תקוה לאנשי עירית רמת גן באשר להביעתם שלא להשתמש באיצטדיון בשבתות. שני פקחים באו כשעה לפני תחילת המשחק של מכבי ת"א ומכבי שעריים, כדי להגיש דו"ח למנהל האיצטדיון צבי אברמוביץ', ולגזבר מכבי ת"א אבנר כידר על אי הסדרת רישיון לניהול עינוגים בשבת. יו"ר מכבי תל אביב, גדעון בריקמן, אמר אמש: "הדו"ח הועבר ליועץ המשפטי של האגודה. עד לדיון ב־20 בינואר נמשיך לשחק בשבתות באיצטדיון, כמו שכתוב בחוזה עם ההתאחדות". מנהל האיצטדיון, צבי אברמוביץ', אמר: "אני מקבל הוראות מהמעסיקים שלי, ההתאחדות לכדורגל, ופועל על פיהן".

● הפועל תל־אביב. המאמן דוד שוייצר יחליט השבוע על המשך דרכו, בגלל אי כיבוד ההסכמים הכספיים עימו ועם חלק מהשחקנים. הפועל תל אביב הגיש ביום שישי בקשה להסרת העיקולים על מכירת הכרטיסים, אולם בית המשפט קבע שכל ההכנסות מהמשחק עם הפועל כפר סבא לא יועברו בשלב זה לא לנושים ולא להפועל ת"א אלא ישארו במשמרת משרד הכרטיסים "הדרך". "מה שקורה בקבוצה זו חוצפה", אמר אמש שוייצר.

גביע

להלן משחקי גביע המדינה בכדורגל, מחזור חמישי, אליו הצטרפו גם קבוצות ליגה א':

● מחוז צפון: הפועל קרית־אתא — מכבי תמרה 2–1 (0–0), הפועל קרית־שמונה — הפועל בית־שאן 1–0 (1–0), הפועל עליה כפר־סבא — מכבי אור־עקיבא 1–0 לאחר הארכה. המשחקים: מכבי אחי נצרת — בית"ר נהריה, הפועל טירת הכרמל — מכבי שפרעם, הפועל נצרת עילית — מכבי עפולה נדחו בגלל הגשם.

● מחוז דרום: הפועל ראשון לציון — הפועל אזור 3–1 בבעיטות 11 מטר (1–1 במועד החוקי), מכבי לוד — הפועל דימונה 3–1 (1–0), הפועל בת־ים — מכבי קרית־גת 2–0 (0–0), הפועל יהוד — הפועל קרית־מלאכי 2–0 (0–0), הפועל אור־יהודה — הפועל קרית־אונו 7–6 בבעיטות 11 מטר (1–1 במועד החוקי). קבוצות היו המפשות: הפועל רעננה, מכבי חדרה, הפועל אשקלון, מכבי השקמה רמת גן, בית"ר באר־שבע.

אילן שוקרון מהפועל ת"א (בחולצה בהירה) במאבק על הכדור מול שני כפר־סבאים. הפועל ת"א ניצחה 2–1. (צילום: אריה קנפר)

10 דקות טובות הספיקו

הפועל תל־אביב — הפועל כפר־סבא 2–1 (1–0)

השערים לתל־אביב: שבתאי לוי (17), משה סיני (49). לכפר־סבא: יצחק מימוני (66).

* המצטיין: יעקב אקהוי.

● הפועל תל־אביב: אלמר, שוקרון, אקהוי, זאגה, לסרי, אלי כהן, עמר, סיני, דאגה, יאני, ש. לוי (לנדאו). המאמן: דוד שוייצר.

● הפועל כפר־סבא: ששון, אידינגר, סימון, א. ברהום (באורן), אינשטיין, מרגון, נרמים, אוקנין, יפה, מימוני, נוזר. המאמן: נסים בכר.

שפט יהושע לוית, 3500 צופים באיצטדיון בלומפילד.

מאת יצחק דנון

הצירוף הפועל תל־אביב והפסדים "הולכים" השבוע בכדורסל בלבד. אולם בכדורגל מצב העניינים שונה לחלוטין וזו נחמתם של אוהדי הקבוצה אשר השלימה 10 מישחקים ללא הפסד.

ההפסד קטע שרשרת של 4 מישחקי ליגה ללא הפסד לכפר־סבא שהותירה רושם חיובי. ל"אדומים" של הפועל הספיקו 10 דקות טובות, חמש בכל מחצית, כדי להבקיע את השערים ולזכות בניצחון ביתי חשוב שהצמיד אותם ל"ירוקים" של חיפה.

במחצית הראשונה ניכר יתרון קל לתל־אביבים וכבר בדקה ה־8 ניתנה לאלי כהן הזדמנות טובה לכיבוש אך בעיטתו המסובבת מ־16 מטר החטיאה במעט את השער. חלפו 9 דקות ושבתאי לוי דחק את הכדור מקרוב לרשת, בסיומה של התקפה תל־אביבית יפה. דקה אחת מאוחר יותר החטיאו חלוצי תל אביב פעמיים ברציפות ממצבי הבקעה בטוחים.

הבקעת שער היתרון הביאה דווקא לדעיכה במישחקם של התל־אביבים, עובדה שלא נוצלה על ידי האורחים.

במחצית השניה שוב היו חמש דקות טובות של תל אביב ובדקה ה־49 הורה השופט על בעיטת עונשין לתל־אביב ממרחק של 18 מטר משערו של אבי ששון. משה סיני שיגר את הכדור במדויק אל פינת השער העליונה ולא הותיר כל סיכוי לשוער הכפר־סבאי.

כדורגלני הפועל כפר־סבא התאוששו לאחר מכן, ובדקה ה־66 נגח מימוני פנימה אחרי הגבהה של באורן. בשלבי הסיום התעורר המישחק שוב. בדקה ה־82 החטיא משה סיני את השער לאחר פריצה מצוינת של לנדאו ומן העבר השני היה זה גדעון סימון הכפר־סבאי שהטעה היטב את לסרי, אך מול אלמר בעט לחוץ.

טניס

דוהאן וקאנטר בגמר מלבורן

מלבורן (איפ"י). פיטר דוהאן מארה"ב וג'ונתן קאנטר מארצות הברית יתמודדו כאן היום בגמר אליפות מדינת ויקטוריה, האחרונה לשנת 1985. בחצי הגמר ניצח דוהאן את בן ארצו הצעיר מארק קראצמן 6–4, 3–6, 6–3 וקאנטר גבר על האוסטרלי הוותיק מארק אדמונסון 7–6, 6–7, 6–7.

במיאמי זכה המדורג הראשון קלאודיו פיסטולזי מאיטליה, בטורניר הנוער "אורנג' בול", כשניצח את היוגוסלבי ברונו אורסאר 6–2, 6–0. בתואר לנערות זכתה האמריקאית בת ה־14 מרי־ג'ו פרנאנדז שניצחה את פאטריציה טאראביני מארגנטינה 7–6, 6–1.

הארי הופמן נפטר במיאמי

מיאמי (שרות "ספורט הארץ"). הארי הופמן, מאמן הטניס האוסטרלי הנודע, מת כאן מהתקף לב בגיל 79.

הופמן הוביל את אוסטרליה ל־16 זכיות בגביע דייויס והיה האיש שגילה וטיפח את הצמד קן רוזוול ולו הואד, וכן את מרבית טניסאי הצמרת של אוסטרליה החל בפראנק סדג'מן, עבור ברוד לייבר, ניל פרייזר, פראד סטולי, רוי אמרסון וג'ון ניוקומב. מאוחר יותר היגר לארה"ב ואימן שם בין השאר את ג'ון מקנרו וויטאס גרולאיטיס.

זה עינוג ציבורי, זה?!

מכבי תל־אביב — מכבי שעריים 2–0 (0–0)

השערים: משה גריאני (52), אלון נתן (82).

* המצטיין: אלון נתן.

● מכבי תל־אביב: גינצבורג, איתן לוי, אבי כהן, קריס, ארז לולה, אלון נתן, גריאני, גולדברג, מיקי כהן (גוזלן), סבק (יעקב פרץ), דריקס. המאמן: שמשון שנר.

● מכבי שעריים: שמיר, מרציאנו, יצחק צבי, היימוביץ, שוקי נחמני, א. כהן, צומן (ויזנה), יידמן (איתן שלום), קהת, בן שושן, עידן. המאמן: יצחק שום.

שפט רחמים דיינצ'י, 500 צופים, האיצטדיון ברמת־גן.

מאת שמואל קליגר

זה יכול היה לקרות רק באיצטדיון המרכזי ברמת־גן: שני פקחים שליחי העירייה, כתבי אישום בידיהם, גבו בשבת את הצגת משחקי מכבי תל־אביב ומכבי שעריים שנהנו ביום סגריר מאמן ומאישור מגוחך של פחות מ־500 צופים.

האשמה העיקרית: ניהול עסק ללא רשיון. "הכל הצגה" אמר לך אחד הפקחים שזה עתה — נכון, בשבת קודש — גמר לרשום דו"ח של בירות קנס על סך 37,500 שקלים ישנים, ויוסיף בחיוך משועשע בסוף על פניו: "אילו רצו בכך באמת, העסק היה סגור מזמן".

אבל באיצטדיון זה נראה אחרת: שוטר אחד על כל 10 צופים שלודים. השוטרים והקצינים הילכו ביציעי הבטון, ידיהם בכיסיהם, ולא עשו אפילו את המעט שהתחייב נוכח מה שנגלה לעיני כל על משטח הדשא: יותר מדי כדורגלנים נעו עליו ללא שום מטרה, שיגרו כדורים ללא כתובת, יצרו התקהלויות משונות ושוטטו בנסיבות מחשידות.

ואחר כך יראו לך את כתב האישום וילמדוך, כי הכדורגל הוא "עינוג ציבורי". איזה מן תענוג זה! ואנו להזכיר מכרנו כי אין לך כל קולקטיב ציבורי גדול מזה, ואולי הגיע הזמן שישלמו לנו — שוחרי הכדורגל הטוב — פיצוי וקנס — ולא רק לעיריית רמת־גן שאחד מנציגיה נראה מאוד משועשע מכל העניין.

יוצאים מכלל השורים היו קשרי מכבי תל־אביב אלון נתן ומשה גריאני. שניים אלה היו היחידים שגילו רמה סבירה וגם כבשו בעצמם את השערים, אף כי בסוף הסופר גריאני לאחר מסירה של דריקס (52) ואלון נתן לאחר הוצאת חוץ של חי קריס (82). אמרו לנו גם שהביאה הקבוצה משערים, אבל כמעט שלא הבחנו בה. ואמרו ששעריים חסרה את שלמה קירט, אבל למי זה היה איכפת?

המכבים שתל־אביב פשוט לא חיפשו תירוצים. הם מצאו רק את הרשת המורעדת. פרט לזה היו הרבה שריקות בוז, שבלעו ברוח ובקור הרמת־גני העז. אלא שעד למישחק הבא הכל יישכח, ושוב יבואו שוטרים רבים, שישמרו על מעט צופים שלודים, שישרקו בוז על תצוגה כושלת שבעבורה ישלמו כסף רב אך יקבלו תמורה מעטה. ואולי גם יבואו פקחים של עיריית רמת־גן, שירשמו דו"חות ויאמרו לך כי הכל הצגה. וזה למעשה במקום ההצגה האמיתית. כי אחרי כלות הכל ההצגה היתה להימשך.

هكذا في الأصل

חדשות המשק

בעקבות הצהרות מודעי כי לא יהיה שינוי בשער החליפין

צפויה מגמת נהירה מהשקעות דולריות להשקעות חלופיות

הדולר השחור התייצב על 1600 ש' ★ שבוע המסחר בבורסה יהיה קצר: בימים ד' וה' אין מסחר

מאת יהודה שרוני
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

הצהרות סוף השבוע, של שר האוצר יצחק מודעי, כי לפחות עד סוף חודש אפריל לא יהיה שינוי בשער החליפין, עשויות להאיץ את מגמת הנהירה מאפיקי השקעה דולריים לאפיקי השקעה אלטרנטיביים.

דולר שחור: לאחר העלייה החדה בתחילת השבוע שעבר במחיר הדולר השחור, שב המחיר והתייצב על 1,600 שקל. בחודשים הקרובים לא צפויה סטייה משמעותית ממחיר זה. אגרות החוב הדולריות: אגרות החוב הדולריות נסחרות כיום ברמות תשואה לפדיון, הגבוהות מחמישה אחוזים נטו. היצעים באגרות אלה עשויים להעלות את רמת התשואה לפדיון בכמה אחוזים נוספים. מניות המדד: מניות אלה נסחרות כיום ברמות תשואה לפדיון, הגבוהות מ־12 אחוז. תשואה זו לא צפויה להשתנות באופן מהותי בתקופה הקרובה, כפני שבעבור קרנות הנאמנות הנהנות מעודפי נזילות משמעותיים, מהוות מניות אלה אפיק השקעה אטרקטיבי ביותר. קרנות נאמנות: צפוי המשך הביקושים לקרנות נאמנות מדדיות או המתבססות בהשקעות במניות, על חשבון קרנות נאמנות דולריות.

שבוע המסחר האחרון של שנת 1985 בבורסה יהיה קצר מהרגיל, מפני שבימי ד' וה' לא יהיה מסחר, בשל ההיערכות להכנסת השקל החדש. קרנות הנאמנות שיהיו מעוניינות לשפר את התשואות השנתיות שלהן, ייאלצו לגלות פעילות אקטיבית ביותר בשוק המניות. בימי המסחר הבודדים שנותרו, פעילותן צפויה להיות סלקטיבית ולא כן הנבנע, כי בענפי מסחר אחדים, כמו ענף מניות חיפושי הנפט, תבלוט מגמת הנחיקה ברמת השערים.

ירידה חדה בערך הדולר בתום שבוע מסחר דליל בשוק הבינ"ל

ביום ו' ירד שער הדולר בכ־2% לעומת המרק הגרמני

מאת אריה לביא
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

ירידה חדה ומפתיעה יחסית, בערך הדולר, נרשמה ביום שישי אחרי הצהריים סמוך לסגירת השווקים באירופה. תוך שעה בלבד, ירד שער הדולר בשיעור של כ־2% לעומת המרק הגרמני ובכ־1.8 אחוזים, לעומת הפרנק השוויצרי.

שער הלירה שטרלינג והיאן היפאני, נסגרו בשינוי של מחצית האחוז. הסיבה לירידת ערך הדולר, נעוצה בכמה פקודות מכירה מאסיביות שהופיעו בשעה שבה המסחר היה דל ומצומצם ביותר, כאשר רוב הסוחרים הבינלאומיים ממשיכים בחופשת חג המולד, עד לראשיתה של השנה האזרחית החדשה.

לפי עדות של מספר פעילים בשוק, הופיעו הוראות המכירה לדולרים, במקביל להתקפות המחבלים כנגד נוסעי אל־על בוינה וברומא — כנראה מתוך חשש כי הפעולות הללו בוצעו מתוך מגמה לפגוע באינטרסים אמריקאים. סיבה נוספת הינה, ניסיון מצד תאגידים פיננסיים לבצע עיסקות במטבע לקראת סגירת המאזן בסוף החודש.

בשבוע שחלף היה המסחר בשוקי המטבעות שקט ביותר. ומיעוטן של ידיעות כלכליות על המשק בארה"ב מנע אפשרויות של הערכה לגבי מגמת ההתאוששות במשק האמריקאי. בנקים מרכזיים באירופה, עמדו ערוכים למנוע השפעה של ספקולנטים על שער החליפין בשוק דל במסחר. אך כאמור, עם סגירת הבנקים המרכזיים ביום שישי נפל שער הדולר.

הלירה שטרלינג נתונה עדיין תחת לחץ הנפילה במחירי הנפט הבינלאומי. בסוף השבוע התייצבו מחירי הנפט, אך הכלכלן ד"ר בוצו ברק מעריך, כי עם חלוף החורף הקשה באירופה ובארה"ב, תהיה הקלה נוספת ברמת מחירי הנפט והלירה שטרלינג תמשיך להפגין חולשה יחסית כלפי רוב המטבעות העיקריים.

גם לאחר תנודות שערי החליפין בשבוע שחלף, נמצאים עדיין שערי המטבעות העיקריים בתחום התנודות שנקבעו בעת האחרונה. יש להניח, כי עם התחדש המסחר הסדיר לאחר ראש השנה האזרחית, ייקבעו שערי חליפין את מגמת ההתפתחות הדינאמית לרבעון הראשון של 1986.

מחיר הזהב ביום שישי בערב בלונדון, הגיע ל־325.5 דולר לאונקיה.

עסקת פנסיה בתום מו"מ שארך כשנה:

8000 עובדי "בזק" עברו מפנסיה תקציבית ל"מקפת"

עובדי בזק ירכשו זכויות מהעבר ב־120 מיליון ד'

מאת יהודה שרוני
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

עסקת הפנסיה הגדולה ביותר בשנים האחרונות בענף הביטוח הפנסיוני, נחתמה בסוף שבוע שעבר בתום מו"מ, שנמשך כשנה. במסגרת העסקה עברו 8000 עובדי חברת התקשורת בזק מפנסיה תקציבית, בה היו מבוטחים כעובדי שירות המדינה, לקרן הפנסיה המבטחים המקפת.

קרן מקפת התמזגה עם קרן הפנסיה מבטחים, שהיא הגדולה בקרנות הפנסיה ההסתדרותיות, עם קבלת עובדי בזק לתוכה. הוחלט, עובדי בזק ירכשו זכויות מהעבר בהיקף של 120 מיליון דולר.

מנהל קרן מקפת, יצחק סילון מסר, כי העסקה כדאית לשני הצדדים, מפני שעובדי בזק יצטרפו לקרן פנסיה בטוחה ויציבה, עם מאזן אקטוארי חיובי. וקרן מקפת תהנה מתזרים מזומנים נוסף של מיליארד שקל בחודש. לדבריו לא מכבר הצטרפו לקרן 1000 עובדי טאיטקס ובימים אלה מתנהל מו"מ להצטרפות משרות נוספים לקרן.

מספר השכבות החברים בקרן הפנסיה לסוף שנת 1985 היה 140 אלף.

הדירקטוריון הבורסה החליט למחוק מניות חברת רובינשטיין ב־15 בפב'

אלא אם ההסכם, אליו הגיעו בעלי השליטה בחברה, יהיה מקובל על הנהלת הבורסה

מאת יהודה שרוני
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

דירקטוריון הבורסה דן בסוף השבוע שעבר באפשרות מחיקת מניות חברת רובינשטיין ושות' מהמסחר בבורסה. הדירקטוריון קיבל החלטה למחוק את המניות ב־15 בפברואר. אלא אם ההסכם, שבעלי השליטה בחברה הגיעו אליו והועבר לעיונה של הבורסה, יהיה מקובל על הנהלת הבורסה. במסגרת ההסדר יקבל אברהם רובינשטיין את השליטה בחברת רובינשטיין ושות', ואחיו, אהרון רובינשטיין, יקבל את השליטה בחברת השקעות לנדיק. הבורסה תיבחן את ההסכם ותבדוק, כי דרך חלוקת הנכסים בין האחים ומחירי העברה ייעשו כך, שמיעוט בעלי המניות לא יקופח. כן תדרוש הבורסה מבעלי השליטה בחברה להציע הצעת רכש לציבור בעלי המניות הרגיל.

הצעה זו תהיה בתוקף גם אם מניות החברה ימחקו בסופו של דבר מהמסחר. אם הסדרי האחרות, שייעשו בבנינות החברה יניחו את דעת הבורסה. נראה, כי מניות רובינשטיין ימחקו בסופו של דבר במסגרת הסדר המבוכן.

מודעי ושרון סיכמו עקרונות הסיוע לחברה:

סיוע ממשלתי לפרוטארום הותנה בהזרמת כספים ודחיית פרעון חובותיה

שרון יציג בימים הקרובים בפני בעלי המניות של החברה את עקרונות הסיוע

מאת יונתן שרמן

השרים שרון ומודעי סיכמו ביום ו' את עקרונות הסיוע לחברת פרוטארום.

בפגישה בין שני השרים סוכם עקרונית, כי הממשלה תסייע לחברה, בתנאי שבעלי המניות יזרימו כספים נוספים להון החברה, והבנקים המסודריים יסכימו לדחות את פרעון החובות של פרוטארום כלפיהם.

שני השרים הסכימו לעקרונות אלו, לאחר שהגיעו למסקנה, שניתן להמשיך בתפעולו השוטף של המפעל, בתנאי ריווחיות. שר התעשייה והמסחר אריאל שרון, ייפגש בימים הקרובים עם בעלי המניות של החברה ויציג בפניהם את עקרונות הסיוע למפעל.

יצוין, כי בעלי המניות של החברה לא הסכימו להזרים את מלוא הסכום שנדרש מהם, על פי התחייבות מוקדמת לממשלה, בסך 7 מיליון דולר לחברה. הזרמת כספים זו, היא תנאי מוקדם לכל סיוע ממשלתי.

נדחתה בקשת 80 בתי מלון להעלות מחיריהם

ועדת החריגים לקביעת מחירי אירוח במלונות סיימה בסוף השבוע את עבודתה

מאת זוהר בלומנקרנץ, סופר "הארץ" לענייני תיירות

ועדת החריגים לקביעת מחירי אירוח במלונות, בראשות המנהל הכללי לשעבר, הכלכלן יחזקאל זכאי, דחתה את בקשותיהם של 80 בתי מלון, להעלות את מחיריהם בשנה הקרובה. נודע, כי הוועדה סיימה בסוף השבוע את עבודתה והיא אמורה להגיש עד מחר את מסקנותיה לידי ועדת הכלכלה של הכנסת, אליהו שפייזר.

הוועדה היתה אמורה לסיים את עבודתה עוד בשבוע שעבר, אך היא נענתה לבקשת כמה נציגי בתי מלון, להופיע בפניה ולהביא את נימוקיהם להעלאת מחירים. נודע, כי הוועדה גיבשה הנה קטגוריות שונות של קבוצות בתי מלון אשר ביקשו להעלות את מחיריהם לשנה הקרובה.

חב' הברוקרים "מרי לינץ'" בודקת אפשרות לפעול בארץ

יועצת השקעות בכירה מהחטיבה הבינ"ל של החברה הגיעה לארץ

מאת אריה לביא
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

חברת הברוקרים האמריקאית מרי לינץ', בודקת את האפשרות לפעול בישראל. עד כה נמנעה החברה האמריקאית מקשר ישיר עם גופים ישראליים.

חברת מרי לינץ', היא מחברות הברוקרים הגדולות ביותר בארה"ב. החברה שיגרה לישראל יועצת השקעות בכירה מהחטיבה הבינלאומית שלה, שהגיעה בסוף השבוע לארץ. היא תיפגש עם שורת אישים בתחום ההשקעות.

היועצת, סוניה כהן, תבדוק את האפשרות, לפעול עבור גופים ישראלים, שיבקשו לגייס כספים בארה"ב באמצעות הנפקות בבורסה האמריקאית או על ידי שותפויות בתחום המחקר והפיתוח.

ערכה את המדור: רחל דגה

"כלל" מתעניינת ברכישת מלון "מרינה" בבת־ים

בית המלון אמור להיסגר ב־9 בינואר ★ מחר אמורה העירייה להפסיק אספקת המים למלון

מאת זוהר בלומנקרנץ
סופר "הארץ" בבת־ים

חברת "כלל" מתעניינת ברכישת מלון "מרינה" בבת־ים, שבבעלות חיים שיק. המלון אמור להיסגר לאורחים ב־9 בינואר.

אמש נודע, כי עיריית בת־ים מתכוננת להפסיק מחר את אספקת המים למלון, כיוון שלא עמד בתשלומי החובות לפרעון חובות הארנונה והמים. אלה צפויים להגיע ל־340 מיליון שקל עד לסוף השבוע.

היום אמורים להתקבל מהבנקים הדרושות הכספים של השבטותיו של שיק, עליהם ביקשה העירייה להטיל עיקולים.

בעיטה חופשית

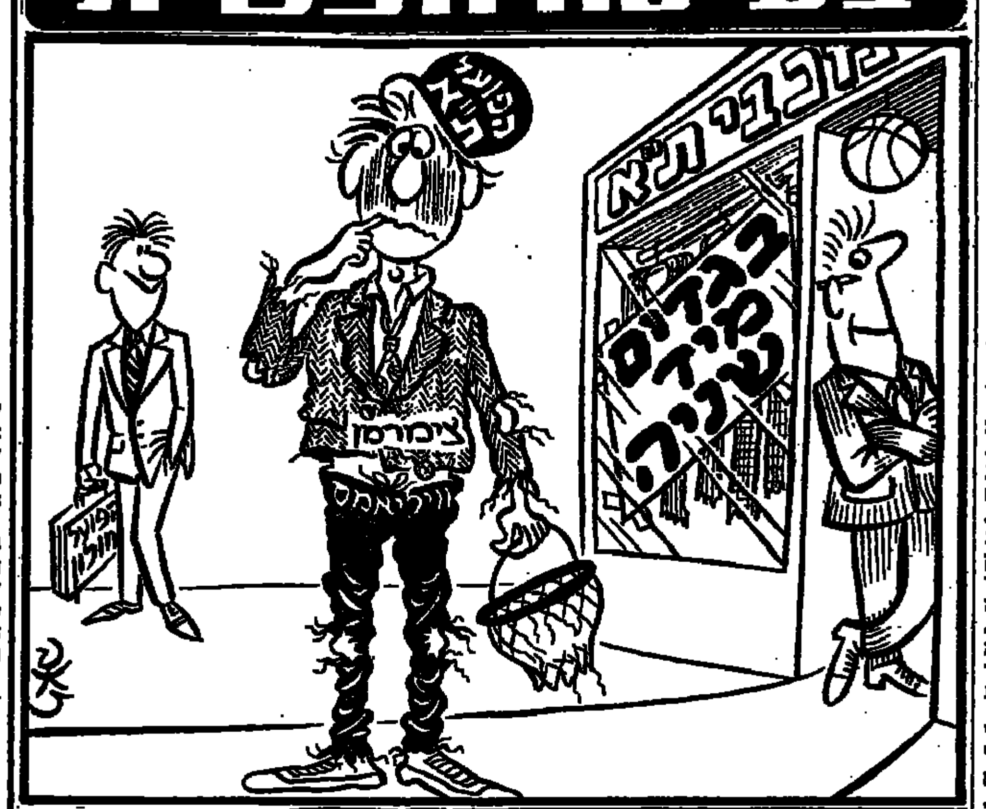

ניצחון משכנע (3–1) לחניכיו של יהושע פייגנבוים

נתניה שוב בראש הטבלה

ליגה ארצית

מאת יצחק לביא

למי ששכח לרגעים את בית"ר נתניה, אל דאגה. חניכיו של יהושע פייגנבוים חזרו אל הפיסגה בתום המחזור ה־12, לאחר כמה מחזורים שבהם פינו מקומם לרמת עמידר. ישראל פוגל וחבריו מנתניה ניצחו בביתם 3–1 את הפועל רמת־גן ונהנו מתוצאת התיקו הביתית המאכזבת של רמת עמידר מול עכו 2–2.

הפועל לוד טיפס למקום השני לאחר ניצחון 1–0 במישחק המרכזי על הכח ר"ג. בית"ר תל־אביב (מקום 4) והפועל טבריה (מקום 5) מייחלים למעידה של אחד משלושת המובילים. 24 שערים הובקעו במישחקים בהם חזו 3500 צופים. חמש קבוצות ניצחו בבית, קבוצה אחת ניצחה בחוץ, שני מישחקים לא הוכרעו.

בשבועיים הבאים יתקיימו שני מחזורי הסיום בשלב המוקדם של גביע הטוטו לקבוצות הליגה הארצית שמישחקיה יתחדשו בעוד שלוש שבתות.

בית"ר נתניה — הפועל רמת־גן 3–1 (1–0)

השערים לנתניה: יואל סאלם (16), עצמי, ישראל פוגל (47), מרדכי חלפון (53). השער לרמת גן: מאיר בלושטיין (65).

★ המצטיין: ישראל פוגל.

כדורגלני בית"ר נתניה ומאמנם יהושע פייגנבוים חזרו למסלול הנצחונות ולמקום הראשון לאחר הפוגה. אתמול לא נזקקו למלוא יכולתם מול צעירי רמת גן ונהנו מיתרון קל, בעיקר בזכות יכולתו של החלוץ הוותיק ישראל פוגל.

שפט בני כהן, 1000 צופים, בנתניה.

הפועל לוד — הכח מכבי רמת־גן 1–0 (1–0)

השער: משה כהן (20).

★ המצטיין: יעקב בבוריס.

הפועל לוד של הליגה טוב מהפועל לוד של גביע הטוטו. שלושת הזרז חניכיו הלודאים של שמואל רוזנטל לנצח, הגם שלא שיכנעו. כדורגלני הכח הם שגילו יתרון במרבית השלבים, אולם בעיטה למשקוף של חלוצם נתן עזריה מוזר ועמידה מצויינת של שוער לוד יעקב בבוריס מנעו שיויון. שער הנצחון היה פרי שילוב מוצלח של צמד שחקני הרכש משה גבאי שהובא מבית"ר נתניה ומשה כהן שהובא מקרית־גת.

שפט עובדיה בן יצחק, 1000 צופים, בלוד.

מכבי רמת עמידר — הפועל עכו 2–2 (0–2)

השערים לעמידר: אלי תגר (55), יואל לנגר (69). השערים לעכו: דוד חלפון (3), דויד גנון (23).

★ המצטיין: רחמים שלום.

האורחים מעכו גילו עדיפות במחצית הראשונה ואף הבקיעו פעמיים. כדורגלני עמידר פתחו את המחצית השניה בסערה, תוך 24 דקות איזנו את התוצאה כאשר החלוץ רחמים שלום היה המתכנן של שני השערים.

שפט שבתאי רוזה, 300 צופים, ברמת עמידר.

יוסי חלם

בית"ר תל־אביב — הפועל בית־שמש 1–0 (0–0)

השער: יוסף שמריה (67).

★ המצטיין: יוסף שמריה.

ראשי בית"ר תל־אביב ביקשו משופט לבטל את המישחק לפני תחילתו, בגלל הבוץ הרב במגרש, אולם הלה סרב. כדורגלני הרכש החדשים (הקשר יוסי מרחי מבית"ר ירושלים והחלוץ יוסף שמריה) היו הבולטים מבין 11 שחקני הרכש ששיחקו בבית"ר ת"א. במחצית הראשונה היה יתרון קל לבית שמש, ואילו המחצית השניה היתה גסה ועצבנית. היה זה גם נצחון בכורה למאמן בית"ר הטרי אריה רדלר.

שפט אבשלום כהן, 50 צופים, בשכונת התקוה.

שמואל קליגר

הפועל טבריה — בית"ר רמלה 3–2 (2–2)

השערים לטבריה: עמוס כהן (5, 33, 47). השערים לרמלה: אריה מזרחי (3), אריה אריאל (42).

★ המצטיין: עמוס כהן.

למרות הגשם הסוחף התנהל במגרש מישחק מצויין ושוטף עין, בו לא היה יתרון אף לאחת משתי הקבוצות. שוער טבריה, שמעון בן שמעון, מילט את שערו משער שיוון.

שפט דני ימפולר, 300 צופים, בטבריה.

הפועל צפרירים חולון — הפועל מרמורק 2–1 (1–0)

השערים לחולון: בני רמתי (35), ליאון פנסו (74). השער למרמורק: דני אשכנזי (76).

★ המצטיין: בני רמתי.

הלאומי לשעבר, בני רמתי, היה הבולט במגרש וחבריו החולונים נהנו מיתרון קל. הרחקתו של החולוני שמואל סקוטסקי בדקה ה־65 על פגיעה באלון צדוק לא סייעה למקומיים.

שפט יעקב בן חמו, 200 צופים, ברחובות.

הפועל חדרה — הפועל יהוד 2–0 (1–0)

השערים: רונן שפירא (36), איל עמנית (89).

★ המצטיין: איל עמנית.

המארחים גילו עדיפות בשורה בזכות מישחקו המנקז של החלוץ, מנדי אברמוף. בדקה ה־30 הרחיק נסים כהן יהוד בעוון פגיעה בלא כדור במלכיאל סוכר המקומי.

שפט דאוד סהיל, 200 צופים, בחדרה.

דויד רוזנבלום

בית"ר חיפה — הפועל רמת השרון 2–2 (1–2)

השערים לחיפה: אמיר יפרח (31, 37). השערים לרמת השרון: עזרא מועלם (22), ג'קי דהן (60).

★ המצטיין: אילן להפט.

המישחק היה בינוני ברמתו. שקול. היתרון עבר מצד לצד.

שפט דויד יוסף, 400 צופים, בקרית אליעזר.

דויד מרחל

טבלת הליגה האנגלית

1.	בית"ר נתניה	12	10–20	24
2.	הפועל לוד	12	7–15	24
3.	רמת־עמידר	12	7–13	23
4.	בית"ר ת"א	12	13–18	20
5.	הפועל טבריה	12	12–13	20
6.	בית"ר רמלה	12	9–13	19
7.	הכח ר"ג	12	16–14	19
8.	הפועל חדרה	12	9–12	16
9.	הפועל חולון	12	12–10	16
10.	רמת־השרון	12	19–15	15
11.	הפועל ר"ג	12	15–12	13
12.	הפועל עכו	12	11–11	12
13.	הפועל מרמורק	12	18–13	11
14.	הפועל יהוד	12	10–6	10
15.	בית"ר חיפה	12	12–8	8
16.	בית שמש	12	20–8	5

ניצחון מרשים 5–1 בפתיחת טורניר הנוער

נערי ישראל ניצלו כהלכה המתנות שנתנו צעירי צרפת

המאמן הצרפתי: שיחקנו כמו סנטה קלאוס ★ המאמן גרעון כהן והמנהל גיורא שפיגל: הבעיה שלנו — לא להסתנוור לפני המישחק היום עם קפריסין

כדורגל

מאת משה הר־געש
סופר "ספורט הארץ"

כמה עיתונאים ישראלים המתינו בדריכות ע"י חדר ההלבשה של הצרפתים. דלת הברזל האפורה סגורה ומסוגרת. אין יוצא ואין בא. איך מרגיבים באמן שחניכיו ספגו תבוסה בלתי צפויה 1–5 ואיבדו הרבה מהסיכויים להיות ראשונים, כפי שחזו הפרשנים בתחילה? לפתע מופיע בפתח צרפתי מבוגר, אדיב ומסביר פנים, זהו הנרי גרין מאמן נבחרת הנוער הצרפתית. כשחיוך קל נסוך על פיו הוא אומר באנגלית עילגת מעט לצעירים עם העטים והפנקסים שהקיפו אותו. "נבחרתי צעירה מאד. השחקנים בני 15 עד 17. זו השנה הראשונה שלהם בנבחרת הנוער. היה לנו מישחק רע מאד. הופתעתי מנבחרת ישראל. המישחק שלכם מאורגן מאד, אך בסך הכל הנערים שלי התנפשו לסנטה קלאוס' ואיפשרו לכם להבקיע שערים קלים, ממש מתנה".

ישראל — צרפת 5–1 (2–0)

השערים לישראל: משה איינבונד (18, 75), טל בניה (21), תמיר דניאל (78), אלון ירוחם (88). השער לצרפת: דריה דה־שאמפס (85).

★ המצטיין: אלון חזן.

● ישראל: קוניצקי, ברדוגו, רבינוביץ, כוחלה, קרה, אופיר הלל, (אלון ירוחם), תמיר דניאל, בראל, (קרביאן), חזן, בניה, (שריב), איינבונד. המאמן: גרעון כהן.

● צרפת: סימון, ברוקה, (לה פורס), קלאודריה, פטריק, וינסנט (לסטאורה), בודייה, דה־שאמפס, פונט, סנט־באלי, ניקולאס, לורנט. המאמן: הנרי גרין.

שפט וינסקו מרומניה, 3,000 צופים, באיצטדיון רמת־גן.

חמישי, אחרי שדשאמפס הבקיע שער כבוד לנבחרתו.

שפיגל מרוצה

"אי אפשר לבקש יותר מזה כהתחלה", אמר בסיום גיורא שפיגל. "אנו לומדים להכיר את הנבחרת שלנו. אלה רק ניצוצות. הצרפתים שיחקו באמיתיות רבה". איינבונד, בעים הוליכות, מנה שתי סיבות עיקריות לניצחון, התלהבות ומישחק קבוצתי. משפט הסיום היה שייך למאמן גרעון כהן: "הם ביצעו בצורה האופטימלית את ההוראות הטקטיות. אך הבעיה העיקרית שלנו תהיה להחזיר אותם למציאות, לפני המישחק היום עם קפריסין הנחשבת לחלשה בטורניר".

ספק אם בהרכב הפותח של ישראל יהיו שינויים, אך כדאי לא לזלזל בנציגי האי השכן, הם אומנם משחקים בסגנון מיושן, פשוט יתר על המידה, אולי אפילו כדורגל שכמותו של בעט הדוק, אך נוקטים סגנון נוקשה, משחקים חזק וקר גם כבריים. ההונגרים נוכחו בכך שלשום, כאשר התקשו לבוא את סגנונם הטכני ולנצל את יתרונם האיכותי (1–1).

חוק צוות ראוי לציון, שהיה אולי המאפיין הבולט, ולא היו רחוקים מהבקעת שערים נוספים. ההגנה בראשות הבלם רבינוביץ היתה נמרצת והגיבה ללא שהיות על המצבים המסוכנים בסמוך לרחבה. הקשרים בראל, דניאל ותמירה גילו פעלתנות רבה, אך הבולטים בנבחרת היו שני החלוצים אלון חזן (הקפטן), המוליך משה איינבונד, לא רק בגלל שני השערים שהבקיע. לא בכדי אמר מאמן הצרפתים שמס' 11 (חזן—מ. ה"ג) היה הבולט במגרש וברצון הייתי מצרף אותו לנבחרתי". עוד הצופים מתלהבים מהסיגנון האלגנטי של הצרפתים הוכיח איינבונד, כי גם בישראל יודעים כדורגל. הוא חלף (דקה 18) בצורה מרהיבה על כמה משחקי היריב, הגיע לרחבה ובעט מדויק לרשת 1–0. שלוש דקות לאחר מכן מסר אלון חזן מצוין לטל בניה שקבע מקרוב 2–0 וזו היתה תוצאת המחצית.

הצרפתים נשברו אך רק בשלבי הסיום כשהבקיעו הישראלים שערים נוספים. בדקה ה־75 בעט טל בראל מצוין, כדור לשער הצרפתים, איינבונד היה במקום וסיים מקרוב 3–0, תמיר דניאל העלה ל־4–0 בפריצה נאה, לאחר שהצרפתים ציפו לשריקת נבדל, אלון ירוחם הבקיע שער

משה איינבונד (משמאל, בלבן) מבקיע את השער הראשון לרשת צרפת בפתיחת טורניר הנוער. ישראל ניצחה 5–1. (צילום: עודי קרן)

סוף סוף נחת

בחדר ההלבשה הישראלי תמונה הפוכה. המאמן גרעון כהן נבוך מעט לנוכח מבול לחיצות הידיים, האיחולים והברכות. סוף סוף מנה גדושה של סיפוק וקורת רוח מהכדורגל הישראלי הייצוגי, לאחר המכה הבאאית בטורניר הקדם עולמי.

נבחרת נוער ישראלית חדשה שהוקמה רק לפני כמה חודשים קבעה את התוצאה המפתיעה ביום הפתיחה של טורניר החורף הבינלאומי המסורתי, כאשר הביסה 5–1 נבחרת נוער של מעצמה עולמית, צרפת. ישראל היא עתה המועמדת לזכות בבכורה יחד עם נבחרת שוודיה שניצחה בבית השני את רומניה 2–1 במשחק שהוכרע בשעריים. יממה לאחר שרומניה הביסה את שוייץ 3–0, שלשום במגרש בית"ר ת"א.

גם ההונגרים איכזבו, כאשר סיימו בקושי בתיקו 1–1 עם נבחרת קפריסין, אך אפשר שמישחק אחד אינו מצביע על יכולתם האמיתית. הונגריה תתמודד היום עם צרפת בשעריים (14.00), ישראל עם קפריסין בפתח־תקוה (14.00) ובבית ב' שוודיה עם שוייץ ביבנה (14.00).

כהן: "לא להסתנוור"

גרעון כהן ומנהל הנבחרות גיורא שפיגל ביקשו, ראשית לכל, לא להסתנוור מהניצחון הגבוה. אך אין ספק שאלפי הצופים עזבו את איצטדיון רמת־גן שבעי רצון. הישראלים שיחקו בשאפתנות רבה, הפגינו מישחק

הונגריה — קפריסין 1–1 (1–1)

נבחרת קפריסין הפתיעה את הונגריה וכמעט חוללה הפתעה גדולה. במישחק נוקשה וחזק נטלו הקפריסאים את העוקץ מהסגנון האלגנטי של ההונגרים. סוטירי קבע 1–0 בדקה ה־39, חמש דקות לאחר מכן השווה אשנאי. כל המאמצים של ההונגרים להשיג ניצחון במחצית השניה נכשלו. שפט אריה פרוסט, 1000 צופים, באיצטדיון ברמת־גן.

שוודיה — רומניה 2–1 (1–0)

השוודים שערכו אתמול את מישחק הבכורה שלהם בטורניר הפתיעו את רומניה בניצחון 2–1. עתה הם זקוקים לנקודה בלבד, כדי לסיים ראשונים בבית ב', במישחק האחרון עם שוייץ שיהיה היום. מגנוס הבריקסון הבקיע את שני השערים לשוודיה, נוצה הבקיע את השער לרומניה והעלה את מאזנו בטורניר ל־4 שערים, למעשה כל השערים של נבחרתו. שפט משה אשכנזי, לעיני כמה עשרות צופים, במגרש מכבי שעריים.

רומניה — שוייץ 3–0 (2–0)

ניקולא נוצה החלוץ המצטיין של רומניה סחף את חבריו לניצחון מלהיב, כאשר הבקיע שלושה שערים. ארבע פעמים נוספות בעטו הרומנים את הכדור בקורת שער שוייץ. שפט נגי מהונגריה, לעיני כמה עשרות צופים, במגרש הדרום של בית"ר תל־אביב.

טבלת בית א'

1.	ישראל	1	1–5	2
2.	הונגריה	1	1–1	1
3.	קפריסין	1	1–1	1
4.	צרפת	1	5–1	0

טבלת בית ב'

1.	רומניה	2	2–4	2
2.	שוודיה	1	1–2	2
3.	שוייץ	1	3–0	0

48 שעות לפני העימות עם חולון

פציעות ומחלות במכבי ת"א ג'ונסון עשוי לשחק

כדורסל

מאת גיא צוקר
סופר "ספורט הארץ"

מכת המחלות והפציעות במכבי תל אביב הולמת לא רק בשחקנים אלא גם ברופאי הקבוצה. מן האימון שנערך אתמול, נעדרו הרופא, טדי פינקלשטיין והפיזיותראפיסט ארי בהרב. שניהם חולים. עוזר המאמן, משה ויינקרנץ נטש את האימון, גם כן בגלל מחלה.

דורון ג'מצ'י לא התאמן בגלל הרעלת קיבה ומכה שספג בצלעו, ביום רביעי, במישחק מול הפועל חיפה. מוטי ארואסטי חזר להתאמן, למרות פציעה בשריר הבטן. האחרון לאסוף חזר להתאמן, לאחר שהיה חולה בשפעת ולא שיחק מול חיפה. לי ג'ונסון מתאמן כרגיל ורק ביום שני, לאחר בדיקת רופא, יוחלט אם ישחק מול הפועל חולון.

"להיפצע אפשר גם באימון. אם הייתי רוצה להיות בטוח שהוא ישחק מול ליפורי, הייתי מונע ממנו לשחק עד אז (9.1). הוא צריך לחזור לכושר והדרך היחידה היא, לשחק", אמר אתמול מאמן מכבי, צבי שרף.

● בעיות בריאות גם בבית"ר תל אביב. מל הבארד אינו מתאמן, לאחר שנפגע בצלעו על ידי ג'ו קופר, במישחק הליגה ביום שני. דוויס ג'נגס סובל מדלקת שיניים וחיפה ואתמול התאמן לראשונה, מאז ישחק

● בארי ארמיטס מהפועל תל אביב זכה באליפות הפועל בקליעה באקדח ופשי כשצבר 541 נקודות לפני יעקב סוסתיאל מהפועל תל־אביב 529 נקודות. האליפות נערכה ברמת גן.

● הפתעה גדולה היתה אתמול בליגה הלאומית בנבי כשהפועל רעננה ניצחה את אלופת המדינה, אס"א ירושלים, 14–13. במישחק אחר סיימו הטכניון חיפה והפועל כפר הנשיא בתיקו 12–12.

בית"ר תל אביב מול הפועל חיפה, והאחרונה בטבלה. "אם לא ננצח יסתם הגולל על סיכויינו להישאר בליגה", אמר המאמן, רני כהנא. במסגרת ההכנות למישחק ערכו שחקני חיפה שני אימונים מדי יום, במהלך השבוע האחרון.

● כדאי לנצח את אליצור נתניה. כראו ליה, כדורסלן הפועל גליל עליון, חזר אמש לישראל, לאחר חופשת חג בת שלושה ימים בארה"ב. ליה הורשה לטוס להוריו באינדיאנה, לאחר שהפועל גליל עליון ניצח את הפועל חיפה ואת אליצור נתניה. אגב, במשחק מול אליצור נתניה נמכרו כל 2000 הכרטיסים ולקופת הקבוצה נכנסו 20,000 דולרים. הכנסה דומה היתה במישחקים מול מכבי והפועל תל אביב.

אן.בי.אי.

הפסד ללייקרס בסן־אנטוניו

ניו־יורק (אי־פי). סן־אנטוניו ספרס, אחת הקבוצות המפתיעות השנה בליגת האן־בי־אי, גברה בסוף השבוע על האלופה, לוס־אנג'לס לייקרס, 109–91 והנחילה לה הפסד רביעי בלבד, ב־28 מישחקים. סטיב ג'ונסון קלע 26 נקודות לסן־אנטוניו.

שלוש קבוצות בחוף המזרחי נמצאות בכושר מצוין: פילדלפיה 76 גברה על לוס־אנג'לס קליפרס 117–108, עם 31 נקודות של מוזס מאלון והשיגה ניצחון חמישי ברציפות. ניו־יורק ניקס גברה על שיקגו 113–96, ניצחונה הרביעי ברציפות. ניו־ג'רזי נטס ניצחה את דטרויט פיסטונס 124–116, ניצחונה החמישי ברציפות. יוסטון השיגה ניצחון בית, ה־14 במספר, על יוטה 106–99, למרות 35 נקודות של אדריאן דאנטלי, מלך הסלים של הליגה.

יתר התוצאות: מילווקי — אינדיאנה 105–97, דאלס — פיניקס 105–98, גולדן סטייט — סקראמנטו 131–121, פורטלנד — דאלאס 142–133, וושינגטון — אטלנטה 111–109, סיאטל — גולדן סטייט 114–102, קליבלנד — דנבר 119–105.

2 ניצחונות להפועל ת"א בטורניר הארלם

הארלם, הולנד (מיוחד ל"ספורט הארץ"). קבוצת הפועל תל־אביב השיגה כאן שני ניצחונות תוך 24 שעות בפתיחת טורניר הכדורסל הבינלאומי. אם תנצח היום (14.30 שעון ישראל) את הקבוצה ההולנדית רנו באגם, מובטח לה המקום הראשון בבית ב'.

בערב שבת ניצחו שחקני הפועל את קבוצת קבריאנס אמסטרדם (שלישית בליגה ההולנדית) 86–66 (37–45).

ההולנדים ניצלו היטב את העייפות הרבה של התל־אביבים במחצית הראשונה. אבל אחרי ההפסקה חלה התעוררות מפתיעה אצל הפועל בעיקר בזכותו של לאוון פרסר שהלהיב את הקהל ב־9 חסימות מבריקות. הפועל עלה ליתרון ראשון 55–51 ולאחר מכן הגדיל בהדרגה את ההפרש. גם וויליאמס שיחק היטב וקטף 15 ריבאונדים. להפועל קלעו: וויליאמס 27, פרסר 25, לארבי 14, צימרמן 8, פרישמן 5, יעקבי 3, פליישר 2, קליש 2. במישחק נוסף ניצחה הקבוצה האמריקאית לאפאייט באסלר את רנו באגם 80–79.

אמש גבר הפועל על הקבוצה האמריקאית 80–73 (38–38). זו קבוצה אמריקאית גבוהה וחזקה אבל היא נכנעה לשחקני החוץ של הפועל, לארבי וצימרמן. פרסר היה שוב עמוד ההגנה עם 7 חסימות. המישחק היה שקול עם יתרון קל של הפועל. קלעו להפועל: לארבי 25, צימרמן 19, פרסר 18, וויליאמס 8, אמסלם 6, פרישמן 2, קליש 2.

המישחקים בבית השני יחלו רק היום בהשתתפות נבחרת יוגוסלביה, קבוצה אמריקאית מוושינגטון והד קבוצת ההולנדית. מישחקי הדירוג יהיו בימים רביעי וחמישי.

מה יודעת הסבתא של בוריס בקר?

מינכן (שרות "ספורט הארץ"). בגיל 18 בוריס בקר הוא כבר טניסאי גדול לכל הדעות. אבל נראה, כי השיגיו האחרונים סחררו את ראשו והביאו אותו למתוח ביקורת על האחראים לנבחרת גביע דייוויס של מערב־גרמניה ובעיקר לקפטן, שחקן העבר וילהלם בונגרט.

בראיון עיתונאי תבע בקר להדיח את בונגרט מתפקידו ואמר עליו: "עצות כמו שהוא נתן לי במישחק יכלה לתת גם הסבתא שלי".

בקר מציע שמאמנו האישי, גינטר בוש, ימונה לקפטן נבחרת מערב־גרמניה.

● מתאבקי הפועל ת"א זכו בגביע המדינה בהיאבקות בסגנון יווני־רומי כשצברו 54 נקודות, לפני הפועל באר שבע 52 נקודות. התחרות היתה בראשון לציון.

ז'אלגיריס מובילה בבריה"מ

מאת אליהו הבר
סופר "הארץ" בסקנדינביה

קופנהאגן (מיוחד ל"ספורט הארץ"). קבוצת ז'אלגיריס קובנה, שתתמודד ב־15 וב־16 בינואר נגד מכבי תל־אביב במישחקים שיהיו בבריסל, מובילה בליגה הסובייטית עם 31 נקודות מ־16 מישחקים לפני צסק"א מוסקוה 30 נק'.

הפסדה היחיד של ז'אלגיריס העונה היה נגד צסק"א 77–80. קבוצת הצבא האדום מציגה לאחרונה יכולת מצויינת. ניצחונותיה האחרונים על דינאמו מוסקוה 101–81 ועל ספרטק לנינגראד 105–73 הושגו ללא ולאדימיר טקאצ'נקו החולה.

● מייק ברשו שהיה בין המחבטים הבכירים של נבחרת ארצות הברית החליט לחזור בתשובה (לומד מזה חצי שנה בישיבה "אש התורה") אמר שלשום לגורם בכיר באיגוד טניס השולחן הישראלי: "אין סיכוי שאחזור לשחק. אין לי מספיק זמן ללמוד תורה".

אחרי ניצחון 3–1 על שפילד

האלופה אוורטון כבר במקום השלישי

יונייטד ווסטהאם לא שיחקו ★ תיקו לליוורפול

ליגה אנגלית

לונדון (שרות "ספורט הארץ"). רק שמונה מישחקים נערכו אתמול בליגה האנגלית הראשונה. שלושה מישחקים, ביניהם אלה בהן עמדו להופיע המובילה מנצ'סטר יונייטד והשלישית ווסטהאם, נדחו בגלל מזג האוויר הגרוע.

המצב נוצל היטב ע"י האלופה אוורטון שניצחה את יריבתה לצמרת שפילד וונסדיי 3–1 ועלתה למקום השלישי בפיגור של שלוש נקודות בלבד מיונייטד.

לעיני 41,536 צופים באיצטדיון "גודיסון פארק", זכתה אוורטון בניצחונה השביעי בתשעת מישחקיה האחרונים והיא מגבירה את ההסתערות המרשימה שלה מהעונה שעברה. גארי לינקר, החלוץ הבינלאומי שנרכש הקיץ מלסטר, הבקיע שני שערים והעלה את מאזנו העונה ל־21. מגן הנבחרת האנגלית גארי סטיוונס הבקיע את השער הראשון והגם שער עצמי בפתיחת המחצית השניה.

אוורטון, שפיגרה כבר בפער של 14 נקודות אחרי המובילה, חלפה אתמול גם על פני בת־עירה ליוורפול שסיימה רק בתיקו 1–1 את מישחק החוץ בנוטינגהאם אחרי ששוערה ברוס גרובלאר עצר כדור 11 מ' מרגלי פיטר דאוונפורט במחצית השניה. ג'יל ווב היקנה יתרון לנוטינגהאם אבל קווין מקדונלד השווה.

הדרבי הלונדוני בין צ'לסי וטוטנהאם משך יותר מ־37 אלף צופים לאיצטדיון "סטמפורד ברידג'". הם ראו את צ'לסי מנצחת 2–0 ועולה למקום השני בדירוג, שתי נקודות אחרי יונייטד. לעיני מנהל נבחרת אנגליה בובי רובסון, גנו קרי דיקסון את שערו ה־21 העונה. נייג'ל ספקמן הבקיע את השער השני בבעיטת 11 מ' בדקה ה־62.

ארסנל ממשיכה בתנופתה הניצחון 3–1 על קווינס־פארק ריינג'רס, היה השלישי ברציפות. צ'ארלי ניקולאס היה מעורב בשלושת השערים. הוא הכין את הראשון עבור גרהאם ריקס, הבקיע בעצמו את השני וסייע לטוני וודקוק להבקיע את השלישי. כמו כן הוכשל ניקולאס בתוך הרחבה אבל איאן אוליבסון החטיא מהנקודה הלבנה.

הדרבי של העיר ברמינגהאם הסתיים בתיקו 1–1 בין אסטון־וילה ווסט ברומיץ'. ברמינגהאם סיטי סיימה באותה תוצאה את משחק החוץ במנצ'סטר סיטי. קולין ווסט הבקיע בדקת הסיום שער שהביא ניצחון 2–1 לווטפורד על לסטר סיטי. ווטפורד פיגרה משער של אלן סמית (שערו ה־14 העונה) לפני שווסט השווה בדקה ה־65. איפסוויץ' ולוטון סיימו בתיקו 1–1. המחזור הבא יתקיים ביום רביעי.

המובילה בליגה השניה, נוריץ' סיטי, לא שיחקה אתמול וכך יכלה פורטסמות, שניצחה 4–0 את שרוסברי, להשתוות אליה בנקודות (45). וימבלדון, שניצחה את בארנסלי 1–0, מדורגת שלישית עם 42 נקודות.

הארטס, שניצחה את ריינג'רס 2–0, מובילה בליגה הסקוטית עם 26 נקודות, לפני דאנדי יונייטד 24 ואברדין 23 (שני מישחקים חסרים לכ"א).

צמרת הטבלה

1.	מנצ'סטר יונ.	23	16–41	49
2.	צ'לסי	23	23–38	47
3.	אוורטון	24	30–54	46
4.	ליוורפול	24	23–47	46
5.	וסטהאם	23	20–38	45
6.	שפילד	24	37–38	42
7.	ארסנל	23	26–28	41

مكبر من الأصل

אור טופדי
Samuel
SHOES
נעלי

יצרן נעלי נשים אורטופדיות

* קפקפים
* מגפיים
* נעלי קפר
* סנדלי גברים (קליפורניה)

מפעל: בני ברק 20 ת"א
טל. 374631, 371515

נבון לא המתין כמקובל 3 שעות לשחרור הסינדול

מכוניתו של שר החינוך סונדלה ברחוב הירקון בת"א ★ מיד לאחר שהתקשר למנכ"ל העירייה, שוחררה המכונית

מאת חיים הנדוורקר
סופר "הארץ" בת"א

מכוניתו של סגן ראש הממשלה ושר החינוך, יצחק נבון, שסונדלה ביום ה' בקרב בת"א, שוחררה מכבלי הסנדלים בלי להמתין 3 שעות, כמקובל.

מכוניתו של נבון סונדלה באזור רחוב הירקון. נודע, כי סגן ראש הממשלה פנה למנכ"ל העירייה, אלי עשת, שהורה לשחרר מייד את המכונית. לפני שיחרור המכונית, שילם נבון את הקנס.

במקרים קודמים, בהם נעלו פוליטיקאים, בהם שר האוצר, יצחק מודעי, וח"כ אברהם שפירא, הם המתינו 3 שעות עד ששוחררו מהסינדול.

דובר עיריית ת"א, בני כהן, סירב לומר מדוע שוחררה מכוניתו של נבון לפני הזמן המקובל. הוא היה רק מוכן למסור, כי שיחרורה של המכונית לא נעשה בשל תפקידו הציבורי של נבון. השחרור המוקדם בוצע על פי שיקול דעתו של מנכ"ל העירייה, כפי שהדבר מבוצע במקרים חריגים מאוד.

שרה אנג'ל הורשעה בסחר בהרואין ובאחזקת שני אקדחים

תקוה ארביב, יצחק עמיאל ועבדאללה נטשה הורשעו גם הם בפרשה ★ השופט מתח ביקורת חריפה על המשטרה ונציבות שירות בתי הסוהר בנוגע להחדרת אקדח לאגף בו כלוא בעלה של הנאשמת

מאת צבי הראל
סופר "הארץ"

שרה אנג'ל הורשעה שלשום בסחר של 60 גרם הרואין, ובאחזקת שני אקדחים בעליית הגג בבית ברחוב נורדאו 19 בתל-אביב. בפרשה הורשעו שלשום שלושה נאשמים נוספים: תקוה ארביב ויצחק עמיאל (ב-30 גרם הרואין) ועבדאללה נטשה מרמאללה, שהורשע במכירת 50 גרם הרואין לנאשמים בפרשה.

אנג'ל וארביב זוכו מחמת הספק מהחדרת אקדח לאגף השמור ביותר בכלא רמלה — אגף "רקפת" — בו כלוא בעלה של שרה אנג'ל, שמעיה אנג'ל, המרצה עונש מאסר עולם. גזר הדין נגד ארבעת הנאשמים בפרשה ייגזר מחר על ידי השופט, איתמר פלפל. כתב האישום בפרשה הוגש לפני כשנה. איש מפתח בחקירה היה עד המדינה, דוד שנקי, שפעל כסוכן מטעם. שנקי, השוהה היום בארה"ב, גילה לחוקרים על הסתרת שני האקדחים בעליית הגג בבית ברחוב נורדאו בתל-אביב. המשטרה נטלה את האקדחים, שיפצה את הנוקרים, כדי להוציאם מכלל שימוש והחזירה אותם למקומם בעליית הגג.

השופט איתמר פלפל מתח ביקורת חריפה על נציבות שירות בתי הסוהר ועל המשטרה, בנוגע להחדרת האקדח לאגף "רקפת". על שירות בתי הסוהר כתב השופט, כי המחדל התבטא בכך, שאיש מאנשי הבטחון לא הצליח לתפוס את האקדח מבעוד מועד. בעת המשפט התברר, כי לשרה אנג'ל ושמעיה אנג'ל, תקוה ארביב וחברה אליו (שהיה כלוא ב"רקפת"), נתנו אנשי הביטחון של הכלא להיפגש במשך 4 שעות, במקום חצי שעה, כאשר בין המבקרות לבין שני הכלואים לא היתה שום מחיצה.

באשר למחדל של המשטרה קבע השופט פלפל, כי המחדל התבטא בכך, שהמשטרה לא דיווחה לשירות בתי הסוהר, כי בידי שרה אנג'ל שני אקדחים והיא עלולה להחדירם לאגף "רקפת", בו כלוא כאמור בעלה. השופט מציין בהכרעת הדין, כי אין צורך בדמיון רב, כי היתה יכולה להתרחש סצינה, שבה אחד האסירים, כשאקדח בידו, היה מנסה להימלט, תוך תפיסת בני ערובה.

שלשום במסגרת הטיעונים לעונש, מסר סניגורה של שרה אנג'ל, עו"ד דוד יפתח, מכתב שכתבה מרשתו לשופט. בו היא מסבירה את הנסיבות שהביאו אותה לסחור בסמים. שרה אנג'ל כותבת במכתב, כי היתה זקוקה לעשרת אלפים דולר, כדי לממן שכירת עו"ד, שייצג אותה ואת בעלה בערעור שתלוי ועומד נגד בני הזוג אנג'ל בבית המשפט העליון. מדובר בפרשת רציחתם של שלומית שלי ומישל בוזמיאס. בית המשפט המחוזי הרשיע את שמעיה אנג'ל בפרשה (בנוגע לרצח אחד) ושרה אנג'ל זוכתה.

אלקטרה

מינהלת אגף שירות,
מחלקת שירות סניף ת"א והמרכז

עברנו

למשכננו החדש:
קרית אלקטרה,
איזור התעשיה החדש ראשל"צ, רח' ספיר 1
מספר הטלפון החדש שלנו: 03-9614466

הרוג ו-22 פצועים בהתהפך משאית סמוך למחלף גנות

נוסעי המשאית היו אנשי או"ם מגאנה

(ע). משאית של האו"ם, ובה 22 אנשי או"ם מגאנה, התהפכה ביום שישי לפנות בוקר, בכניסה לכביש ירושלים החדש, סמוך למחלף גנות. נהג המשאית נהרג ו-22 הנוסעים נפצעו, חלקם קשה. בחקירה ראשונית מתברר, כי המשאית סטתה שמאלה לעבר מעקה הביטחון ונפלה לתעלה, בגובה שניים וחצי מטרים.

ההרוג ו-16 הפצועים הועברו לבית החולים שיבא, תל-השומר. יתר הפצועים הועברו לבית החולים אסף הרופא.

נהרג רוכב קטנוע

(ע). רוכב קטנוע נהרג ביום שישי בבוקר מפגיעת אוטובוס, בכביש המהיר של נתיבי איילון בתל-אביב.

עצים ינטעו באזור הכביש המהיר של נתיבי איילון בת"א

בחורף הבא יהיה הכביש מוקף צמחיה ★ ההשקעה — מכספי קק"ל וחברת נתיבי איילון

מאת חיים הנדוורקר
סופר "הארץ" בת"א

איזור הכביש המהיר של נתיבי איילון בתל-אביב יהפוך להיות ירוק, וינטעו בו עצים ושיחים — על כך מסר מנכ"ל נתיבי איילון דן הלצמן.

בחודשים הקרובים תחל חברת נתיבי איילון, עם הקרן הקיימת לישראל, לפנות פסולת מהמדרונות באיזור הכביש המהיר, ובשטח של כ-300 דונם יטעו עצים ושיחים.

המבצע, בהשקעה של 50 אלף דולר — מחציתו מכספי הקרן הקיימת לישראל ומחציתו מתקציב נתיבי איילון, יניב פירות תוך שנה. צופים, כי בחורף הבא יהיה הכביש המהיר מוקף בצבעי הירוק. אחזקת העצים והשיחים תהיה מינימאלית, שכן ישתלו עצים וצמחים שאינם זקוקים להשקייה. זו גם הסיבה שהפריחה הירוקה במקום תהיה רק עוד שנה.

בוטל רישיונה של סוכנות הנסיעות ברק-תיירות בת"א

מאת זוהר בלומנקרנץ
סופר "הארץ" לענייני תיירות

רישיונה של סוכנות הנסיעות ברק-תיירות בע"מ מתל-אביב, בוטל בידי הרשות המוסמכת במשרד התיירות, לאחר שהחברה לא עמדה בהתחייבויותיה ולא המציאה את המסמכים החשבונאים והערבויות הדרושות. אמש נמסר, כי ביטול הרישיון ייכנס לתוקף ב-10 בינואר, אך כבר בסוף השבוע, היו משרדי החברה ברח' אלנבי 29 בת"א סגורים, ולא ניתן היה להשיג את תגובתה.

החברה התבקשה לדאוג, שהטיפול בקבוצות ולקוחות אחרים שלה יועבר בצורה מסודרת לסוכנות נסיעות בעלת רישיון. כן עליה להסיר את השלט המזהה.

במכתב תלונה של רן כהן לראש העיר:

הטיפול בנסיעות לחו"ל בעיריית נתניה ניתן למש' בבעלות גיסת ראש העיר

מאת זוהר בלומנקרנץ
סופר "הארץ" לענייני תיירות

עיריית נתניה מסרה את הטיפול בנסיעות לחו"ל למשרד נסיעות השייך לגיסתו של ראש העיר. נודע כי חבר-הכנסת רן כהן מתנועת רצ, פנה במכתב תלונה לראש העירייה יואל אלדואי וביקש את תגובתו לשורה של הבהרות בנושא. על פי מכתב התלונה, העניקה העירייה בראשותו של יואל אלדואי, את הטיפול בנסיעות לחו"ל במיוחד לערים התאומות דורטמונד בגרמניה וניצה בצרפת, למשרד הנסיעות "אריב טורס". על פי מכתב התלונה, שייך משרד זה לאביבה קומורוב, שהיא אחות אשתו של ראש העירייה. ח"כ כהן ביקש מראש עיריית נתניה לדעת, האם ובאיזו דרך נערך הסכם בין העירייה לבין "אריב טורס"? האם הוכרז על מכרז לביצוע ההסכם, והאם ניתנה ההזדמנות לכל משרד נסיעות להשתתף בו ע"י פרסום נאות. אם לא נערך מכרז — האם אין בכך משום מעשה לא מוסרי, להעניק יתרונות במקום ציבורי לידי קרובי משפחה.

בתשובה אישר ראש עיריית נתניה יואל אלדואי את העובדה, כי אביבה קומורוב היא גיסתו. היא אחד הבעלים של משרד הנסיעות "אריב טורס", הוא המשיך והשיב, כי קודם כניסתו לתפקיד "נהגה העירייה להעדיף משרד נסיעות אחר בשם 'שי טורס' בקשרייה עם העיר התאומה דורטמונד; בשנתיים האחרונות, אין העירייה קשורה בדרך כלשהי למשרד אחד. לפני כל נסיעה נוהגת העירייה, באמצעות מנהל האגף לתיירות ולקשרי חוץ, לבקש הצעות בשלושה ארבעה משרדים בעיר — וההצעה הזולה ביותר היא המתקבלת. התמורה הקטנה יחסית של כל אחת מהתקשרויות אינה מחייבת על פי דין, פרסום מכרז פומבי".

"בהתאם לפרקטיקה זו, נרכשו בשנה האחרונה כרטיסי טיסה באל-על באמצעות אריב טורס והשאר טורס. משרד 'אריב טורס' אינו נהנה מהעדפה כלשהי; מאידך, אין לפסול — בנסיבות העניין — הצעה שיש בה יתרונות לקופת העירייה אך ורק משום קרבת המשפחה לראש העיר".

סטודנט מכפר ערערה: שוטרים התנפלו עליי והיכוני ללא סיבה

לטענתו לא רשמו השוטרים פרטיו כאשר עצרוהו והיכוהו

מאת ראובן שפירא
סופר "הארץ"

סטודנט מכפר ערערה, בוואדי ערה, הלומד באוניברסיטת בר-אילן טוען, כי שני שוטרים בלבוש אזרחי היכו אותו בפניו באגרופים, סטרו לו, קיללו אותו ואיימו עליו, לאחר שעצרו אותו ברחוב ללא סיבה, בעת שחזר ממקום עבודתו ביום שלישי בשבוע שעבר. לדברי הסטודנט (28) המתגורר בפרדס כץ, אירעה התקרית בשעה 11 בלילה, כאשר שב ממקום עבודתו במפעל הנמצא בבניין מרכזים ביפו.

הסטודנט סיפר לסופר "הארץ": "הייתי בדרכי לתחנה המרכזית בצומת הרחובות הרצל קיבוץ גלויות. הלכתי עם עוד מישהו מהכפר אום אל פאחם. בצומת חנתה מכונית אסקורט אזרחית. מישהו מתוך המכונית צעק אליי — בוא הנה. הקריאה נשמעה לי מוזרה. חשבתי שמדובר בעבריין, ולא התייחסתי אליה. פתחתי והמשכתי ללכת. בתוך המכונית היו שני אנשים בלבוש אזרחי. הם נסעו לכיוון שלי ובלמו לידי. שאלו — למה לא באת כשקראנו לך? שאלתי את האיש שדיבר אליי, מי אתה? הוא ענה: אני שוטר. הוא לא הראה לי תעודה. מיד אחרי זה הם ערכו לי חיפוש בתיק האוכל שלי, תוך כדי דיבורים, קללות ואיומים. התחיל להרביץ לי. הוא היכה אותי הרבה מכות בפנים, בין השאר באגרופים. התחננתי לפני השניים שיעזבו אותי. אמרתי להם: לא עשיתי שום דבר. אני סטודנט שחוזר מהעבודה הביתה. הראיתי להם את תעודת הזהות שלי אבל האיש המשיך להרביץ לי. הקללות והמכות נמשכו כעשר דקות. השניים איימו עליי.

עזב אותי, התחלתי ללכת מהמקום, אבל אחרי עשרים מטרים הגיעו השניים במכונית שוב, התנכבו בכביש ובלמו מולי ואז אחד מהם אמר לי: אתה ממשיך לשחק אותה, תעוף מפה. אנחנו לא רוצים לראות אותך אף פעם. התחננתי שוב שיעזבו אותי והם נסעו מהמקום. אני עד עכשיו לא יכול לעכל מה שקרה לי. איך השניים התנפלו עליי ללא סיבה."

ביום חמישי בשבוע שעבר, לאחר שניסה להתלונן בכמה תחנות משטרה הגיש הסטודנט תלונה לקצינת תלונות הציבור של משטרת מרחב איילון. מהמשטרה נמסר בתגובה כי התלונה נרשמה והנושא בבדיקה.

הסטודנט רשם את מספר מכונית המשטרה והעביר את הפרטים לידי קצינת תלונות הציבור. לדבריו, השוטרים אפילו לא רשמו את פרטיו האישיים בעת שעצרו אותו לבדיקה והיכו אותו.

הממשלה עומדת לאשר העברת 4 מיליון ד' סיוע לרשויות הערביות

מאת עטאללה מנצור
סופר "הארץ" בגליל

הממשלה עומדת היום לאשר בישיבתה השבועית, העברת ארבעה מיליון דולר לסיוע תקום לחיסול הגירעונות המצטברים של הרשויות הערביות — על כך סוכם בפגישה של ראשי השלטון המקומי הערביים, עם ראש הממשלה שמעון פרס ושר הפנים הרב יצחק פרץ ועזר וייצמן.

הרשויות הערביות החליטו, להקפיא את השביתה ברשויות, עד לאחר ישיבת הממשלה...

מועצת גלבוע מתנגדת להקמת בית-כלא בתחומה

מאת עטאללה מנצור

המועצה האזורית גלבוע מתנגדת לתכניות שירות בתי הסוהר להקים בית-כלא נוסף בתחומה.

אברהם יריב, ראש המועצה, אמר כי הגיעה לאוזניו שמועה, כי קיימת תכנית להקים בית כלא במקום...

...כדי למחות נגד כוונת שירות בתי הסוהר... דובר שירות בתי הסוהר אישר, כי קיימת תכנית מגירה להקמת כלא בגלבוע, "אבל בין התכניות והביצוע מרחק רב" ובכוונת שירות בתי הסוהר לבוא בדברים עם המועצה האזורית ולשתף אותה בתכניות.

במחקר שנערך במרכז לחקר הסרטן בוואשינגטון

למשתמשות בגלולות נגד הריון יותר סיכויים לחלות בסרטן צוואר הרחם

נמצא, כי לנשים הנוטלות גלולות יש ב-19% יותר סיכויים לחלות בסרטן זה מנשים שאינן משתמשות בהן ★ ארגון הבריאות הבינ"ל דחה הממצאים

מאת ירח טל
סופר "הארץ" לענייני מדע

לנשים המשתמשות בגלולות למניעת הריון, יש יותר סיכויים לחלות בסרטן צוואר הרחם, מנשים שאינן משתמשות בגלולות — כך עולה ממחקר שנערך במרכז לחקר הסרטן בוואשינגטון.

המחקר התבסס על נתונים שנאספו בצ'ילי, בישראל, במקסיקו, בפיליפינים, בתאילנד, בקולומביה, בקניה ובניגריה. נבדקו 709 נשים בגילאי 26 ויותר, שחלו בסרטן צוואר הרחם. לעומתן נבדקו, בקבוצת הביקורת, 3,395 נשים בריאות בנות אותם גילים. מן המחקר עלה, כי לנשים המשתמשות בגלולות למניעת הריון יש ב-19 אחוז יותר סיכויים לחלות בסרטן צוואר הרחם, לעומת נשים שאינן משתמשות בהן.

ארגון הבריאות הבינלאומי דוחה את ממצאי המחקר בציינו, כי תוצאות המחקר אינן אמינות, שכן לא נלקחו בחשבון תחומים אחרים, שיש להם קשר לסרטן הרחם. במחקרים קודמים שנערכו בנושא, נבדק, בין השאר, הקשר שבין קיום יחסי מין תכופים עם בני זוג מתחלפים, לבין הופעת סרטן צוואר הרחם והקשר שבין המחלה לבין עישון סיגריות. לטענת ארגון הבריאות הבינלאומי, שני התחומים האלה למשל, לא נלקחו בחשבון במחקר שנערך בוואשינגטון. דוברי הארגון ציינו, כי אין בכוונתם לנקוט כל צעדים בנוגע לשימוש בגלולה, שיתבססו על מחקר זה. עם זאת, ציינו, כי כדאי שנשים המשתמשות בגלולה יהיו מודעות לאפשרות הקלושה של קשר בין שימוש בגלולה להופעת סרטן הרחם.

אסיר בכלא באר-שבע נפצע קשה מדקירת דוקרן בעת הטיול היומי

מאת איתן רבין

אסיר נדקר אתמול בכלא באר שבע ומצבו הוגדר קשה. דובר שירות בתי הסוהר מסר אתמול ל"הארץ", כי ביום שבת, סמוך לשעה 4 אחר-הצהריים הוצאו האסירים מאגף 6 בכלא לטיול היומי שלהם. הם הוצאו לטיול לחצר הסמוכה.

סמל אלברט רסליני, שפקח על המתרחש בחצר, הבחין בקטטה בחצר, בשני אסירים שהתקוטטו. הסוהר חש לעברם וניסה להפריד ביניהם. השניים הלמו זה בזה כשבידיהם דוקרנים מאולתרים. אחד האסירים, צעיר כבן 30, תושב מרכז הארץ, נפגע מהדוקרן ... מתמוטט בדמו.

הסוהר הצליח להשתלט על ... וחילץ מידו את הדוקרן. במקביל ניתן לפצוע טיפול ראשוני והוא הועבר לבית החולים סורוקה, שם נמסר, כי מצבו קשה.

דובר שירות בתי הסוהר מסר, כי בבדיקה ראשונית הסתבר, כי שני האסירים היו מסוכסכים ביניהם, וכאשר יצאו לטיול בחצר, התפתח הסכסוך לקטטה. יצוין, כי לפני שלושה שבועות אירעה בכלא באר שבע סידרת אירועים פליליים ובהם רצח, ניסיון לרצח, פיצוץ מיטען מאולתר והשתוללות אסירים. בתשובה לשאלת סופר "הארץ" מסר דובר שירות בתי הסוהר שמעון מלכה, כי אין כל קשר בין האירוע אתמול לבין האירועים האחרונים בכלא באר שבע. ממשטרת באר שבע נמסר כי נפתחה חקירה.

נעצרו בעלי בית-מרקחת בו נמצאו תרופות של קופ"ח הכללית

מאת בדרית אמיתי
סופרת "הארץ" בפתח-תקוה

כמויות גדולות של תרופות קופת החולים הכללית, שנתפסו בבית מרקחת ברחוב פינסקר בפתח תקוה, הביאו למעצרם של בעלי המקום, שהם שותפים בבית המרקחת, בני 70 ו-75, לחמישה ימים.

ביום חמישי, כאשר ערכה המשטרה חיפוש במקום, נמצאו תרופות במיליוני שקלים. בחלק מהתרופות נמחק סמלה של קופת חולים.

בא כוח המשטרה, עוזי הדר, שהציג את התרופות בבית המשפט טען, כי יש לחקור בפרשה שני עובדים נוספים ואשת עובד, רוקחת בפנסיה, העובדת כמוליפה בקופת-חולים.

יצרני התרופות ידונו בגביית החוב של קופ"ח

מאת יונתן שרמן

יצרני התרופות יתכנסו השבוע לדון בחובה התופח של קופת חולים למפעלי התרופות והאפסטרויות. החוב המגיע לכ-10 מיליון דולר הוא הצטברות של חשבונות, שלא שולמו בחודשים האחרונים, בעיקר בשל ירידת התשלומים בחודשים נובמבר ודצמבר עבור תרופות, שסופקו מאז חודש ספטמבר ואוקטובר.

בשלב זה לא מתכוונים יצרני התרופות להפסיק את אספקת התרופות לקופת חולים.

טוס אולימפיק
לאוסטרליה
באותה חברה לאורך כל הדרך!

החלטה נבונה.

אולימפיק יוצאת ליוון יום יום בטיסת בוקר נוחה. אתה נוחת לפנה"צ באתונה ומשם ממשיך לנחותך למלבורן או לסידני דרך סינגפור.
פנה לסוכן הנסיעות שלך

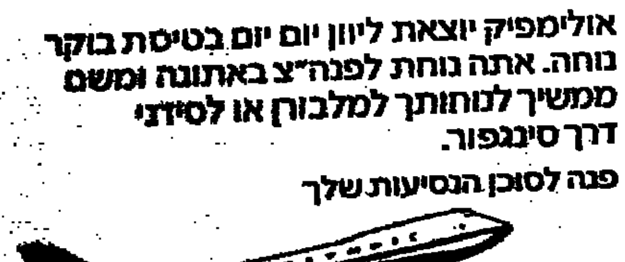

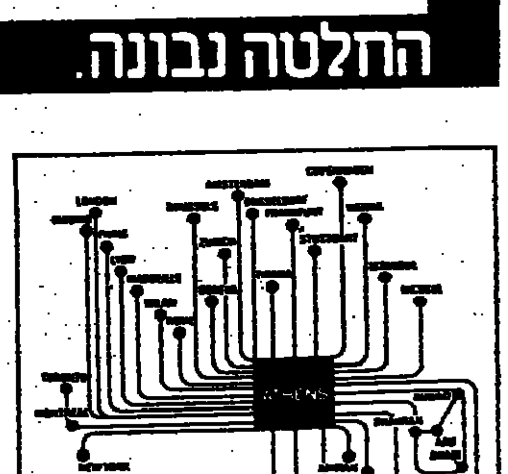

OLYMPIC AIRWAYS
THE INTERNATIONAL AIRLINE OF GREECE

תענוג לעצור בצהוב

פז. חברת האנרגיה הגדולה בישראל. 190 תחנות תדלוק העומדות לשירותך בכל רחבי המדינה. 190 כתרי-פז צהובים - תענוג לעצור ולהיכנס.

תענוג לעצור ולקבל שירות אדיב ומהיר - שירות המשתפר משנה לשנה כתוצאה ממאמצים רבים שמשקיעה פז בשטח.

תענוג לעצור ולשהות בתחנות יפות ששוקדים על טיפוחן כל העת ואף עורכים תחרויות שנתיות ביניהן - על רמת הנקיון והשירות.

תענוג לעצור ולהזין את המכונית בשמנים הבינלאומיים של פז,

שבזכות איכותם הם מומלצים לשימוש בספר הרכב של יצרני מכוניות.

תענוג לעצור ולדעת שהמהנדסים במחלקה הטכנולוגית של פז עסוקים מאד בשיפור איכות המוצרים ובתכנון מוצרי עזר "קטניים" שיקלו על המכונית את החיים. "יפו פלוס" - התוסף היעיל לבנזין ו"ימי פז" - שקית מים מזוקקים למצבר, הם רק חלק קטן מעבודה גדולה שנעשית למענך.

כאשר אתה, אדוני הנהג ואת, גבירתי הנהגת - עוצרים בצהוב ומתדלקים פז - התענוג כולו שלנו.

חברת האנרגיה הגדולה בישראל

סופר "הארץ" לענייני בלבלה

אבוקדו זן פוארטה עד 1.49 ש"ח לק"ג
מחיר מכסימלי לצרכן. המבצע נערך בחנויות קו-אופ, שופרסל, היפרשוק - תנובה, היפרקואופ, היפרכל ובכל החנויות שיצטרפו למבצע.
יובל ה-25

הארץ

יום א', י"ז בטבת, תשמ"ו
29 בדצמבר 1985

ירושלים: רח' החבצלת 2 טל' 224245-6 ת.ד. 273 מיקוד ירושלים 91002 חיפה: רחוב נורדוי 20 טל' 661166-8 ת.ד. 5259 מיקוד חיפה 31052

בתל־אביב: המערכת, ההנהלה, מחלקות המודעות, ההפצה והמנויים, רח' זלמן שוקן 21, טל' 824261 ת.ד. 233 מיקוד תל־אביב 61001

המו"ל: הוצאת עתון "הארץ" בע"מ, רח' זלמן שוקן 21, ת"א
העורך: גרשום שוקן. האחראי: מתי גולן.
אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ואינה מחזירה כתבי־יד.
HAARETZ Daily Newspaper, Tel-Aviv, Israel – P.O.B. 233, Tel. 824261

משבר הטילים מחריף, אך יש שהות לבירורים מדיניים

לא זו בלבד, שהשלטון בדמשק סירב להרחיק את הטילים מדגם ס.א. 2 מהגבול הלבנוני, אלא שטילים מדגמים אחרים, שקודם סולקו מעמדותיהם שעל אדמת לבנון, הוחזרו לשם עתה. מהלך זה אינו יכול להתפרש אחרת, מאשר כהפגנת הרצון הסורי שלא להוסיף ולאפשר למטוסי חיל־האוויר של צה"ל לטוס בשמי לבנון. באיגרת למזכיר האו"ם קראו הסורים לאירגון הבין־לאומי לאסור טיסות אלה משום שיש בהן, לדבריהם, איום ישיר ומתוכנן על הכוחות הסוריים: "סוריה איתנה בדעתה להשתמש בזכותה הלגיטימית להגן על כוחותיה המוצבים שבלבנון, ועל האומה הערבית".

באיגרת זו לא נדרש ממזכיר האו"ם שיכנס, למשל, את מועצת הביטחון כדי שזו תחליט על איסור כזה. אבל יש בה כדי להבהיר, כי דמשק רואה את לבנון כשייכת, כאילו ברין, לתחום השפעתה; האו"ם חייב, לפי גירסה זו, להכיר בזכותה של סוריה להחזיק כוחות צבאיים משלה בתוך לבנון. ישראל, כל עוד היא שולחת מטוסיה למרחב האווירי הלבנוני, משתמשת בזכות, אשר ממשלת ביירות הקנתה לה בהסכם מחודש מאי 1983; סוריה, אשר מנעה מממשלת ביירות להחליף עם ירושלים תעודות אישרור להסכם זה, רואה — כך מתברר — את השעה כשרה כדי לאותת לישראל, כי עליה לוותר גם על הפעלת הזכות, שהיא, למעשה, השריד האחרון של אותו הסכם.

עתה טוענת דמשק, כי טיסות חיל האוויר של צה"ל מסכנות את הכוחות הסוריים הנערכים בבקעת לבנון, ושאינן עולות בקנה אחד עם המשפט הבין־לאומי, משום שלבנון היא מדינה ריבונית.

ממשלת ביירות, למרות ריבונותה, אינה מסוגלת למנוע מכוחות לוחמים מסוגים שונים להתארגן בתוך שטחה ולהשתמש בו כבסיס לפעולות נגד צה"ל ברצועת הביטחון, ונגד ישראל גופה; נוכח מצב זה רשאית ישראל לפעול להכשלת פעולות אלה בעוד מועד. ושיגור מטוסיה — לצורך סיור וגם לצורך הנחתת מכות מקדימות — יכול להסתמך על זכות ההגנה העצמית, שמגילת האו"ם מבטיחה לכל מדינה ומדינה.

צמצום חופש הטיסה עלול לפגוע במימוש הזכות הזאת, ויש לכן מן ההיגיון בתביעה שישראל תפעל ללא דיחוי למען שמירת חופש הטיסה שלה. לא חסר לנו הכוח הדרוש כדי להשיג מטרה זאת, אולם בטרם נחליט להפעילו, מן הראוי שהמצב ייבדק בשקידה רבה, תוך בחינת כל ההשלכות — המדיניות והצבאיות — העלולות להיות להחלטה זו ולביצועה. אפשר, שחאפז אל־אסד מסרב להרחיק את טילי ס.א. 2 מגבול לבנון ולהוציא את שאר הטילים לתוך סוריה, משום שהוא מקווה לפתות את ישראל לפעילות צבאית שתוכל להתפרש כתוקפנות; נשאלת השאלה, אם מעניינינו יהיה לספק לו את האמתלה הזאת.

אפשר לפקפק אם בירורים במישור מדיני יניעו את נשיא סוריה לחזור על עקבותיו: אם יסרב לכך, עלול להיווצר מצב של מתיחות מתמדת, שיקשה עלינו להשלים עמו לאורך ימים. אולם אין להקדים את המאוחר, ואין אנו צריכים לחשוש, פן מתן שהות לבדיקת המצב בצינורות מדיניים תעורר בדמשק את הרושם כאילו ישראל חלשה. אם השלטון בדמשק מתפתה להאמין כך, צפויה לו הפתעה.

אכסניות לטרור

ארגונו של אבו נידל התפאר, שאנשיו ביצעו את מעשי הטרור בשדות התעופה של וינה ורומא, בעוד שהנהגת אש"ף מיהרה לגנות אותם. מנכ"ל משרד החוץ הטיל ספק בכנות הגינוי הזה, ושגריר ישראל בפאריס הטיל את האשם במישרין על אש"ף. ישנן סיבות טובות לפקפק אם הנהגת אש"ף — כלומר יאסר ערפאת וחבר יועציו הקרובים — התנתקה מפעילות טרוריסטית בכל מקום שמחוץ לישראל והשטחים המוחזקים. אבו נידל וקבוצתו היום, מכל מקום, בשר מבשרו של אש"ף, ויתכן מאד, כי שתי "הצלחותיה" האחרונות של הקבוצה יעודדו פלגי אש"ף נוספים, אשר להלכה מצוה עליהם ערפאת לחזור ולהוכיח גם הם את יכולתם בתחום הטרור הבין־לאומי.

קציר הדמים ביום ו' הוא איום; ואין נחמה בכך, שגם כמה מהטרוריסטים נהרגו בידי כוחות הבטחון.

שר הביטחון העיר, כי אין זה מקרה שמעשי הזוועה התבצעו בשתי מדינות, אשר ממשלותיהן מגלות זה שנים יחס סלחני כלפי אש"ף. אמנם שוטרים אוסטריים ואיטלקים מוצבים לשמירה על מתקני אל־על בשתי הבירות, וגם אנשי ביטחון ישראליים עומדים על משמרתם; אולם נראה, כי גורמים ערבים טרוריסטיים בכל זאת נהנים מחופש תנועה באוסטריה ובאיטליה — אחרת לא יכול היה לקרות שם מה שקרה זה עתה. אין לפטור את שתי הממשלות הנוגעות בדבר מאחריות להרג ולסבל שהטרוריסטים גרמו ליותר ממאה משפחות.

לגיטימיות למהלכים הסורים

מאת עודד זראי

חשיבות ההסכם הלבנוני הוא באקט החתימה עליו אתמול בדמשק, המהווה אישור פורמאלי של ראשי המחנות היריבים לקבלת המרות הסורית

באותה שעה בה נערך אתמול במשרדו של סגן הנשיא הסורי עבד אל־חלים ח'דאם בדמשק טקס החתימה על ההסכם הלבנוני המשולש, נפתחה באיזור אל־סוני בביירות מיתקפה על עמדות צבא לבנון ו"הכוחות הלבנוניים" (הנוצריים). מזג האוויר החורפי הקשה שפקד בימים האחרונים את לבנון הקפיא את הפעילות הצבאית ובעיקר לאורך קו העימות המפריד בין שני חלקי ביירות. אולם גם אם מזג האוויר היה נוח, הרי הדעת מחייבת שבימי חתימת הסכם "לסיום המלחמה", המפסקת זה 11 שנים בלבנון, ישתתקו התותחים. אפשר היה לצפות לפחות מפיקודיהם של אלי חבייקה, נבי ברי, ואליד ג'ונבלאט, עאסם קאנסו, ג'ורג' חאווי וד"ר עבדאללה סעאדה, כי יכבדו את חתימת מפקדיהם על ההסכם בדמשק — ולוא לשעות ספורות.

התנגדות נוצרית גלויה

אולטימאטום סורי

הישג סורי

איכות חיים כסיסמה

מאת יהודה ליטני

"במסגרת שיפור איכות החיים" הוא משפט הפותח את ההודעות־לעיתונות של המינהל האזרחי בשטחים, אך בפועל, התמורה בתחום זה סמלית בלבד

הכל מדברים על איכות החיים בשטחים ואיש אינו עושה דבר כדי לשפרה. מאז תחילת כהונתה של הממשלה הנוכחית לא פסקו הדיבורים על כך — בעיקר מצד ראש־הממשלה ושר הביטחון. בהודעות לעיתונות של המינהל האזרחי, פותחת ההודעה לא פעם במלים "במסגרת שיפור איכות החיים". רק בשבוע שעבר הודיע המינהל האזרחי בגדה על הריסת קיר בשכם, שנאטם לפני שנתיים וחסם את המעבר אל הקסבה. בהודעה נאמר כי המינהל נענה לבקשתו של ראש העירייה החדש, זאפר אל־מצרי, להרוס את האטימה. ההודעה פתחה במילים הבלתי נמנעות "במסגרת שיפור איכות החיים".

ענייני חולין/ אליהו סלפטר

פינת התקלה השבועית

כמה צער, כאב־לב ונזק אפשר היה למנוע, אילו היו הנהגים זהירים יותר, ופחות תאונות־דרכים היו נגרמות; כמה רוגז ועצבים אפשר היה למנוע, אילו במשרדי הממשלה נהגו לענות תוך זמן קצר ולגופו של עניין על פניות האזרח וכמה היו חיינו נסבלים יותר, אילו היו הטלפונים פועלים כסידרם, הדואר היה מגיע לנמען בזמן מתקבל על הדעת!

כהנא — מסוכן גם בחו"ל

המצלמה העלומה

בשבוע שעבר קיבלנו מהמשטרה "הודעת תשלום קנס" בגין "עצירת רכב בתוך מעבר חציה, בניגוד לתקנה 6/א/72". העבירה שבוצעה "צולמה ע"י מצלמה אלקטרונית", נאמר בהודעה.

גינוני־מלכות ממשלתיים

מאת יואב טוקר

בספר חדש פרי עטו של מי שהיה יועצו של ראש ממשלת צרפת פייר מורואה, מתגלה מערכת קבלת־ההחלטות בארמון האליזה כטקס מנופח ותיאטרלי

רק לעתים רחוקות מוזמנים ההמונים להציץ אל תוך הקרביים של מערכת קבלת ההחלטות בארצם. ההצצה אל מעבר למסך של קודש־קודשי השלטון מבטיחה תמיד הפתעות.

חצר המלכות האבודה

מיטראן: כמו מורה ותלמידיו

אוראנג'ריה בצמרת

תמימות או היתממות

מה מיועד להשיג הניסיון של יבוא ברזל?

מאת שמשון ארליך

מנכ"ל משרד התעשייה והמסחר נקלע לאחרונה למצב מביך, מול הפגנה של פועלי קריית הפלדה הזועמים בשערי בית פאלאס בירושלים.

מי יקבל את המתנה

מה רוצים לנסות?

ב-מטמון עדיף למתמיד

6% ריבית צמודה לשנה כבר אחרי שנתיים

עכשיו תוכל לקבל ריבית שנתית מוגדלת בשיעור 6%, כבר אחרי שנתיים, המובטחות ל־7 שנים. בשנה השמינית לחסכון תקבל ריבית צמודה גבוהה עוד יותר בשיעור 7%.

פיצוי מדד מלא עבור חודש משיכת כספי החסכון

תהנה ממענק בשיעור עליית מדד חודש המשיכה, אם תמשוך את כספי החסכון בתום שנתיים ומדי כל 6 חודשים לאחר מכן.

ריבית גבוהה גם במהלך השנתיים הראשונות לחסכון

ניתן לקבל 75% מריבית ח.ח.ד יציגה כבר במהלך השנה הראשונה, ו־85% עבור השנה השנייה.

מסלול מיוחד
מענק נוסף בגובה מדד
חודש הפקדת הכספים

התכנית לתקופה מוגבלת בלבד

שרות השקעות מקיף אצלך בסניף

בנק הפועלים בע"מ

هكذا من الأصل

[illegible] من الأصل

ועכשיו רשומון

פרשת עיכוב ההקצבות לתרבות טרם נפתרה, והמשחק שבמהלכו נשחקים מוסדות הצמאים להקצבה — בעיצומו

בראשית השבוע נראה היה לרגע שהשמש זורחת. שר החינוך והתרבות יצחק נבון נפגש עם ראש הממשלה שמעון פרס, פרס זימן לפגישה את שר האוצר יצחק מודעי ואת היועץ המשפטי לממשלה יצחק זמיר, ועל פי הידיעה שהוציא עוד באותו יום משרד החינוך יושרו ההיתרים ואפשר לשחרר את הכספים למוסדות התרבות שהקצבתם עוכבה.

מנכ"ל "אמנות לעם" יוסי פרוסט מיהר במו רגליו להביא את השיק לבנק. במשרדי תחורות ורובינשטיין שמחו, ובבית התפוצות נשמו לרווחה ביום שלמחרת. אבל עד מהרה התברר שהפגישה המרובעת שחררה רק שלושה מבני העזובה הכלכליים: מר זיאון ישראל, מרכז שז"ר, מפעל הביבליוגרפיה, והארכיון המרכזי לתולדות העם היהודי, נשארו בלי הקצבה כשהיו.

עכשיו מתחיל רשומון קטן. במשרד החינוך לא יודעים להסביר למה. לדברי בפגישה המרובעת כתב היועץ המשפטי לממשלה יצחק זמיר מכתב למר מודעי ולפרס, ובהודעה שהזכירו מפורסמת בעניין הקריטריונים לחלוקת כספים למוסדות, המתייחסת למוסדות היהודיים שבגללם הלכו אנשי חב"ד לבג"ץ, אינה תקפה למוסדות התרבות הללו.

כל שהצלחתי לדלות מדוברי משרד האוצר היה, ששר האוצר תמה על טענות המשנה ליועץ המשפטי לממשלה, כי הוא לא הבין בביטול את ההנחיה בעניין הקריטריונים (של מספרה: 15/38 סעיף 4), ותבע שבמכתב האמור ייאמר (ויפורסם ברבים) שאמנם פעל ברוחה. עוד תבע מודעי — לדברי עוזרו לענייני תקשורת סילבן שלום — כי במכתב יובאו הבהרות, מכיוון שבפגישה התברר מעל לכל ספק שההבהרות נחוצות. יותר מזה: מודעי הוציא מכתב בעניין זה לומר באמצע השבוע, בבקשו את ההבהרות הנוספות לו, למרות המכתב שכתב זמיר ביום א'. במשרד היועץ המשפטי לממשלה טרם ראו ביום ה' את המכתב של מודעי.

בינתיים יצא מכון שז"ר, העוסק בפרסומים על ההיסטוריה של עם ישראל, במסיבת עיתונאים והתריע כי אם לא יטופל עניין ההקצבה באופן מנהלי יאלץ לפנות לבג"ץ בעניין שחרור הכספים. סביר להניח שבמקרה כזה תישאל השאלה מדוע הפגישה המרובעת והמכתב בעקבותיה היו טובים לשחרר כספים לשלושה מן המוסדות, ולא היו טובים לשחרור הכספים לארבעה נוספים.

עד שיגיע (אם יגיע) העניין לבג"ץ, משרד החינוך אומר שהסיבה אצל האוצר. האוצר מסתתר מאחורי סינרו של היועץ המשפטי לממשלה, ומי משרד היועץ מבהירים בנימוס שאם עוכבו הקצבות הרי בוודאי נעשה הדבר מסיבות טובות השמורות אצל שר האוצר ואנשיו, אך אין להן כלל הנראה נגיעה ליועץ המשפטי והנחיותיו. והמוסדות — שיחכו.

מה שמטריד הוא שעברנו חודש אחד, ובחודש הבא צריכות לעבור הקצבות נוספות, למוסדות אלה ואחרים, במשרד החינוך ובאחרים, הנועדים לקיצוץ. עלילות ההקצבות בחודש הזה לא ממלאות והאות שהחודש הבא יהיה נינוח יותר בעניין זה, ומתברר שפגישות מרובעות בדרג גבוה מצליחות להועיל רק למוסדות שהרימו את קול הזעקה. הם רחוקים מלפתור את הבעיה כולה.

גרנדומניה גונדרית

מחשבות בעיקבות טיול סביב חומות כלא איילון שצוירו על ידי צבי גור

מאת דן קדר

חומה מצויירת: לראות ולברוח

תוכי מפורצלן. אגם ובו להקת ברבורים שטה לאור ירח. גובלן במסגרת זהב, כמובן. וגם מפולד כשבכוונה מותקן שעון חשמלי. אפילו ראש אינדיאני בדיוקנו ובוודאי הגורילה עם עיני חשמל בכבד אחרים. פלוס רכבות שרים בלוהדפארק. כל אלה נראים כבדיוקו, אבל בו ובבית מצביים אתגר לטעם הטוב. בשפה הכוללת הם קרויים קיטש.

הגדרת הקיטש היא תרגיל אינטלקטואלי מעניין, בגלל הוד־לקלקות שלו והמרקות המסוכרת שממנה הוא בנוי. באופן כללי ניתן לאמר, שחוקי האמנות אינם חלים על הקיטש, ושרוב בני־האדם חיים אתו בשלום.

אחת העדויות המרשימות ביותר, עדות מונומנטאלית לשיגיונות הקיטש ניתן למצוא על חומות כלא רמלה. יצירת ענק. הגדר הרצה של כלא רמלה. זה כריסטו.

מי שלא מאמין, שייסע בדרך רמלה לוד, שם, בינות לעצי זית וגשרים מנרטוריים ניצבת החומה המצויירת. קונסטרוקט צורם לנוף. אפשר לתת לקיטש הזה דרגת גונדר. מבחינת סדר הגודל זהו קיטש מרשים ביותר. מאות מטרים של טורות טעם. הקיטש הגדול ביותר במדינת ישראל.

להפקיד מבצע בקנה מידה כזה בידיו של שולית קוסם מוגבל היא עדות לחוסר שיקול דעת. קנה המידה הוא המקוסם. בניגוד לגורילה המעופפת, שאפשר להתייחס אליה כבדיחה, הופכת כאן הכמות לאיכות גרועה ביותר. מרכא לחשוב על העליבות הקיימת בהחלטה להפקיד מבצע כזה בידיו של רב־צבע, שלא להזכיר שהוא גם הוסיף "ילד ורוצה לעת מצוא. מרכא לחשוב שדווקא כאן בוצע שילוב האמנות באדריכקטורה — כביכול. מרכא לחשוב שבשעת איש לא עלה שבדי להיועץ אמנותית לפני שנותנים עידוד גרנדומני למעוזער.

לפי ההגיון הגונדרי, אפשר שבקרוב נראה את חולי הנפש יוצאים מהמחלקות הסגורות, בידיהם דליים עם צבע ומברשות, צובעים את כל הנקרה בדרכם — אדם ובהמה ואין עוצר. עד שמדינת ישראל תיראה צבעונית. זה יהיה לגיטימי בהחלט. יש תקדים. זה עתיד להיות הפינג מלא כשאר רוח לעומת הגרנדומאניה ברמלה.

לבדוק עיניית את הציור שעל חומות כלא רמלה זה כאילו לעסוק בחקר הגמגום. משהו רפה, רופס ועילג, חסר תחביר. כשמסתכלים על החומה ומנסים לקרוא את מחשבותיו של הרב־צבע זה כמו לקרוא דף ריק. לחוש את רגשותיו, כפי שהם מבוטאים בעבודתו, זה כמו לשבת על גוש קרח ביום חורף.

עקב בריחת אסיר עולם התמקדה העין הציבורית, באופן הטבעי ביותר, על חומות כלא רמלה. ופתאום מודקרה לא רק בריחה, אלא אישיותו האמנותית בכיכל. צייר שלשים שהפך למייסטר. צריך להביא לידיעתם של הנוגדרים שהתגנדרו בחומה המצויירת שאין היא יותר מאשר עיכשה סביבתית נטו.

הוומאגים ומלאכת שיקום בכלא — בבקשה. קצת צבע, בבקשה. אבל למה לקרוע את האמנות לגזרים על פני מאות מטרים ולהפקיד אותם בידיו של שולית. חוסר אחריות הוא לא רק להסיר ממנו את השמירה, אלא לתת בידיו פרוייקט בקנה מידה כזה. זה כאילו להפקיד בידיו של מסגר את תכנון מטוס הלביא.

אתם רוצים תוכי מפורצלן, מילא. גובלן קטן, שיהיה. אבל הוהו מגרנדומניה.

חורף. חורשת עצי זית. קרעי עננים. רחוק ככל האפשר מהחומה. לברוח.

תנ"ך בצבעים

הספר "ממפיס" מאת ברברה רדיס, בהוצאת תימס והדסון, עם 270 צילומים, מהם 180 בצבעים

מאת ציונה שמשי

בריות התערוכה הראשונה של ממפיס, ספטמבר 1981

הספר "ממפיס" מאת ברברה רדיס, בהוצאת תיימס והדסון, עם 270 צילומים, מהם 180 בצבעים, ניתן לרכישה בחנויות ספרים בארץ.

קבוצת ממפיס נולדה בחורף 1981 במילנו, כש־13 ארכיטקטים ומעצבים החליטו שהגיע הזמן לשנות את העיצוב העולם, הצליחו לטלטל את עולם העיצוב של שנות ה־80. קשה היום לראות את פעילות המעצבים בדוגמה שמוני החיים ללא פצצת העשן הצבעונית שזרקה הקבוצה ממילנו.

כמו הרבה קבוצות אידיאולוגיות נוסדה גם ממפיס בערב יין שבו הוחלפו רעיונות כלליים מאוד מבלי להיכנס להגדרות. תקליטו של בוב דילן "ממפיס בלוז" — עם איזכור מצרים העתיקה ועיר מתמית באמריקה — קבע את שם הקבוצה. הם התחילו את פעילותם בתקופה בה דלות החידושים באמנות איפשרה זאת. קהל צרכנים נרחק לפינות של טעם טוב ושלווה בצבעי בז'. היתה זו גם תקופה של חברה צרכנית כעדך עליה, המאפשרת מהפכות עיצוביות.

הולכתם של חברי ממפיס היתה לגעת בשטחי החיים. הם רצו להרחיב את גבולות העיצוב ולעולם לא להיות מרוצים ממה שכבר קיים. עם זאת הציגו את עצמם מראש כאופנה חולפת. בה הכל זמני ומיוצר למען החיים ולא למען הנצח. הם מעולם לא טענו שהם יודעים מה הקהל צריך. הם מהמרים על מה שהקהל רוצה.

זאת גם אחת ההאשמות הכבדות כלפיהם. אומרים עליהם שהם אינם מעוגנים בתולדות התרבות והאמנות והמוצרים שלהם חסרי משמעות (אם כי זו בדיוק היתה הצלחתם). טענו שהם צוחקים על התרבות כולה ובקול רם. הם לקחו כמעט כל צופן מקודש בעיצוב עד היום. את יופיים של חפצי אר־דקו שנעשו ללהיט בשנים האחרונות ותרגמו אותם לקבוצת צורות קריקטוריות.

התארגנות הקבוצה, באה לאחר שלוש שנים של ניסיונות להחדיר [illegible] יוקרה, ניסיונות אלה היו כישלון מוחלט. הם הכשירו את הקרקע להופעת בריהיטים גם אובייקטים בפני עצמם ולא תמיד חלק מ"מערכת תואמת".

בנוסף לכוונתם לשנות תמונת עולם, הם גם הוכיחו שאפשר לעשות זאת. ההתארגנות הראשונה היתה מבצע להוכיח עצמו שחייב צירוף אין ספור של יצרנים בשטחים שונים לייצר עבודים ולהמר על עיצובים. בעל חברת מנורות הסכים להשקיע כסף בפרויקט והפך עם הזמן לבעל המניות העיקרי. הקבוצה כולה פיתחה יחסים מיוחדים עם התעשייה, אותן הכריחו כאילו להשתעשע.

סוד הצלחתם העצומה היה ככל הנראה גם העדר מאניפסטים ותיאוריות. המוצרים עשו עבודתם את המלאכה. כבודדים היו רובם בעלי השקפות ודעות. כקבוצה היו אנטי אידיאולוגיים בצורה קיצונית. כל מה שרצו הוא אפשרויות ולא פתרונות. מאחור יותר הצמידו חוקרים וכותבים תיאוריות למוצרים לפיתן המהפכה הגדולה ביותר היתה בתחום צירופי הצורות והצבעים.

צירופים מזרים של בדים הנראים כמו ניירות אריזה בצבעים סינטטיים חסרי התאמה, כאילו נלקחו מעולם הגליריה, הפלסטיק והטלוויזיה הצבעונית. הצורות מחודדות, פרועות וחצופות כמו נלקחו מסבב אחר. הכל הוא צעצוע אחד ארוך על כל צורה בפני עצמה, שכן הכל פועל רק כשהכל ביחד. במשך הזמן, ועם ההצלחה, התמתנו מעט הצבעים והצורות.

תערוכת ממפיס הראשונה, בספטמבר 1981, היכתה בהלם את עולם העיצוב. בקטלוג כתבו שברור להם שהם אפנה חולפת ותוך זמן קצר לא יהיו קיימים כלל, וזה דבר ששום יוצר אמיתי הרי לא יגיד על עצמו. במשך ארבע שנות קיומם נערכו תערוכות רבות (כולל במוזיאון ישראל) ויצרו תמיד התרגשות גדולה. תמיד נראה היה שזהו אכילת פרי הדעת האסור. מבלי שתוצאות העיכול ניתנות לחיזוי. התערוכות שלהם הוגדרו כמעט כחוויה מינית.

תהליך השינויים שיוסלו אותם — שונם, הנקיים מכל נוסטאלגיה מוכנים לו — הוא כבר בעיצומו. השימוש באלמנטים של ממפיס, ויצירת חפצים ורהיטים בסגנונם הפך לנפוץ ומתפי בידי יצרנים זוקיים. זה גם קץ להשקפת הקודת.

הספר הבוקרים להם הוא תעודת חכמה ורבת אירוניה. המתעדת בהרבה תמונות וצבעים את "כל מעשה", המחברת מנתחת את התהליכים שהביאו להתחלשות כתופכת ממפיס על חיי העיצוב מיפאן ועד נורווגיה. פרסומו בטווח כל כך קרוב להתרחשות מונע את בדיקת העבר בפרספקטיביה של זמן. אך זמן אינו מטריד את יוצרי ממפיס.

בהקדמה, מבקשה להדפיס את הספר בצורתו זו ובבריכה רכה כותב אחד מראשי הקבוצה, אטורה סוטסס, כחוזר את תולדות הספר, הוא מבסגיה שהכל ציור לה ועד למילוי בידי וזו במרוץ הספרים. לאוהדים זוהי מצבה ולמאמינים את רכבת העיצוב וזו תנ"ך שישנו את השקפת עולמם. אבל מרבית הסטודנטים לאמנות זה כבר הצליח.

משרד התקשורת

הודעה לציבור

המעבר לשקל החדש

1. שעות העבודה בבתי הדואר והסניפים

א. [illegible] 30.12.85 [illegible]

ב. ביום שלישי 31.12.85 יהיו כל כל בתי הדואר, סניפי הדואר, לרבות סניפי הדואר המרכזיים, וכל סוכנויות הדואר בארץ פתוחים לשרות הקהל לא יאוחר מהשעה 14.00.

ג. ביום רביעי 1.1.1986 ויום ה' 2.1.1986 יהיו סגורים כל אשנבי בנק הדואר בכל בתי הדואר, הסניפים וסוכנויות הדואר בארץ, (יחידות אלה יפעלו למתן שירותי דואר אחרים).

2. ביום שלישי 31.12.85 לא יתקבלו בכל בתי הדואר, הסניפים וסוכנויות הדואר הפקדות תשלומים בשיקים, אלא במזומנים בלבד.

3. בולי הכנסה ושטרות מבוילים

מסיבות שאינן תלויות במשרד התקשורת יתכן שיתהווה מחסור בבולי הכנסה ושטרות מבוילים בתקופת המעבר לשקל החדש מה־1.1.1986.

חוק התכנון והבניה, תשכ"ה — 1965
מחוז תבנון מקומי, מורדות הכרמל

הודעה בדבר הפקדת שינוי תכנית מפורטת

נמסרת בזה הודעה, בהתאם לסעיף 117, לחוק התכנון והבניה, תשכ"ה — 1965, כי הועדה המחוזית לתכנון ולבניה, מחוז חיפה, החליטה לאשר, באישור שר הפנים, שינוי תכנית מפורטת הנקראת:
"תכנית מס' מכ/198 — בית חרושת נשר, מערב (שינוי)"
שינוי תכנית זה מהווה שינוי לתכנית ג/939א' — בית חרושת נשר, מערב (הרחבה).
הודעה על הפקדת שינוי התכנית פורסמה בילקוט הפרסומים מס' 3181, תשמ"ה, עמוד 1818.
השינוי האמור, בצורה שבה הועדה המחוזית אישרה אותו, ביחד עם התשריט המצורף אליו, הופקד במשרדי הועדה המחוזית האמורה וכן במשרדי הועדה המקומית לתכנון ולבניה, מורדות הכרמל, וכל המעוניין רשאי לעיין בו, ללא תשלום, בימים ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל.

משה גלוטי
יושב ראש הועדה המחוזית לתכנון ולבניה, מחוז חיפה
תאריך: בטבת תשמ"ו בדצמבר 1985

ציונה זילג'
הסינית של רמת־השרון
דרך הרצליה 199, תחנת דלק "יטופז" רמת השרון
(ליד הכפר הירוק) טל. (03) 491873

חתוך את הפינה ועגל את המחיר

ישראכרט אלא מה.

תפריט קבוע ל־2 סועדים
מחיר רגיל ~~16,888~~
מעוגל ל־13,000 ליחיד
תפריט קבוע ל־3 סועדים
מחיר רגיל ~~20,848~~
מעוגל ל־16,000 ליחיד
לא כולל שרות

הצג פינה זו למלצר.

ציונה זילג'
הסינית של רמת־השרון
דרך הרצליה 199, תחנת דלק "יטופז" רמת השרון
(ליד הכפר הירוק) טל. 491873

ולצמן באחד משיאיה

מאת נתן מישורי

זלצמן: עדינות ואיפוק

רסיטל של הפסנתרנית פנינה זלצמן, במוזיאון תל אביב. בתוכנית יצירות מאת מוצרט, פרנק, דביסי, שופן, וליסט.

פנינה זלצמן, הפסנתרנית שאין דומה לה בישראל גם לאחר עשרות שנים, פתחה את חלקו הצרפתי של הרסיטל בנוקטורן ברה במול מז'ור אופוס 63 מאת גבריאל פורה (1845־1925). היא דיברה אותו על הפסנתר בקול נעים, כאריה אופראית מורכבת, תוזילה בליריות צרפתית, כשזה הא מחשובי מעצביה ובהמשך גם ברוחי־תיים ואגבריות ובמוסיקה שממיינת "רוסקאוויות" ליטסאיבית.

כניגוד לנוקטורן, שאידועיו המוסיקליים נוטים להיצנעות מה, שלא כצפוי מפורה, הבאו "פרלוד כוראל ופוגה" מאת הצרפתי והמאמץ צזאר פרנק (1822־1890), יליד בלגיה. כביטה יותר משכנעת לרוחו של י. ס. באך, שנתגלגלה כאן ברומנטיקן בעל שפה הרמונית יהודית קשה לשער. הצגינות, העומק, הכאב, הדרך הקודר, המצלול העוגב־פסנתרני — הכל מצוי היה בידי האמן של פנינה זלצמן.

"השתקפויות במים" ו"האי העליז" של הצרפתים שבצרפתים קלוד דביסי (1862־1918), היו תמונות הפרידה מתרבות המוסיקה של צרפת, שפנינה זלצמן היא מן המעולים שבפרשניה. כאן התרחשו משחקים מקסימים של צליל ובכיכול גם של צבע, אור ומים. השתקפויות נוף רגעות נשתברו כעמיו של פרחה שהשליך אבן למים; וכאן הוללו עלמות חן על חוף ימים ונתקבלו בתרועות ובמשקאות משכרים.

אודה בעשיתי מדאג משנתקבלה הרשימה בקטעים המהירים של פרק א' וב' בסונטה בסי במול מינור אופוס 35 של שופן (1810־1849). השחשי שהתעלמות השקיפות הסכבית הודלשת כוחו של הבאס יביאו לשקיעת הסונטה ועמה הרסיטל. נתבדיתי. השלשלת החזקה של הקטעים הליריים בפרקים האלה, שדבר לא פגם ביופים ובהבעתם. נמשכה אל כאבו הגדול של מארש האבל ואל שיר ונהמה שבציוה, שהלך תמנג בשיא של עדינות ומאופקות רגשית. המכאן, נסקה אל אותו שיא של כלל יצירות שופן פרעוגמנו — פרק הסיום שכל כולו אכן היה כאיוושה אחת, טרנסצנדנטלית.

ברגש קל, שהשם לא על הראווה הסכבית שבראפסודיה ההונגרית מס' 12 של ליסט (1811־1886), אלא על מאפייניה הסגנוניים, המשעשעים כי אופרטה אוסטרו־הונגרית וכן בשני הדרגים שופצים עוצרי נשימה בזמן שלמותם, הגיע לסיום רסיטל של אמן צליל ורגש, של פנינה זלצמן שהיתה כאן באחד מהגדולים בשיאיה.

קריקטורות ממערב־גרמניה

מאת רפי קינן

פולקר ארנסטפון: [illegible]

תערוכת קריקטורות מהרפובליקה הפדרלית הגרמנית במוזיאון ינקו־דאדא בעין הוד

מה לתערוכה של קריקטורות מהרפובליקה הפדרלית של גרמניה במוזיאון ינקו־דאדא בעין־הוד? הסיבות, מסבירה מנהלת המוזיאון יהודית שדרה, אינן אידיאולוגיות אלא בעיקר היסטוריות, וקשורות לפועלו האמנותי של ינקו, לפני פעילותו במסגרת תנועת הדאדא האחרונה.

כשהיה עדיין ברומניה, לפני היות הדאדא, הוציא מרסל ינקו לאור עיתון שמאלני אוואנגארדי, "סימבולול", ובו ציור־קריקטורות. בשנות השלושים הוציא ספר עם "קריקטורות [illegible]" שלא אנטישמיות. לאחר שהתפרקה תנועת הדאדא, ב־1920, והחברים שבו איש־איש לארצו, היתה קבוצת דאדא ברלין פעילה מאד בתחום הקריקטורה, וחברים בה אף השתתפו בעיתון הסאטירי הידוע "סימפליציסימוס". עם זאת, אומרת יהודית שדרה, היתה התלבטות רבה אם להציג את [illegible]. "החלטנו בסוף, כדי לראות כיצד הגרמני מסוגל להלקות את עצמו", היא אומרת.

בתערוכה 130 קריקטורות בנושאים, העוסקות בפירוק הרימוש, חופש הביטוי, שוויון בין האשה לגבר, חברת השפע העולם השלישי, יחס לזרים, קשרים בין־גרמניים, העידן הטכנולוגי, התיעוש ומצבו של האדם העובד. יוהאנס וייסרט, מנהל מכון גתה בישראל, המביא את התערוכה, אומר כי לא היה קל למצוא לה משכן, הן מסיבות של שפה (מוזיאון הדאדא תרגם לעברית את הכיתובים) והן בגלל התייחסותן של הקריקטורות למציאות גרמנית.

בהקדמה לקטלוג של התערוכה נאמר כי ההומור אינו תרופה בולט בתרבות הגרמנית. לדברי וייסרט, ההומור הגרמני הוא בעיקר הומור סאטירי, המגיב על לחץ חברתי ומכוון כלפי פוליטיקאים מסוימים. תקופות בראנדט ושמידט היו תקופות קשות לקריקטוריסטים. אבל "עכשיו המצב השתפר".

פוליטיקאים גרמניים אינם משקיפים בשוויון־נפש על דמותם בקריקטורות. מנהל מכון גתה מספר כי הצגתו של הפוליטיקאי איש הימין פראנץ־יוזף שטראוס כקצב בתערוכת קריקטורות גרמניות שהוצגה בלונדון, עוררה בגרמניה שערוריה, שהדהדה בין כותלי הבונדסטאג: איך אפשר להציג את [illegible] גרמני באנגליה לא הבינו על מה כל הרעש. אצלנו דווקא היו מבינים.

מוצרט בבית טיכו

מאת אודי אפשטיין

הרביעייה הירושלמית הודשה (מוטי שמים, יהודה בן אריה, רש"י לבאוט ושמואל מכן) עם הקלרינטן גרשון המבינסקי, בתוכנית מוצרט בבית טיכו בירושלים

ערב שכולו מוצרט הולם היטב את האווירה הקלאסית־הביתית הנעימה של בית טיכו, שמופעיו המעטים עדיין, הם למוקד משיכה לקהל הנוהר אליו על אף ההיצע הלא קטן של מוסיקה קאמרית בירושלים.

התוכנית העידה כי מחשבה רבה הושקעה בהרכבתה: רביעית כלי המיתר בדו מז'ור ק. 157 משנת 1772, הזויכנית, מבדרת ועדיין קונוונציונאלית במקצת הולמת את גילו הצעיר של מוצרט. הרביעייה בסי במול מז'ור ק. 458 משנת 1784 בעלת האינטנסיביות הרגשית, השכלול הצורני והנימה האישית מאוד של מוצרט בן ה־28, ולמען גיוון ההצלה — החמישיה לקלרנית משנת 1789 של מוצרט הבשל. הכל שתשומת הלב שיוחדה לתוכנית לא כללה גם את התוכנייה.

הרביעייה הירושלמית הודשה עברה התפתחות משמחת מאז עשתה את צעדיה הפומביים הראשונים לפני זמן לא רב, כאשר עדיין היתה חדשה באמת. כיום זהו צוות נגנים מגובש, המנגן בתפיסה אחידה, לא רק בדייקנות ובקורקטיות כבעבר, אלא בהתרגשות מעורבת, ביתה חיים עירנית הם בהשראה. מיזוג הקולות של הכלים השונים יצר איזון צלילי נאה, שהאיכויות הומרתיות באות בו לביטוי ברור בקולות הגבוהים כבנמוכים.

הקלרינטן גרשון המבינסקי הצטרף אל הרביעייה בנגינת החמישייה בלה מזור בהפקת צליל גמיש, אלגנטי ועגול, ברמה של אישיות מוסיקלית סולנית, תוך השתלבות מוחלטת עם ברוח הקאמרית של היצירה הנפלאה.

פרס לפסטיוואל עכו

פסטיוואל עכו לתיאטרון אחר זכה לפרס יו"ר הכנסת לאיכות החיים על פעילותו המצויינת בתחום העשרת חיי תרבות. הפרס יוענק במסגרת חגיגות יום כינון הכנסת, ט"ו בשבט, שיוצר השנה ב־28 בינואר.

זה לא רק כבוד, אלא גם כסף: 20 אלף דולאר בשקלים, שיהיו תורים מאוד רצוי לתקציבו המצומצם מאוד של הפסטיוואל (משהו כמו 150 אלף דולאר בשנה שעברה). אם נביא בחשבון, כי בשנה שעברה הפסטיוואל הזה — להבדיל מפסטיוואל ישראל — לא רק שלא יצר גרעון אלא אפילו הזרים קצת כסף, נבין שמגיע לו פרס לא רק על איכות העשייה אלא אפילו על איכות הניהול.

אדריכלות ישראלית עם הפנים לייצוא

מאת נילי מנדס

תערוכת "בנו לבם עיר" — ארכיטקטורה ישראלית — שהוצגה בלונדון בנובמבר במכון המלכותי של האדריכלים הבריטיים. אחרי התצוגה בלונדון מוסבת התערוכה, המלווה בהרצאות ושקופיות, עם קטלוג, שמהדורתו הראשונה כבר אזלה, בין בתי הספר המכובדים הגבוהים ביותר בבריטניה.

עד לתערוכה זו נסקרה האדריכלות בישראל באופן מוגבל. תערוכת "עיר לבנה" של מיכה לוין עסקה בתל אביב. אל מגפלד במוזיאון ישראל עסק בירושלים. מחקרים של גילברט הרבט וסילוינה סוסנובסקי מהטכניון, עסקו בתולדות האדריכלות בחיפה, וספרו של דוד קרויאנקר עסק בבנייה בירושלים. התערוכה בבריטניה היא ההתייחסות המקיפה הראשונה לבנייה הישראלית, בניסיון להציג את התפתחותה בסקירה היסטורית.

התערוכה מתחילה בבנייה היהודית הראשונה מחוץ לחומות, במחצית השנייה של המאה ה־19. היא עוברת לאקלקטיציזם של שנות העשרים, דרך ההשפעות האירופיות של אריך מנדלסון, ריכארד קאופמן והאדריכלים האירופיים "המיובאים" בשנות השלושים. אחר כך מיוצג דור המייסדים הישראלי: שרון, רכטר, כרמי. מכאן עוברת התערוכה ברפרוף על שיכוני הסובבות של שנות החמישים, הישר אל תנופת הבנייה הציבורית הענקית של שנות השישים והשבעים המוקדמות: הסופר־שיכונים, בנייני הציבור המפוארים ופרוייקטים של שיקום ושחזור, בעיקר בירושלים.

כאן מסתיימת התערוכה, שכן הפרויקטים שנבנו בשנות השבעים והשמונים שייכים ברוחם לתכנון האדריכלי של שנות השישים. אבל הבנייה בארץ נמשכת. וגם אם את מקום הבנייה הציבורית תופסת בשנות השמונים בנייה פרטית צנועה, בקנה מידה קטן, עדיין יש בה מאפיינים בולטים: אנו עדים לחזרה למקורות היסטוריים והמשך גיבוש הבנייה העממית־מקומית, שאין להתעלם ממנה בתערוכה מקפת מסוג זה. אי אפשר להתעלם גם מתופעת "בנה ביתך" התופסת בשנים האחרונות מקום חשוב, לטוב ולרע, בבנייה בארץ. איפה דוגמאות הבנייה של אדריכלים פרטיים "קטנים"? ואיפה דור המשך של האדריכלים?

עצם קיום התערוכה והצגתה בחוץ לארץ היא היעב, אך יש לה חסרונות. 120 הפאנלים מעמיסים על הצופה יותר מדי צילומים וטקסט כתוב. התערוכה מחולקת לכמה פרקים הנודרים על עצמם, והיא גדולה ודחוסה מדי בשביל האולם שבו הוצגה בלונדון. נראה שצמצום החומר דווקא ועריכה שונה בהתייעצות עם מקבלה היתה עושים על פי רוב כל התוקבית של עריכה והצגה בידי המישה אדריכלים, אפילו הם בעלי יכולת מוכחת בתחום האדריכלות ובעלי הטעם טוב.

הודעות על הכנת שינויי תכניות

ניתנת בזה הודעה, בהתאם לסעיף 77 לחוק התכנון והבניה תשכ"ה — 1965, כי הועדה המחוזית לתכנון ולבניה מחוז תל־אביב החליטה על הכנת שינויי תכניות אלה:

מרחב תבנון מקומי הרצליה
"תכנית הר/1300א', שינוי לתכנית מיתאר הר/1300".
ואלה השטחים הכלולים בתחום שינוי התכנית המוצע:
12,636 מ"ר, גוש 6536, חלקי חלקות 53, 54 — רחוב גולומב, רחוב ההגנה, רחוב הרד.
ח' בכסלו תשמ"ו (21 בנובמבר 1985)

[illegible]
יושב ראש הועדה המחוזית לתכנון ולבניה
מחוז תל־אביב

הלוח החדש

דירות

שידוכים

עסקים

נרשמו לנישואין

לשכת הרבנות ראשון לציון

הצעות עבודה

מכוניות

מכירה ושרותים

החסינות — כלי מקצועי או סמל מעמד

מאת עמוס בדרוד

חסינותם של חברי הכנסת רחבה יותר מאשר בכל משטר פרלמנטרי אחר, ובציבור יש תחושה מוצדקת שהיא פוגעת בעקרון השיוויון בפני החוק

קומץ נכבד ביותר של אנשים נתאסף באחד הערבים האחרונים בפ־קולטה למשפטים של האוניברסיטה העברית בירושלים, לדיון בשאלה החוזרת ועולה האם מידת החסינות שמעניקים חברי הכנסת מתאימה לישראל של סוף 1985, או שהיא מוגזמת.

היה זה במידה מסויימת דיון שנוהל בנוכח מראש בגלל זהות המשתתפים בו: היו שם היועץ המש־פטי לממשלה פרופ' יצחק זמיר שכבר הביע את דעתו שהחסינות מוגזמת, יו"ר הכנסת שלמה הלל שמגן בהיעתו זו, המשפטן פרופ' קלוד קליין שזה 15 שנה מביע דיעה דומה, וכן יו"ר ועדת הכנסת ח"כ מיכה רייסר, היחיד מחברי ועדתו הסבור גם הוא, כי יש לשנות את החוק. על אף שהצד שכנגד לא היה מיוצג, יש חשיבות לדיעות שהובעו שם. אלה משקפות קולות הולכים וגוברים בציבור בכללו. גם אם אין הכנסת בהרכבה הנוכחי נוטה לשנות את היקף החסינות — ועדת הכנסת סירבה אפילו לדון בנושא — יש להשמעת דיעות כזאת משקל מצטבר, שבמוקדם או במאוחר יבוא גם לביטוי מעשי.

שלמה הלל סקר את ההיסטוריה: כנסת ראשונה שנתבחרה בעקבות מלחמת המתחוללת זו בזה, תוך שסתי־רות עמוקה שוררות בין חלקי הציבור. הכל חששו אז, מספר היו"ר, מפני מקרה שבו ראשי השלטון יורידו פקודה למשמרת התנועה, זו תעצור בשער־הגיא בדרך לירושלים, את כל הח"כים מן האופוזיציה העולים, כדי להצביע אי־אמון בממשלה.

על כן קבע המחוקק דאז חסינות משולשת, רחבה מאד. הראשונה — מוחלטת, והיא מכסה כל אשר עושה הח"כ בתפקידו או למען תפקידו. אי אפשר לתבוע אותו על כך בפלילים, ולא לדין אזרחי. חסינות שניה היא מפני משפט על עבירה שאינה קשורה בתפקידו כח"כ, אפילו ביצע אותה בטרם נבחר. חסינות זו אפשר להסיר, אולי שמחליטה על כם ועדת הכנסת, בעקבות פניה של היועץ המשפטי לממשלה. הכנסת במליאתה מאשרת את ההסרה בהצבעה חשאית. "חסינות שלישית", שרק בשנה האחרונה התעוררו חברי הכנסת לבדוק אותה מחדש, מורכבת מזכויות־יתר של הח"כ. כגון: חופש תנועה מוחלט, חופש ממעצר ומחיפוש בביתו, הזכות לשלוח דברי דואר בלי תשלום, ועוד. זו ניתנת להסרה על ידי ועדת הכנסת, בעקבות פניה של חבר־כנסת (בלי צורך שהיועץ המשפטי לממשלה ישתתף בכך), גם כאן, כמובן, דרוש אישור המליאה.

מעמד היועץ המשפטי

ב־35 שנות קיומה הראשונות של הכנסת לא התעוררה בעיה כאשר פנה היועץ המשפטי לממשלה אל ועדת הכנסת וביקש הסרת החסינות "זה שניה", כדי להעמיד ח"כ לדין פלילי. אותו־כך, קרו שני מקרים: האחד כאשר מליאת הכנסת לא הסירה חסינותם של כמה ח"כים שעברו עבירות תעבורה, ושני — כאשר כבר בשלב של ועדת הכנסת לא הוסרה חסינותו של ח"כ שלמה עמר, שהואשם בהאונתומתר. לדעת שלמה הלל, אין זה סביר להפוך את הדיון בוועדת הכנסת למעין משפט מקדמי, שבו יבחנו ראיות. אילו היו חברי הוועדה משביעים, צריך היה לפסול את כולם בתור בעלי־עניין.

יו"ר ועדת הכנסת, מיכה רייסר, ציין, כי שוויון בפני החוק הוא מיתוס. יש לשאוף לשוויוניות, אבל לאותו קנס עצמו משמעות גדולה מאד כאשר מדובר באדם עני ומשמעות שולית כשמדובר בעשיר. העשיר גם יוכל לשכור עורך־דין בעל מוניטין ואף ייצא טוב יותר במשפט פלילי או אזרחי.

רייסר התנגד להגבלת ה"חסינות השלישית", וביקש מחברי ועדת הכנסת שלא יפעילו את סמכותם בנושא זה. שלילת זכויות אינה יעילה, והיא הרכ־טיפויות. אכן, כך קרה. "אחרי שנשללו זכויות מסויימות מח"כ מאיר כהנא, דאגו חברי כנסת אחרים ל"איזון", ושללו זכויות גם מח"כ מוחמד מיעארי. אשר לחסינות בעניינים פליליים, דעתו מנוגדת לזו של המשפטנים, ברגע שיש סמכות מסויימת לוועדה של הכנסת, שהיא ועדה פוליטית, עליה לפעול על פי אופיה הדרוכה, ואין היא צריכה להגביל את עצמה לשיקולים משפטיים או כמו־משפטיים. לוועדה אין כל יכולת לבחון מה היו מניעיו של היועץ המש־פטי לממשלה, כאשר פנה בעניין מסויים, והעניים שלמה עמר — לדוגמה — מדוע פנה דווקא יום אחד לפני הגשת הרשימות של המפלגות לבחירות.

לדעתו, יש לשנות את החוק כדי להביא לשינוי מעשי. זאת, על אף שכל שאר חברי ועדת הכנסת מתנגדים לדעתו בנושא. אפשר שמשמעותי הגיינה ציבורית צריך לבטל לגמרי את "החסינות השניה", כך שהיועץ המשפטי לממשלה יוכל להגיש משפט נגד ח"כ כמו נגד כל בעל תפקיד ציבורי אחר. אך חבריו אומרים שאנשי ציבור נענשים די ויותר עקב הפירסומים בכלי התקשורת: שום משפט ממשי לא יוכל לפגוע בקרי־ירה של שלמה עמר כמו העובדה שני חשד תחוקר בקשר עם עבירה פלילית. אפילו בסופו של דבר לא הועמד לדין.

הגבלת החסינות

הפרופ' זמיר הזכיר, כי חסינות הח"כים בארץ היא הרחבה מכל מה שידוע במשטרים פרלמנטאריים, ובצי־בור קיימת תחושה שהיא פוגעת בשוויון בפני החוק. שיקולים פוליטיים אם ליטול חסינות אם לאו, כנהוג כיום, היא אי־שוויון מובהק. באנגליה ובארה"ב, למשל, חלה חסינות רק על מה שנאמר ונעשה בתחומי בית הנבחרים. ביחס לעבירות תעבורה נענו הח"כים ללחץ ציבורי, ואחרי שסרבו להסיר חסינות בהצבעה חשאית — הביא רוב הח"כים לתיקון החוק.

הטיעון שח"כ בתור איש ציבור משלם את המחיר, אינו — לדעת זמיר — תשובה מספקת. יש עוד אישי ציבור — למשל שופטים — העומדים בלחצים כאלה יומיים, וכן ראשי ערים וקציני משטרה. אם הציבור לא יאמין בעקרון השוויון לפני החוק, יקשה עליו לקיים את החוק. אסור לכנסת להתעלם מן השאלה, ועליה לחזור ולדון בה — לא בעוד 5 או 10 שנים אלא מיד.

חסינות וקונצנזוס

הפרופ' קלוד קליין לא שלל את החסינות מכל וכל, ואף הוסיף כי זהו עיקרון עתיק־יומין והוא קיים לא רק לגבי הח"כים אלא גם לגבי דיפלומטים ועוד נושאי תפקידים. עצם העיקרון מנוגד לעקרון השוויון. אך ברוב המדינות חי המשטר עם הסתירה הזאת. עם זאת, על פי כללי המשפט, אם יש חריג, יש לפרש אותו בצורה מצמצמת. לפני 15 שנים הוזמן קליין על ידי יו"ר הכנסת, ראובן ברקת ז"ל, להכין מחקר השוואתי על חסינות במ־דינות שונות בעולם. הוא הכין את המחקר, ב־120 עותקים בשביל כל חברי הכנסת. אך כאשר קרא אותו היו"ר — החליט לגנוז אותו בכספת. רק בעבור שנה וחצי הרשה לו ללמד את מסקנותיו במסגרת החוג שלו באוניברסיטה.

על פי מחקרו, יש כמה מדינות בע־לות משטר פרלמנטארי בהן כלל לא נהוגה חסינות. באחרות היא מוגבלת בזמן (למשל: במשך מושב הפרלמנט), או במקום (בית הנבחרים עצמו). מידת החסינות והיקפה תלויים באופי הלאומי של המדינות. בארה"ב ובברי־טניה, בהן קיים קונסנזוס רחב לגבי השאלות המדיניות החשובות, החסינות מצומצמת. בצרפת ובאיט־ליה, מדינות שבהן כמעט אינו קיים קונסנזוס, והמחוקקים גם חוששים מרודנות השלטון, קיימת חסינות רחבה יותר. במיוחד השונה החסינות במדינות שבהן יש ויכוח על הלגיטי־מיות של השלטון עצמו. הקיצונים — כמו בארץ — תמיד בעד חסינות רחבה יותר, וזה עניין עקבי הקשור לויכוח על הלגיטימיות.

בישראל של היום, אומר קליין, אין סבה למחוקק מפני הרשות המבצעת — כיוון הלחצים הוא הפוך. לכן "החסינות המקצועית", של הח"כים רחבה מדי. ועדת הכנסת מסוגלת וי־כולה לבחון אם ליועץ המשפטי לממשלה יש שיקולים פוליטיים, כלומר אפשר לנהוג במקרים אלה כפי שמחליט בית המשפט העליון באשר מחלוקותיו (הגם שזו אינה מחייבת). הפתרון הנכון, לדעתו, יהיה לקבוע סוגים של עבירות, והליכים שונים של העמדת ח"כים לדין בהתאם לכך.

ערבים בישראל / עטאללה מנצור

חג המולד בנצרת: פעם היה נהוג לחגוג על פי המסורת המזרחית, בלי אשוח וסנטה קלאוס

ירידת הנוצרים

ראש הממשלה, שמעון פרס, הזמין אליו שבעה ראשי ערים ומועצות מקומיות ערביים לפגישה ביום ד' האחרון. יועצי ראש הממשלה ומקור־ביו, אשר קבעו את הפגישה ליום זה התעלמו, באופן סמלי, מחג המולד הנוצרי — אחד החגים החשובים ביותר לעדות הנוצריות שחל באותו יום. אבל נראה כי יועצי ראש הממשלה רצו בהזמנה זאת לציין, באופן רשמי וחגיגי, סיומו של תהליך מדיני־חברתי של דעיכת ההשפעה של המיעוט הנוצרי בקרב הערבים בישראל. הנוצרים — אשר היוו בשנות הח־מישים והששים את עיקר הצמרת הפוליטית, הכלכלית, והתרבותית של הערבים בישראל — מאבדים, לאט לאט ובאופן עקבי, מכוחם. מאז שנות השבעים הנוצרי היחיד בכנסת הוא ח"כ תופיק טובי, איש חד"ש. (לפני כן ייצגו אותם ח"כים מסיעות מפא"י ומפ"ם). הרוב הנוצרי בנצרת אבד בשנות הששים וראש עיריית שפרעם, שהיה נוצרי במשך חמישים שנה, הוא עתה מוסלמי. המפקחים על החינוך הערבי, שהיו נוצריים ברובם, נעשו עם הזמן מוסלמים. בשבוע האחרון הפסידו הנוצרים שתי עמדות נוספות: נציג מפ"ם בוועדה המרכזית של ההסתדרות, יוסף חמיס מכפר ריינה, הוחלף על ידי מרכז מפלגתו במוחמד יונס מערערה. נציג מפלגת העבודה באותה ועדה, ג'רג' סעד מנצרת, הוחלף ביוסף קרא, הדרוזי, מעוספיה. נואף מצאלחה המוסלמי מכפר קרע שמר על כסאו.

בישראל חיים למעלה ממאה אלף נוצרים. 70 אלף הם אזרחי המדינה והשאר מתחלקים בין מזרח ירושלים והשטחים, כאשר רובם מרוכז בראמ־אללה, בית לחם, בית ג'אלה, ובית סאחור. עזר וייצמן, הממונה על היחסים עם העדות בישראל ערך ביום ד' ביקור אצל הבישוף מקסימוס סלום, ראש הכנסיה הקאתולית יוונית בחיפה, ושמע מפיו בנושא זה, של התעלמות הממשלה מצרכי המי־עוט הנוצרי.

חג המולד בגליל

בילדותי היה נהוג בכפרי הגליל הנוצרים לחגוג את חג המולד על פי המסורת המזרחית, ללא עץ אשוח, וללא מתנות וסנטה קלאוס. בכפר שלי, גוש חלב, היו מתחילים לחגוג שבוע תמים לפני יום החג עצמו. מדי ערב היינו נוהרים לכנסיה המארונית (כנסית אס־סיידה; המדונה), על מקל קשרנו חתיכת בד שהוטבלה בנפט של נפט ומעליה זרינו אפר. התוצאה היתה יצירת לפיד שבער במשך שעות כדי להאיר לנו את הדרך בסמטאות הכפר החשוכות לכנסיה וממנה. בכנסיה, שאני זוכר אותה מלאה תמיד עד אפס מקום, היינו, כל באי הכנסיה, מזמרים את תפילת "ארסל אללה", שפירושה: ושלח האל את בנו יחידו כאור לכל העמים. הלל הלל הלל ליושב במרומים. הכומר שלנו, האב אליאס מוסא המנוח, זכור לי בזקנו הלבן המרשים וקומתו הגבוהה וקולו הרועם: ה' הצל את עמך וברך את מורשתך.

ביום החג התפללנו, לבשנו בגדים חדשים, כאשר הדבר התאפשר. לבאים לברכנו בחג, בעיקר מבני העדה המוסלמית מתושבי הכפר, הגשנו קפה ומתקים וסיגריות מתוצרת עצמית. הגברים בכפר נהגו לערוך ביקור תנ־חומים בבתי המשפחות השכולות, והנשים בבית הקברות.

בגליל 1985 אין זכר למנהגים אלה. כמעט בכל בית נוצרי מציבים עץ. צעירים רבים מוכנים בשמחה לשחק תפקיד של סנטה קלאוס ול־הביא מתנות לילדים. רבים מנצלים את חופשת החג לביקור במצרים באנגליה או בצרפת. עד 1967, ניסה משרד התיירות לקיים בנצרת חגיגה פומבית כדי להתחרות בבית לחם הירדנית. אחרי מלחמת ששת הימים, הגלבת החגיגה... עיקרה באוטים ורוב באיה — מקומיים משועממים. השנה נערך ניסיון מוצלח: מנהל לשכת התיירות, אנטואן שאהין, וראשי הצופים קיימו, לקראת החג, תהלוכה של כאלף צופים על דגליהם הצבעוניים והמגבעות הגליליות. בתי ספר ואגודות נוצריות הצטרפו לחגיגות וקישטו מכוניות וטר־קטורים. אלפים יצאו מבתיהם לקבל פני החוגגים. ייתכן, כי מסורת חדשה החלה השנה בנצרת הגליל.

94 אחוז נושרים

שר החינוך והתרבות, יצחק נבון, רואה את נושא החינוך לדימוקרטיה ולדו־קיום (בין יהודים וערבים, דתיים ולאדתיים) ראוי לקדימות העליונה. השר הופיע בכנס ארצי של ראשי המחלקות לחינוך ברשויות המקומיות. שאלתי את השר לגבי תרומת משרדו לקידום הנושא. לדעתי, אמר, אנו חייבים ללמד את השפה הערבית לכל התלמידים היהודים במדינה כשפת חובה. הרי אנו חיים באיזור זה של דוברי ערבית. בהזכירו את המורים הוא נזכר, כי שימש בצעירותו כמורה לשפה הערבית בבית ספר ירושלמי. שר החינוך הביע את צערו על ירידת קרנה של מורה השפה הערבית. "גם בימי היתה בעיה למורה במקצוע השפה הערבית. כדי להתגבר על הבעיה דרשתי שלא יטילו עלי ללמד ערבית בכל הכתות, אלא לתת לי לשמש מחנך בכתה, וללמד תנ"ך ועברית. העובדה כי הייתי יכול להעמד בעברית ובמסורת הערבית כדי לבאר את התנ"ך העניקה לי ולנושא עמדה ומעמד בעיני התלמידים".

כיום, אמר השר נבון, לומדים ערבית כ־160 אלף תלמידים יהודים במערכת הממלכתית מתוך כ־800 אלף. להערכתו, מספר נאה. אבל שר החינוך מאוכזב מאוד מכך שנושרים 94 אחוז מאלה המתחילים ללמוד ערבית. רק 6 אחוז מסיימים את לימו־דיהם ויושבים לבחינות הבגרות במ־קצוע זה.

התלמידים הערבים, ללא יוצא מהכלל, נבחנים בבחינות הבגרות (המיוחדות להם). אבל משרד החינוך והתרבות רחוק מלעודדם. מדוע אין הטלויזיה הלימודית מגישה להם שיעורים כמו לתלמידים היהודים? שר החינוך והתרבות אומר, כי הבעיה תקציבית. "אבל על אף הקיצוצים הצלחנו למצוא את הכספים, כדי לתרגם את כל התכניות לתלמידים הערבים" אומר נבון.

שר החינוך מוטרד מבעית הוראת השפה הערבית לתלמידים יהודים. בתו, שלומית, את השפה המדוברת בבית הספר היסודי והתחילה לאחרונה ללמוד את הכתובה הספרותית והדבר בלבל אותה. והשאלה היא איזה שפה ללמוד?

היאבקות חופשית ותרבות

בנצרת חסרה פעילות תרבותית של ממש. הפילוגים העדתיים והמפלג־תיים מפוררים את חובבי התיאטרון הנגינה והציור. התוצאה היא, כי העיר הערבית הראשית במדינה (ואשר בראשה עומד... כיום) חסרה אפילו במה נסיונית של חובבים. פה ושם נערך ניסיון כזה. אבל היזמה דועכת בהודיות בה היא מופיעה. אפילו בשנות השבעים היתה פעילות תיאטרונית רצינית יותר. עתה מנסים חברי הגרעין של "התאטרון החדש", אשר פעל בנצרת בשנות הששים, להחיות פעילותם. הם טוענים, כי הדלונם נגרם עקב העדר אכסניה. הם פונים לציבור המקומי כדי לתרום להקמת קפה־תיאטרון למפגש תרבותי, להופעות קאבריות, ונגלריה לציירים. הם מבטיחים פעי־לות רציניות, "כראוי לעיר של חמישים אלף תושבים". האמת היא כי בנצרת כיום למעלה מ־75 אלף תושבים (כולל הכפרים הסמוכים, עי־לוט, יפיע, עין מאהל, רינה). אבל בניגוד לשנות השבעים מוצפים כיום האזרחים הערבים בישראל בשידורי טלויזיה כגונים — מישראל, ירדן, סוריה, מצרים ובתחנת "המזרח התי־כון" המשדרת מדרום לבנון. שידורים אלה כוללים הרבה בלט ירוד (ב־דמשק, תיאטרון וסרטים (בערוץ 6 של ירדן בעיקר) ואופרות־סבון (מערוץ 3 של ירדן) — אבל נראה כי התכנית הפופולרית ביותר בשדרות תחנת המזרח התיכון: היאבקות חופשית, וב־ואלית. תכנית זאת מטילה עוצר מרצון על כפרים רבים, בעיקר בצפון הגליל. כולם מסתגרים בבתיהם וצופים באלילים כשקסאם חובבים האוחד בחבוי בצורה בהיה, באשר הגיבור הנאה בבוה דרך קבע.

ספר חדש / ראובן פדהצור

רומניה — מיתוס ומציאות

כתוצאה מתפיסה פשטנית, ובעיקר בשל הצורך האובססיבי של הוגי דעות פוליטיים בארה"ב למצוא לפחות נקודת אור אחת בגוש המזרחי, הפכה רומניה זה מכבר לבת־טיפוחיו של המערב. יש יותר משמץ של אירוניות ושיטחיות ביסודה של הגישה ההופכת אוטומטית כל "מתנגד" לקו של מוסקווה ל"משטר נאור". האמת, יש לומר, רחוקה מרחק רב ממשאלות לבם של הליברלים המערביים. בוק־רשט אינה פריז, היא אפילו אינה בלגרד. משטרו של ניקולאו צ'אושס־קו נותר עדיין אחד המשטרים הסטליניסטיים האדוקים ביותר במזרח אירופה.

ספר חדש, שמחברו ישראלי, מיכאל שפיר, שופך אור על אופיו האמיתי של המישטר הרומני הנוכחי ועל ההיסטוריה של המפלגה המרכסיסטית הרומנית, שהתפתחה והיתה למפלגה הקומוניסטית.

מחקרו של ד"ר שפיר, הנמנה עם הוגי למדע המדינה באוניברסיטת תל־אביב, קורע צוהר אל תחום שהיה בגדר עד עתה בפני קוראי אנגלית. בפעם הראשונה מתפרסמת בשפה זו ההסטוריה של התנועה המרקסיסטית הרומנית.

התפתחות תנועה זו, כך מתברר, נתקלה במספר מכשולות, אשר גרמו לכך שלא תמצא מקום של כבוד במערכת הפוליטית הרומנית. בעוכ־ריה של התנועה היו מייסדיה ותומכיה העיקריים. אלה היו ברובם זרים — הונגרים ויהודים — דבר שגרם לכך שהתנועה נבלה מדימוי לא מוצא בקרב מי שראו עצמם פטריוטים רו־מנים. אם נוסיף לאלה את העובדה ההיסטורית לרוסיה ולהונגריה, שהיתה מולדתם של אותם פטריוטים, נגלה מכשלה נוספת בדרכה של התנועה לשגשג. גם היותה של רומניה ארץ חקלאית מובהקת לא תרם לקידום אינטרסי התנועה המרקסיסטית. נעדר היה בארץ זו בסיס פרולטריוני מוצק, שהוא נשמת אפה של האידיאולוגיה המרקסיסטית.

על רקע זה בוחן שפיר את הנתונים הסטטיסטיים הקשורים למספר חברי התנועה בהתפתחותה. כך הגיע גם אל הגילוי, שרומה שהוא המעניין ביותר... הקומוניסטים הרומנים לשלטון, ב־1944 מנתה המפלגה הקומוניסטית הרומנית פחות מ־1000 חברים. כך, בחסות הצבא האדום, השתלטה על רומניה תנועה פוליטית קיקיונית שמילאה תפקיד שולי במערכת הפוליטית המד־ינית בשבעים השנים שקדמו לתפי־סת השלטון על ידה.

ייתכן כי להוצאת הרושם המוטעה באשר למשקלם היחסי הגבוה של הי־הודים בתנועה המרקסיסטית הרומנית תרמה העובדה כי את צמיחת ההגות המרקסיסטית על אדמת רומניה יש לתלות בהגעתו אליה של יהודי שברח ב־1875 מרוסיה. מאימתה של המשט־רה החשאית של הצאר. הפליט היהודי, שנשא את השם דוברוג'ניאנו־גראה, נקרא עם לידתו סלומון כץ.

השלב השני של צמיחת ההגות הסוציאליסטית ברומניה, לאחר שתגבר עוד של דוברוג'ני התפרקה, קשור בשמו של זר נוסף — הבולגרי כריס־טיאן רקובסקי. באורח פרדוכסלי הביאה פעילותו של זה גם לפתיחת הגולל על סיכויה של התנועה המרקסיסטית ברומניה לזכות בפו־פולריות. רקובסקי, מיסודי השלטת המרות הסובייטית על התנועה הקו־מוניסטית הבינלאומית באמצעות ה אינטרנציונל הסוציאליסטי. המעיל להציג כברים על חברים הסוציאליס־טים הרומנים, כדי שאלה יכריזו על תנועתם כקומוניסטית ויקבלו את עקרונות האינטרנציונל. משהצליח השבוע, ובאמצע שנות העשרים הכריזו הסוציאליסטים הרומנים על עצמם כקומוניסטים, היה פירושו של דבר התקשרות בתמיכה בדרישה הקומינטרן של רומניה. דבר לא יכולה במדינה כרומניה הידועה כר־גשת לאומים ערים. כך, זמן לא רב לאחר שנוסדה, ב־1921, הוצאה המפל־גה הקומוניסטית הרומנית אל מחוץ לחוק. רק ב־1944, עם כניסת הצבא האדום, חזרה לפעול באופן חוקי — והפעם במחזיקת רסן השלטון.

ב־1953, לאחר מאבק שנמשך תשע שנים בקבוצה קומוניסטית יחידה בראשות היהודיה אנה פאוקר, השתלט על רומניה גיורגה גיורגיו־דז' שהיה למנהיגה הבלעדי, כראש הממשלה ומזכיר הראשון של המפלגה. בקריי־רתו של דז' היה פעיל קומוניסטי צעיר אחד נקלע, בתקופה בה פעלה המפלגה במחתרת, לתא משותף בבית־הסוהר. צעיר זה, שירש את דז', כשזה נפטר במארס 1965, הוא ניקולאי צ'אושסקו.

את ראשית הקרע בין בוקרשט למוסקבה ניתן לאתר בימיו של דז'. המנ־היג הרומני, שהיה סטליניסט אדוק ורוכש, ראה בפיתוח תעשייתי מואץ את הדגם האפשרי היחיד להתפתחות המשק הרומני. המגמה הסובייטית, לעומת זאת, ייעדה לרומניה את תפקיד ספק התוצרת החקלאית בקרב הארצות החברות ב"קומקון". כך נוצר דז היה לקומוניסט רומני — לאומני, לא כתוצאה מהתנגדות עקרונית לאי־דיאולוגיה הסובייטית, אלא כתוצאה מכך שהרוסים עצמם בקשו להתנער מן התפיסה הסטליניסטית.

ניקולאי והלנה צ'אושסקו: השתלטות משפחתית על המדינה והמפלגה

בתחילת דרכו נתפס צ'אושסקו במערב כאור המתנער מהעבר הסטלי־ניסטי של קודמו... לא נותר דבר, למעט הדימוי.

רומניה, על פי שפיר, נמצאת במצב של סטגנציה פוליטית, שבמרכזה השתלטות "משפחתית" על המפלגה ועל המדינה. אשתו של צ'אושסקו, הלנה, משמשת כסגן ראש הממשלה, ולמעשה כמספר 2 בהירארכיה המפלג־תית. בנו, ניקו, שר בממשלה וראש ה־U.T.C. (הגרסה הרומנית לקומסו־מול הסובייטי). אשתו של ניקו משמשת כראש "תנועת הפיונרים" הרומנית. אחיה של הלנה, גיורגיו פטרסקו, הוא סגן ראש הממשלה. שניים מאחיו של צ'אושסקו משמשים בתפקידי מפתח בצבא ובשירותי הביטחון, אחד מגיסיו, איליה ורדץ, שימש כראש הממשלה וכיום ממלא תפקיד מפתח במפלגה. כך גם גיס אחר, מנאה מנסקו, שהיה גם הוא ראש ממשלה, ועתה ניצב בתפקיד מפתח מפלגתי.

לדעתו של שפיר תורמת המסורת האופיינית לחברה הרומנית להתפת־חות מצב הסטגנציה הפוליטית. מה שמאפיין את כל השכבות החברתיות ברומניה, החל מהאיכרים וכלה באינט־לקטואלים, היא הנכונות למכור את עצמן למרבה במחיר. זו חברה הרגילה לקבל מרות, והנוהגת לצאת בהכרזות נאמנות לשלטון באשר הוא. כך השכילו הרומנים לשרוד במהלך ההיסטוריה, אך זאת במציאות קיומית של הרכנת ראש.

כלכלת רומניה נמצאת בשנות השי־מונים בפני שוקת שבורה. זאת כתוצאה מתמשך ניהול המדינה על־פי שיטות סטליניסטיות והצבירה חובות לארצות המערב, שאין כל סיכוי לכסותם באמצעות יצוא.

ב־1981 הגיע צ'אושסקו למשבר כלכלי ודוסטי. הופסקו כל מכסות היבוא, ומיטב התוצרת הרומנית הופ־נתה ליצוא. עד היום קיים קיצוב במ־זון ותורים ארוכים משתרכים בפתחי חנויות ריקות... שירותה החברה הרומנית. זאת בעיקר משום שנאסר על התושבים לחמם את בתיהם, כדי למלא את מצות החסכון. גם השימוש במכשירי... התעשייתית.

צ'אושסקו פיתח לדרגת אמנות את יכולת ההליכה על החבל הדק המתוח בין בוקרשט למוסקבה. כשיש צורך ממהר השליט הרומני להתיישר עם הקו הסובייטי. כך היה למשל בפרשת הפלישה הרוסית לאפגניסטן. הקו הלאומי האנטי־רוסי נותר הקלף היחיד כמעט בידי המשטר הרומני, המאפשר לו לזכות עדיין במידה מסויימת של לגיטימציה בארצו.

הנתונים והפרטים המופיעים באותם קטעים בספר המוקדשים ליחסים בין רומניה לישראל הם אלה הידועים ברובם לקורא הישראלי. דומה כי את עיקר העניין בספר ימצא אותו קורא דווקא באותם קטעים שאין להם קשר למזרח־התיכון ולישראל. הספר מאפ־שר לקורא המערבי להציץ אל מעבר למסך הברזל ולנתץ בתוך כך כמה מוסכמות ומיתוסים שנקשרו ברומניה, בעיקר בגינם של בורות וחוסר מידע.

* Michael Shafir, **Romania, Politics, Economics and Society. Political Stagnation and Simulated Change**, London, Frances Pinter, 1985.

יחסים בין גזעיים — המוסד והספר

הקיטוב הולך ומעמיק

מאת דן סגיר

בדו"ח השנתי על היחסים הבין־גזעיים בדרא"פ קשה למצוא נימה אופטימית על עתיד המדינה

יוהנסבורג

בשנת 1929 הקימו הליברלים הלבנים דאז מוסד שנקרא "המוסד הדרום אפריקאי ליחסים בין גזעיים" אשר מטרתו היתה ונשארה "לקדם תהליכי שינוי לקראת דמוקרטיה לא גזעית בדרא"פ, זאת באמצעות יצירת מודעות ציבורית ושיתוף פעולה מעשי בין המיגזרים השונים של האוכלוסיה". ארגון זה היה למעשה הארגון הרב גזעי הראשון שהוקם בארץ וזו ע"מ לקדם קשרי רצון טוב בין הגזעים וחקר נושאים שונים ביחסים ביניהם. הוא עצמאי מבחינה כספית וממומן מדמי חבר ותרומות. את עיקר תפקידו הוא רואה באיסוף נתונים ועובדות על תנאי חייהם של השחורים, בני תערובת ואסייתים, הסטאטוס החוקי שלהם וזכויותיהם האזרחיות. זה כולל בדיקה וחקירת דו"חות של משרדי ממשלה שונים, דו"חות וועדות חקירה למיניהן, ניתוח חקיקה ותקנות שונות הנוגעות ליחסי גזע ותוצאות חקירות שאנשי המוסד עושים בעצמם.

אנשיו מאמינים שחשיפה שיטתית של עובדות הקשורות לתנאים המגבילים את איכות החיים של הקבוצות המקופחות בחברה הדרום אפריקאית יגביר את המודעות הציבו־רית ויקדם הבנה בין גזעית, הבנה שבלעדיה לא יוכל להיות שלום בע־תיד ארץ זו. בימים אלו יצא לאור הכרך ה־38 של "דו"ח היחסים הבין גזעיים — 1984". זהו ספר עב כרס בן 1000 עמודים הסוקר את מיגוון תחומי החיים בדרא"פ מהפרספקטיבה של יחסי הגזעים ברמה ההשוואתית בין הקבוצות השונות ובין השנים. פרסום שנתי זה הוא הביטוי העיקרי לפעולות המוסד ב־38 השנים האח־רונות, הוא החל כספרון בן 100 עמו־דים והגיע למימדיו הנוכחיים. מחלקת המחקר של המוסד ודובריו באים מאוד באמינות הנתונים המופיעים בדו"ח והוא הפך במידה רבה לספר חובה לכל מי שעוסק בנושאי דרא"פ. הוא מהווה מקור רב ערך למידע בנושאים שונים ומכיל נתונים השוואתיים רבים ביותר לגבי החברה והפוליטיקה כאן.

לשמו של הכרך הנוכחי מציין אחד העיתונים השחורים כאן שמטבה שלו שונה במידת מה יחסית לעבר. כך ניתן בכרך הנוכחי למצוא פרקים ותת פרקים העוסקים בנושאים שהם יצירי האפרטהייד. קשה להאשים את עורכי הדו"ח בקבלה עיוורת של מוס־דות אלה, הם פשוט מדווחים על מציאות קיימת. מסויגת ורק רצונם לשנותה. עיצוב הזיקה של הדו"ח הנוכחי משקפים כמובן את המורכבות הגדולה והולכת של היחסים הבין גזעיים בשנת 1984. בסקירה הכללית שבפתח הדו"ח מציינים מחבריו שב־נה זו התרחשו מהומות אזרחים שחורים בהיקף הרחב ביותר מאז 1976. הסיבות העיקריות לדבריהם הן אי שביעות רצון מהחינוך לשחורים, זעם על הוצאתם מחוץ למעגל העוצמה הפוליטית וכן האבטלה והאינפלציה הגדולות. אירוע היסטורי ראוי לציון בשנת 1984 היה השביתה הכללית באזור הטרנסואל ב־5/6 בנובמבר אשתקד. על־פי מחברי הדו"ח זו היתה השביתה הגדולה והחשובה ביותר בינתיים בהיסטוריה של ארץ זו.

החוקה לא פתרה דבר

פרק מרכזי בדו"ח הוא זה הסוקר את הארגונים הפוליטיים השונים בזירה הדרום אפריקאית. הוא פותח בדיון בארגון המרכזי של השחורים — "הקונגרס הלאומי האפריקאי" (אי.אן.סי.) ומציין שפעולותיו ממשיכות להיות שילוב של לחץ באמצעות פעו־לות חבלה למתקנים אסטרטגיים ופעולות פוליטיות פנימית ובינ"ל. לדברי מחברי הדו"ח מקצה הארגון 50% מתקציבו השנתי שהוא כ־100 מיליון דולר לזרוע הצבאית — "חנית העם". מארגון זה עובר הדו"ח לסקור את פעילותם של ארגונים אחרים שבלטו בשנת 1984, בעיקר "החזית הדמוקרטית המאוחדת" (יו.די.אף) שהאסטרטגיה שלה היא פעולות מחאה במסגרת החוק אולם המטרה המוצהרת היא הפלת המשטר הלבן. מפלגתו של ג'יף בוטולאזי זוכה לסקירה נרחבת בדו"ח כיאה לעוצמתה המספרית. 984.117 חברים רשומים המתפרסים על 2013 סניפים. פרק מיוחד מוקדש הפעם לתופעה של מאבקים ועימותים בין הקבוצות השחורות לבין עצמן. במהומות שהתרחשו מתו יותר מאי פעם בעבר. אירוע התנגשויות פנימיות בשטחים השחורים.

הדו"ח מרבה לתאר את פעולות הארגונים השונים נגד החוקה החדשה שנכנסה לתוקף בשנת 1984. פעולות מחאה אלו היו למעשה הרקע למהומות הנוכחיות. בפוליטיקה הלבנה עומד הדו"ח על הפילוג שחל בקרב האפריקנרים בשל החוקה החדשה ומתן השתתפות פוליטית להודים ובני התערובת. פילוג זה גרם ליצירת לחצים מימין על מפלגת השלטון המעוניינת לערוך רפורמות פוליטיות נוספות. החוקה החדשה עצמה והגופים המקורים אותה כלאו פרק שלם בדו"ח של 1984, פרק שכנראה יצטמק בשנת 1985 מכיון שנתברר שהחוקה לא פתרה מאומה והפכה לסרח עודף נוסף של המערכת השנואה והלא לגיטימית על רוב תושבי הארץ. באותו הקשר מזכירים בדו"ח גופים אחרים שנוצרו ע"מ לעקוף מתן השתתפות לשחורים בשלטון המרכזי כגון "מועצת הנשיא" גוף ייצוגי ללא שחורים, אשר עתה שוקלים לערוך בו שינויים כגון הכנסת שחורים.

בפרק על הכלכלה שמים את הדגש על עלות האפרטהייד למשק המקומי: "הכלכלה שלנו פשוט אינה יכולה לעמוד בהוצאות הציבוריות העצומות, הוצאות אשר מקורן במדיניות ואי־דיאולוגיה מן העבר. לאלו נוסף עתה הסדר חוקתי חדש ויקר", אומר מנהל חברת השקעות גדולה. מי שאינם מתלוננים אלו הם עורכי הדין. בפרק הסוקר את החקיקה והשינויים שנעשו בתחום היחסים הבין גזעיים והגזרות השונים נתברר שמספרם הוא עצום. זה מכיוון שנה ושוב את האנומליה והאבסורדיות של המשטר ומערכת החוקים בדרא"פ. אלו מפרנסים בכבוד אלפי עורכי דין אשר אליהם מתוספים מאות מדי שנה. הפרנסה היא בכבוד אך נעכרת בדרך כלל מכיסם של בעלי צבע העור הלא נכון בחברה הדרום אפריקאית.

צורת הצגת נתוני האוכלוסיה בדו"ח אף היא ראי אופייני לחברה זו. הנתונים נמסרים בכמה צורות. פעם ללא ארבע "מדינות" שקיבלו עצ־מאות, לצידם נתונים ללא עשרה אזורי ה"הום לנד" שאמורים היו להיות נפרדים מהחברה הכוללת. רק הטבלה השלישית נותנת תמונה כוללת של מה שהעולם מכיר כדרא"פ, בכל מקרה איך שלא מסתכלים על הנתונים, הלבנים הם במיעוט, פעם 18% ופעם 14.8%. הנ־תונים הכוללים לאוגוסט 1984 הם: סה"כ אוכלוסיה 32.642.730. מתוכם שחורים 24.103.458 (73.8%) לבנים 4.818.679 (14.8%) אסייתים 690.292 (2.7%) ובני תערובת 2.830.301 (8.7%). ישנם מעטים שעברו מגזע אחד למשנהו (אפשר לפנות בבקשה לשלטונות לשקול מחדש את עניין צבע עורך), 4 אומללים ירדו מדרגת "לבנים" ל"בני תערובת". 462 מאושרים עברו מ"בני תערובת" ל"לבנים". 71 "שחורים" זכו לכבוד להיקרא מעתה "בני תערובת" ו־11 בני תערובת ירדו בדרגה וייקראו מעתה "שחורים".

היהודי נוגה על העתיד

הדו"ח סוקר את השינויים והתפת־חויות בנושא יחסי הגזע בתחום חיי היום יום. הוא מביא נתונים על סקר שנערך ב־1984 לגבי גישות הלבנים לנושא. על פי סקר זה התברר שגישת הלבנים היא עדיין חדורה רגשות עליונות... פרק על תקרית בבריכה הציבורית בפרטוריה כאשר שחור עובר העיריות האפריקאית נתבקש לעזוב את המקום. מסביר דובר העיריה: "השחורים בשום אופן לא יורשו להשתכשך בבריכה אפילו אם הם באים מארה"ב או מבוטסואנה. אלא אם כן יש להם מעמד דיפלו־מטי".

בחברה המסוגרת כמו של דרא"פ יש לדו"ח שנתי זה חשיבות בשל מהי־מנות הנתונים שהוא מספק... לאחר גם מצד מתנגדים בכל הגזעים... "פוליטיים" ואחרים שאינם כאלה. רק באחד יותר הגיעו להבנה בכל השאלות הנוגעות לגורלם ועתידם של קבוצות גזע שונות, כגון יחסי עבודה, קרקע, בגזרים, ספורט ורווחה חברתית, הנוהג בחינוך... קושי להגיע להסכמה... 1948 עם עליית המפלגה הלאומית לשלטון... "באסורים ללא משפט בדרא"פ, 77 1976" (תקופת מהומות סואטו).

קשה להימנע מההרגשה שקבלו מהודעת המוסד לגבי היחסים הבין־גזעיים בארץ זו לבקשה זכון בארגון שהוקם בשנת 1929 לצורך קידום לנכות היחסים הבין האנשים. קשה לנבאי שהמצב בדרום אפריקאית נמצאת היום קרוב יותר מאשר בעבר להתגבשות לחברה אחת. במידה רבה הולך הקיטוב וגבר ואין למצוא היום הרבה אופטימיסטים ביחס לעתיד היחסים בין הקבוצות השונות בארץ זו.

ארכיאולוגיה / יהודה אריאל

מחקרי אוניברסיטת חיפה

המכון לארכיאולוגיה באוניברסיטת חיפה הוא הצעיר במוסדות המדע בארץ. בעבר, היו בו חוגים שונים ללי־מודי א"י, פרהיסטוריה, ציוויליזציות ימיות ועוד. עתה, כאשר מגישים לנו את פירות עונת החפירה של הקיץ, בדיווחים של החוקרים השונים, עדיין לא ברור אם מדובר בחוג לארכיאולו־גיה או במכון. לכל חוקר כינור אחד למולוקתו. הדבר זה אולי גם מעיד על האיחור הרב של הגשת סיכום עונות הקיץ בחפירות השונות. מקצת המ־חקרים הפרהיסטוריים כמו גם חפירות עכו פורסמו כאן באחרונה. עתה, נשוב להזכיר את האתר השני במחלוקת. אבל המעניין ביותר — המזבח בהר עיבל. שם, סיים ד"ר אדם זרטל את עונת החפירה החמישית שלו; אחר שגילה את מיבנה האבן המיוחד בשנת 1980. שער או לא הובחן על ידי שום חוקר אחר.

זרטל סבור, כי מצא את המזבח שה־קימו בני ישראל בעלותם ארצה ממצרים, כפי שתואר בספר יהושע (ח' ל — ל"ה) "היינו מזבח אבנים. שם גם נכרתה ברית וכתבו את משנה התורה על האבנים, נוסף על השמעת הברכה והקללה מהר גריזים והר עיבל. לדברי זרטל, "קיימת התאמה תיאורטית בין התיאור המקראי בספר דברים וביהושע ובין הממצא הארכיאולוגי בהר עיבל. התואם הוא בתאריך, במקום ובאופי הממצא — מזבח עולה". אלא שהחוקר בא למסקנה שהציווי שבמזבח ובקני ישראל על ידי משה (דברים כ"ז) בעבר הירדן והקמת מזבח אבנים בהר עיבל ולקיים שם חג עם זבחים, הוא כביכול "שיפור קיום" על בניתה של בני ישראל ארצה. לפני הבניה של כל השבטים, מבאז, קיש להוקר בנבט ועיש אמינות החומר המקראי ולספק בסיס אובייקטיבי לחקר ראשית ההתנחלות.

שטח המתחם המקודש בקירבת פיסגת הר עיבל 14 דונם. בחלקו העליון מתחם פנימי, בן ארבעה דונם. בין שני המיתחמים פתח מעבר משאר. ברוחב 7.5 מטר ובו שלוש מדרגות מרוצפות. במתחם הפנימי עומד המזבח כמבנה מרכזי 7x9 מטר, שמלא באפר ועצמות בעלי־חיים. סביב למזבח הסובב, למזבח עולים בכבש אבנים כפול: האחד למזבח והאחר לסובב. בקרבת המזבח נמצאו שתי חצרות מרוצפות עם שבעה מית־קנים, בחלקם ממולאים אפר ועצמות ובחלקם כלי מנחה מורים.

החוקר מזהה, כי מדובר רק בעצ־מות בעלי־חיים כשרים לקרבן, פרט לעצמות יחמור שהוא כשר, אבל לא זבחוהו. זרטל גורס, שהעובדה שלא נמצאו באתר עצמות חמור וכלב, מוכיחה שלא מדובר במתקן חקלאי כפי שרבים טוענים, אלא זה מקום פולחני ישראלי. מסוף המאה הי"ג לפני הספירה והמחצית הראשונה של המאה הי"ב. קיום האתר הפולחני נמשך 60—70 שנה בלבד. נמצא שפע של כלי־חרס מראשית ההתנחלות, ושתי חרפושיות מצריות בדוקות. מהחשובים האחרונות של רעמסס השני (1240—1220 לפני הספירה), החשובות לקביעת גיל האתר.

כרבים מעמיתיו, גם זרטל מחפש את המקור להשראה לצורות המזבח מתרבויות אחרות. כך הוא מגלה שהוא מפיסם במסופוטמי, אלא בלי מדרגות ובמקומם הכבש הכנוי. כלומר אב־טיפוס למזבחות הישראליים. אין החוקר מוכיח את צורת המזבח "ולא תעלה במעלות על מזבחי" כמודבר פעמים אחרות בתורה.

החוקר מתכונן לפחות לעוד שלוש עונות חפירה באתר, אלא שבינתיים המצב הכספי הוא כה חמור, שאפילו לצורך צילומים נאלץ היה לחפש הלוואה.

סקר בחוף הכרמל

ד"ר מיכל ארצי ערכה בתל־נאמי כחמישה ק"מ דרומית מעתלית בחוף הים, סקר בין רכסי הכורכר וציינה מספר אתרי מזוה עתיקים, ביניהם אחד מהתקופה הכנענית התיכונה בא'. נמצאו אבני כתישה וכלי צור, המעי־דים על טבעו החקלאי של האתר וכן נמצאו חרסים מעוטרים, גם מקפריסין. בפרוייקט זה משתתף המכון ללימודי המזרח הקדום באוניברסיטת קופנהאגן, המממן את עיקר העבודה שתימשך מספר שנים.

מוזיאון בקיסריה עד 1990

ד"ר אבנר רבן הפועל מזה שנים רבות בקיסריה בחפירות רגילות ובע־יקר תת־ימיות נמצא השנה כלהפר. במקום זה התישב על תיכנון העבודה לעתיד יחד עם השותפים מחו"ל. כשם שנם סיכם מבין עונות 1975—1984. סיכום זה יופיע ב־4 כרכים כולל ביבליוגרפיה מלאה על קיסריה. הו־כננו חמש עונות חקירה נוספות עד שנת 1990. זו השנה שקבעו לעצמם להקמת מוזיאון קיסריה, באתר עצמו. גרעין התצוגה של המוזיאון כבר קיים. במסגרת תערוכת "קיסריה המלך" שתבא לוואשינגטון והוצג ב"סמיט־סוניין" היוקרתי ומשם תנודד במשך שלוש שנים ברחבי ארה"ב. בתום סיבוב זה תיקבע התצוגה בקיסריה. אלא שגם במקרה זה הכל מוכן פרט למימון. מקורות שבעזרת השותפים מחו"ל הגורמי קיסריה ישלם המוזיאון במועד.

מטמון מחרשות

בקבוץ שער־העמקים נתגלה מיבנה מונומנטאלי 13.5x12.5 מטר, בעל קירות עבים ובנייה משובחת, כאותם המיבנים ההלניסטיים, המצויים באר־צות שכנות, מהמאה הי"ג לפני הספירה, אך נדירים בארץ — אלא באיזורים בעלי השפעה הלניסטית ישירה כגון בחוף בעכו, דור ובשומרון. ד"ר אורנה סגל מאוניברסיטת חיפה, החופר את האתר עם יהודה גאור משער העמקים, סבור כי מדובר במיבנה בעל אופי אסטרטגי — בהתחשב עם מיקומו. נמצאו כלי־חרס שמוצאם מרודוס ואסיה הקטנה. מטבעות בעיקר מצידון, צור ועכו. הם מיוחד: מטמון של 4 מחרשות ברזל, שמורות היטב, מימצא ללא תקדים בארץ, המחרשות הן מהמאה הראשונה לפני הספירה.

טכנולוגיה מתפתחת בבתי־בד

ד"ר רפי פרנקל, מבית העמק, שהחל השנה ללמד בחיפה, הוא מומחה לבתי־בד עתיקים. בעבודת הדוקטוראט שלו הצביע לראשונה על הבדלים אזוריים בשיטות העבודה בבתי־בד קדומים. הבדלים ניכרים בין אזורים ברורים ובזמן ובסוג צור וכלי כתישה איזוריים בחלקים אלה. בקיץ האחרון ערך פרנקל, בעזרת מתנדבים, שלושה בתי בד בחורבת אליקציר באיזור תפן, בין תובל וכישור. החורבות הן מהתקופה הביזנטית. במכלול אחד נמצאו שני בתי־בד. החוקר ספרס את הממצא. המעניין רק אנשים המבינים היטב בכל תג של ההתפתחות הטכנית הקדומה של בתי־הבד. כך, גילה בשלושת בתי־הבד, מתחת למקום קצה החופשי של הקורה, שקריצפה זוג שקעים, כנראה להצבת כבנת להרמת קצה זה של הקורה. התקן כזה לא נודע עד כה באתר אחר בארץ. נמצא גם סוג משקולת כיוד, הפשוט שבין משקולות הבורג, שייתכן כי היה אב טיפוס של שאר סוגי המשקולות המשוכללות יותר. פרנקל מציין בסי־כום מחקרו, כי חפירת מספר מתקנים באתר אחד ובני תקופה אחת, איפשרה בחינת הבדלים קטנים ביניהם, המצביעים על תמורות טכניות שהת־חוללו באותה התקופה.

מבנה מעוגל מהתקופה הכבארית

בעונת החפירה השניה באתר הפרי־היסטורי נהחדור ליד חיפה שמטרתה היתה לימודית, גילה ד"ר דניאל קאופמן מימצאים שונים. העיקרי שבהם הוא שרידי מבנה קטן מעוגל, בקוטר כשני מטרים, מאבנים לא מסותתות. מיבנים כאלה כמעט שלא מוכרים מהתקופה הכבארית הגיאומטרית. תיפקוד המבנה עדיין לא ברור. יש השערות, כי מתחת למבנה ימצא שלד אדם — השערה שתיבדק בעונה הבאה. אשתקד נמצא באתר שלד אדם מלפני כ־15,000 שנה, כלי צור וכלי כתישה.

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

בצער רב אנו מודיעים כי יקירנו

משה בכר

נלקח מאתנו בטרם עת

ההלויה תתקיים היום יום ראשון י"ז טבת תשמ"ו
29/12/85 בשעה 1.00 אחה"צ בבית העלמין הדרום
בגבול חולון בת־ים
נפגשים ליד השער החדש

המשפחה

חברנו היקר

משה בכר

איננו

ומשתתפים בצער המשפחה

"שפיר"
תעשית קרטון ונייר
ההנהלה והעובדים

בצער רב אנו מודיעים על פטירתה
של אמנו וסבתנו היקרה

חנה ברגמן

בת ר' דב ז"ל

ההלויה תתקיים היום יום ראשון י"ז טבת
תשמ"ו 29/12/85 בשעה 3.00 אחה"צ בבית
העלמין בקרית שאול
נפגשים ליד השער

המשפחה המתאבלת

מסדר הבונים החפשים המקובלים
במדינת ישראל

היכל / המועצה העליונה
ארון הברית העליון / של הנוסח הסקוטי

אבלים
על פטירתו של האח הנאמן

איסר חורושצ'נסקי ז"ל

זכרו לא ימוש מקרבנו

בית מכון ויצמן למדע
וסגל המחלקה לחקר הומרים
משתתפים באבלו של

ד"ר גדעון לוין
על מות **אמו** ז"ל

אוניברסיטת תל־אביב
הפקולטה לרפואה ע"ש סאקלר
מכבדים את זכרו של

גלברון ארטור ז"ל

נפטר י"א טבת תשמ"ו (23.12.85)
הקדיש את גופתו למדע

אוניברסיטת תל־אביב
הפקולטה לרפואה ע"ש סאקלר
מכבדים את זכרו של

שדמי נחום ז"ל

נפטר בח' טבת תשמ"ו (20.12.85)
הקדיש את גופתו למדע

אבלים על פטירתו ללא עת של מנהלנו

עזריה חנניה ז"ל

ומביעים תנחומים למשפחה

בנק דיסקונט לישראל בע"מ
ההנהלה, ועד העובדים

סיטמיקה חמשי נבט (1983) בע"מ

הודעה

ניתנת בזה הודעה כי ביום חמישי 9 בינואר 1986 בשעה 12.00 תתקיים במשרד הרשום של החברה, בבית גיבור רחוב קויפמן 6 תל־אביב.

אסיפה כללית שלא מן המנין

על סדר היום:

החלטה על הגשת בקשה לבית המשפט לפרוקה של החברה עקב היותה חדלת פרעון.

אם במועד הנ"ל שנקבע לכינוס האסיפה או במשך חצי שעה אחר כך לא ימצא מנין חוקי בהתאם לתקנות החברה. הרי במקרה כזה תידחה האסיפה מאליה בשבוע אחד לאותה שעה ולאותו מקום (דהיינו 16/1/86 שעה 12.00). על בעלי מניות הרשומים בפנקס החברים הרוצים להשתתף ולהצביע באסיפה ע"י שליח להפקיד במשרדי החברה יפוי כח בנוסח המקובל לא יאוחר מאשר 48 שעות לפני המועד שנקבע לאסיפה דלעיל.

בפקודת מועצת המנהלים
אורדון כהן
מזכיר החברה

מועצה מקומית / מועצה מקומית
קרית אונו / אור־יהודה

פרוייקט הביוב הארצי

מכרז משותף מס' 1 1985/86

ביצוע מוביל ראשי משותף
לחיבור ביוב אור־יהודה וקרית־אונו לאיגוד ערים דן שלב א'

1. המועצות מכריזות בזה על קבלת הצעות מקבלנים לביצוע העבודה במסגרת פרוייקט הביוב הארצי, בהתאם לנהלים.
2. את מסמכי המכרז המשותף ניתן לרכוש תמורת תשלום של 300,000 שקלים ישנים במועצות המקומיות אור־יהודה או קרית־אונו, בשעות הקבלה.
3. את ההצעות, בצרוף ערבות בנקאית כנדרש במכרז, יש להגיש במסירה אישית, בלבד ע"י הכנסת ההצעה לתיבת המכרזים במשרדי פרוייקט הביוב הארצי, בנין תה"ל, אבן גבירול 54, ת"א, בתאריך 20.1.86, לא יאוחר מהשעה 12.00 בצהרים.
4. רשאים להשתתף במכרז קבלנים בעלי נסיון, העונים על הכישורים כמפורט במכרז הרשומים בפנקס הקבלנים לענף ראשי כמקצועות ביוב — ביקורמים (סימול 400), בסיווג כספי בעל תוקף המתאים להיקף העבודות.
5. סיור קבלנים יתקיים ביום 6.1.86, היציאה בשעה 10.00 מבנין המועצה המקומית אור־יהודה.

יו"ר ועדת המכרזים המשותפת
בשם מנהל הפרוייקט וראשי המועצות

בצער רב אנו מודיעים על פטירת יקירתנו

יהודית ביברמן

ההלויה תצא היום יום ראשון י"ז טבת תשמ"ו 29/12/85 בשעה 1.00 אחה"צ מבית ההלויות העירוני רח' דפנה 5 תל־אביב לבית העלמין בקרית שאול

האבלים: בניה: יאיר ושרה ביברמן
עמי ואירית ביברמן
אחותה: רבקה פרנקל
נכדיה, נינה
וכל בני המשפחה

אנו אבלים על פטירתו של

משה סטולר

ההלויה תתקיים היום יום ראשון 29.12.85 בשעה 12.15 בבית העלמין הישן בחיפה

נפגשים ליד השער הראשי קרית חיים — קרית ביאליק

המשפחה

הדסה כהנא

(אלמנת בנימין כהנא הי"ד)

איננה עוד איתנו

הלויתה תתקיים היום יום ראשון י"ז בטבת תשמ"ו 29.12.85
בשעה 15.00 בבית העלמין החדש ברעננה
יושבים שבעה בבית רונן רח' הנגב 27
נוה אילן יבנה טלפון: 08–435846

המשפחה האבלה

ירון

הפרח שלנו — נקטף

ההלויה תתקיים היום, 29.12.85, בבית הקברות,
בכפר סמיר בחיפה, בשעה 12.30.
אוטובוס יעמוד לרשות המלוים בשעה 11.15 ברח' הוותיקים 27 קרית־חיים מערבית, ובשעה 11.45 בדרך ידליבנים 85 חיפה.

רחל ואילן בן אליעזר

לכל המשתתפים באבלנו הכבד

תודה!

משפחות:
יצחק ויהושע תדהר
חיפה, רעננה

קואופרטיב דן
משתתף בצער החבר
אשר בסין והמשפחה
במות **האחות** ז"ל

שעונים — ולא מתוצרת שווייץ או יפאן

שעונים ביולוגיים פנימיים, אשר אינם תלויים בקצבי־זמן סביבתיים, מפקחים על מקצבי השינה והערות של האדם, טמפרטורות גופו, פעילות הורמוני־המין, הרגלי האכילה ועוד. שיבוש בפעולת "השעונים" גורם למחלות פיסיות ולמחלות־נפש ★ אותר במדויק המקום במוח שבו יושב "השעון" אשר מפקח על מקצבי השינה והערות

המקרה של תושב חיפה, אשר התקשה להסתדר במקום עבודתו בשל חוסר התיאום מחולט בין השעון האנדוגני, הפנימי, בגופו, לבין שעון השעות הגיאופיסי, לא היה זוכה לתשומת־לב מיוחדת, אלמלא הסטייה הגדולה שאובחנה בין "שעונו" הפנימי לשעון הגיאופיסי. במעקב אחריו במעבדה לחקר השינה בטכניון, בראשות הפרופ' פרץ לביא, אובחנה אצלו "יממה ביולוגית" בת 33 שעות. אצל רוב בני־האדם יש חוסר תיאום בין השעון הפנימי בגוף לשעון השעות, כאשר "היממה הביולוגית" מתארכת ל־25–27 שעות. זה מכבר הוכח שהשעונים הביולוגיים בגופנו פועלים גם בלא כל תלות בקצבי זמן סביבתיים.

תשומת־הלב לקיומו של קצב־זמן פנימי, שאינו תלוי בקצב־זמן חיצוני, ניתנה בראשונה דווקא בהתייחסות לצמחים ולא לבני־אדם. לפני כ־250 שנה מצא מטבע צרפתי בשם דה־מיראן שעלים מסוימים של צמחי מי־מוסה מוסיפים לפתוח ולסגור את עליהם במקצב של כ־24 שעות במצב של החשיכה מתמדת. מאה שנים אחר־כך, ב־1832, חוקר צרפתי אחר, בשם דה־קנדול, תיאר לגבי אותו סוג של צמחים, מקצב פעילות קצר מ־24 שעות, בתנאי תאורה קבועים. ממצאים אלו אומתו והוכללו לגבי אורגניזמים רבים אחרים.

חוקר גרמני בשם אשוף, מהמכון הפיסיולוגי בהרלינג־זאבורג שליד מינכן, היה הראשון שחקר (ב־1962) את מקצב השינה־ערות של אנשים. את בדיקותיו עשה על אנשים שבודדו בתאים אטומים למשך כ־3 שבועות ומצא כי התפתחו אצלם מקצבי פעילות־מנוחה ארוכים מ־24 שעות. מקצבים ביולוגיים שונים מ־24 שעות, המשיכים להתקיים בתנאי־בידוד ומנותקים מקצבי זמן סביבתיים, מכונים מקצבים צירקאדיניים ("דיאס" יום; "צירקא" בערך, כלומר, מקצבים של יום אחד בקירוב. מקצבים כאלה אף נקראים, מקצבים בעים חופשית ("פרי רנינג ריתמס").

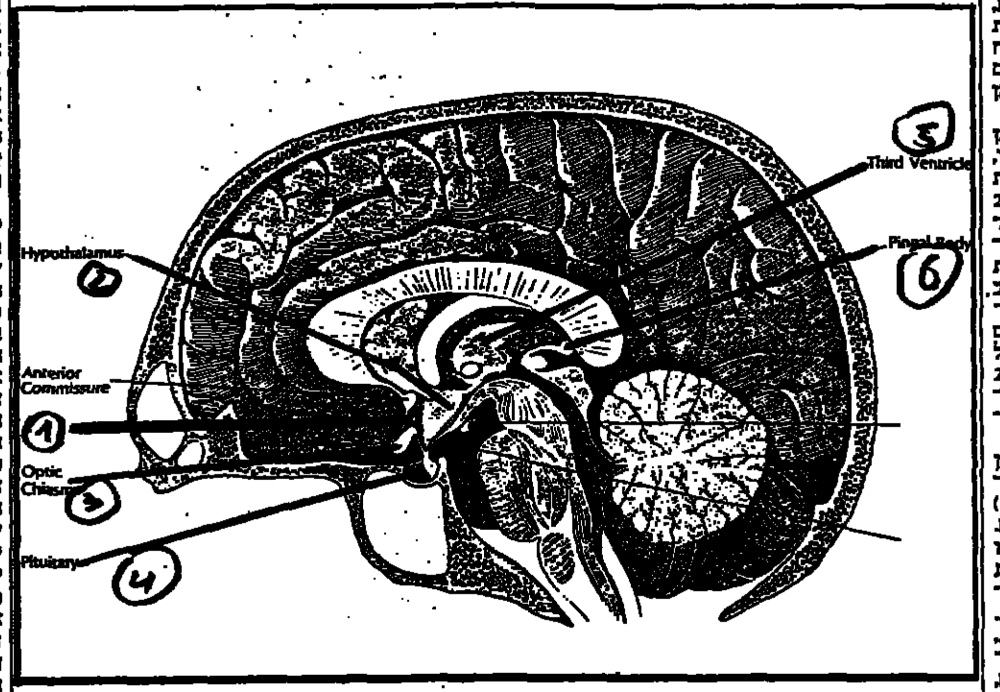

חתך של המוח: 1. הגרעין הסופרה־כיאזמטי. מקום מושבו של "השעון" המפקח על השינה והערות. 2. ההיפותאלמוס — איזור תת־הרמה. 3. אופטיק־כיאזמה — תצלובת עצבי הראייה. 4. בלוטת יותרת המוח. 5. החדר השלישי. 6. בלוטת האיצטרובל.

במחקרים מאוחרים יותר הועלתה האפשרות כי קיימים שני שעונים נפרדים המפקחים, האחד על השינה, והאחר על הערנות, כאשר נתגלה "שעון" נוסף, המפקח על טמפרטורות הגוף. בתחילה נטו להשוב כי "שעון" הטמפרטורה פועל בתיאום עם "שעון" או "שעוני" השינה־ערות, במצב בו האדם נרדם כאשר טמפרטורות גופו הינה בשפל והוא מתעורר כשהיא מתחילה לעלות, עם בוקר. אולם נתקבלו ממצאים המצביעים בבירור על היעדר קשר סיבתי בין שני המקצבים — אצל אנשים שהיו נתונים בתנאי בידוד (מעל שבועיים) התפתחו מקצבים צירקאדיניים בשינה־ערות ובטמפרטורה בעלי־משך מחזור שונה זה מזה. לרוב משך מחזור הטמפרטורה קרוב יותר ל־24 שעות מאשר משך מחזור השינה־ערות, שכאמור יכול להגיע בתנאים נורמליים עד ל־27 שעות ובתנאי בידוד ל־30 שעות ויותר.

העניין של האנדוקרינולוגים בשעון האנדוגני גבר משהתברר כי בשליש הראשון של הלילה, מופרש הורמון הגדילה בכמות הגבוהה ביותר במשך היממה, ולקראת הקיצה בבוקר, מופרש הקורטיזול (הורמון שמפקח על קצב חילוף החומרים). כמו־כן נתגלה שהורמונים אחרים מופרשים במחזוריות הרבה יותר מהירה, הדומה למחזוריות של שנת־חלום בלילה — אחת לשעה וחצי, למשל, הורמוני הרבייה. משהתברר כי הורמונים אלה משתחררים אחת לשעה וחצי על פי פקודה מהמוח, התאפשר טיפול באנשים שנפגע אצלם מנגנון הפעלת ההורמונים אלה.

למשל, בהקשר להורמוני הרבייה, פותחה בשוודיה משאבה המוצמדת לאיזור הבטן שמזריקה אחת לשעה וחצי את החומר ההורמונלי לגוף. בניסויים הוכח כי בתדירות אחרת אין ההורמונים משפיעים כלל. הודות לממצאים אלו התפתח תחום מחקר חדש הקרוי קרונו (מדידת זמן) פיזיולוגיה. קבוצות המחקר המובילות בעולם בתחום זה פועלות באוניברסיטאות הרווארד וסטנפורד שבארה"ב.

החוקרים בדקו את השינויים הפיזיולוגיים המתרחשים בגוף בתנאי בידוד שנמשכו עד ל־6 חודשים ברציפות. עד למחקרים אלה התגובה היתה שישנו "שעון" אחד המפקח על כל הפעילויות הפיזיולוגיות השונות, והנה התברר כי למעשה כמעט לכל פעולה פיזיולוגית, אחראי "שעון" אחר, שמקומו במוח, ובחלק מן המקרים אין תיאום בין "השעונים" האנדוגניים השונים ואף לא בינם לבין השעון הגיאופיסי. בבדיקות התברר כי קיימים מחזורים של 1־3 שעות במערכות פיזיולוגיות רבות. למשל, נמצאה מחזוריות בת כ־1.5 שעות בהתכווצויות קיבה אצל נבדקים ישנים, שתואמת את מחזור שנת־החלום בלילה אם כי אינו מתואם אתו. מקצב של 1.5 שעות נמצא גם בנוהגי אכילה ועוד.

במחקרים אותר במדויק המקום במוח שבו, ככל הנראה, יושב "השעון הביולוגי", אשר אחראי למקצב השינה־ערות. המדובר בחלק זעיר, המקרא הגרעין הסופרכיאזמטי, המצוי בתת־הרמה (היפותלאמוס). גרעין זה נמצא מעל תצלובת עצבי הראייה (אופטיק־כיאזמה). הרס חלק זה במוח בחולד־ניסוי, גרם להיעלמות המקצב הצירקאדיאני של פעילות־מנוחה, אך לא גרם לכל שינוי במקצב הצירקאדיאני בטמפרטורה. מכאן — מסיקים החוקרים — שהפיקוח על מקצב הטמפרטורה נעשה ע"י מבנה מוחי שונה מזה המפקח על מקצב השינה־ערות ולא ניתן להניח קשר סיבתי ביניהם.

כאמור, מקצבים צירקאדיאניים ארוכים מ־24 שעות, נמצאו גם באנשים החיים בסביבה הטבעית הרגילה (ולא בתנאי בידוד). בדרך־כלל אנשים אלה, שהסטייה בין "שעונם הפנימי" לשעון הגיאופיסי גדולה, מתלוננים על הפרעות שינה, המופיעות לסירוגין ועל חוסר ארגון מוחלט של הרגלי השינה שלהם, כאשר זמני הקיצה וההירדמות אינם קבועים ומשתנים לעתים תכופות.

הפרעות כאלה שכיחות יותר בקרב עיוורים. מצב אחר, שכיח יותר, בו חלה אי־התאמה בין המקצבים הצירקאדיאניים והאנדוגניים לבין מקצבי הסביבה נוצר לאחר טיסה מעבר למספר אזורי־זמן ("ג'ט לג"). במחקרים שנערכו בארה"ב התברר כי 10% מכלל מקרי הדיכאון הנפשי, קשורים לשינויים בעונות השנה ("סיזונל דיפרישן"), כאשר אנשים אלה נכנסו למצב דיכאוני בחורף ויצאו ממנו עם בא הקיץ. בתקופת החורף חלה גם עלייה תלולה במספר מקרי ההתאבדויות. החוקרים מעריכים כי הדיכאון נגרם בהשפעת התקצרות היום והתארכות הלילה.

כאשר אנשים אלה נבדקו נמצא כי טמפרטורות הגוף שלהם בתחילת השינה היא גבוהה (בניגוד למצב נורמלי שבו ההירדמות באה כאשר הגוף נמצא בטמפרטורה הנמוכה ביותר שלו) ורמות ייצור הקורטיזול גבוהות יותר מהרגיל. שנתם של אנשים אלה מסתיימת בדרך־כלל ב־3־4 לפנות בוקר בלא כל קשר לשעת הירדמותם. שנת־החלום אצל אנשים אלה מקדימה להופיע מאשר באנשים נורמליים (כשלושת רבעי השעה לאחר ההירדמות, במקום כעבור שעה וחצי).

עוד התברר כי אצל אנשים אלה, קצב ייצור המלטונין (חומר שנוצר בבלוטת האיצטרובל. היא הפינאל. שדקארט חשב שזהו מקום משכן הנפש) במוח, ושיש לו השפעה על דרכי מערכת העצבים, נוצר (בלילה) בכמות גדולה מהרגיל. אנשים אלה דיווחו על שיפור במצבם כאשר העירו אותם באור הדומה לאור יום בסוף הלילה (ולא באור אדום או צהוב). אור היום מדכא ככל הנראה את יצירת המלטונין. יצוין כי לבלוטת האצטרובל ולמלטונין שהיא מייצרת, תפקיד חשוב גם בהישרדות בעלי חיים, דוגמת הפינגווינים. כדי שהפינגווין ישרוד הוא חייב להטיל את ביציו בתקופת הקיץ. הדבר מתאפשר הודות לכך שבימות החורף האפלים בקוטב, מיוצר המלטונין ברמה מוגברת ומדכא את הגונדות, הן אברי הרבייה. לעומת זאת בקיץ, האור מדכא את יצירת המלטונין וכך מתאפשרת פעולת הרבייה.

מחקרים שערכו פרופ' פרץ לביא ועמיתיו במעבדה לחקר השינה בטכניון, מחזקים ממצאים קודמים על פעילותם האוטונומית של "השעונים" האנדוגניים. כך, למשל, נמצא באחד המחקרים שערכו, כי לכל אדם שעות שינה מועדפות ללא תלות בגירויים תרבותיים. לדוגמא שנת אחה"צ המקובלת בהרבה תרבויות, ואשר אינה תלויה בגורם סביבתי. שינה זו הוגדרה כ"שינה בריאה". עוד נמצא כי לכל אדם "שער" אישי לכניסה לשנת לילה וליקיצה ממנה. אצל מרבית האנשים נמצא "איזור" אסור בשינה — השעות 8־9 בערב. מבחינה בריאותית, מציין פרופ' לביא, עדיף שקצב שינה־ערות יהיה נייד ולא קבוע, כדי שהאדם יוכל להסתגל בנקל לשינויים סביבתיים. מסיבה זו הוא מצדד בשעון הקיץ.

למחקרים על פעילות "השעונים הביולוגיים" השלכות יישומיות מהותיות בכל הקשור לתכנון מערך העבודה, קביעת משמרות, העלאת פריון, בטיחות בעבודה ועוד. אך על כך בסקירות נפרדות שיובאו במדור זה בעתיד.

האם התאבדו הנברנים בגולן?

נברנים אינם מתאבדים — זו דעתם של זואולוגים, אשר בדקו את מה שהוגדר "התאבדות ההמונית של נברנים ברמת הגולן". המקרה היה לפני כמה שבועות כאשר ממרומי צוקים ברמת הגולן נפלו עשרות נברנים אל מותם. על פי הערכת הזואולוגים שונים הנברנים, בשל מחסור במזון, יצאו בקבוצות לחפש אחר מקורות מזון חדשים. הנברנים הם מכרסמים שאת מרבית זמנם עושים במחילות שהם חופרים לעצמם בקרקע. בשל כך חוש הגובה והכיוון שלהם אינו מפותח.

ככל הנראה תעו הנברנים בדרכם, לא העריכו נכונה את הגבהים באיזור ושלא מרצון נפלו מהצוקים.

יש לציין כי הקיץ התרבו הנברנים בגולן בצורה ניכרת כך שבסוף הקיץ לא נותרו מספיק מקורות מזון לכולם והחלה נדידת נברנים למציאת מקורות מזון חדשים. ככלל, מציינים הזואולוגים, תופעת התאבדות אצל בעלי־חיים, בעיקר בקרב הלמינגים שכיחה, אינה מוכחת. רק אצל פילים וקופי־אדם הוכחו תופעות ריגוש גבוהות, אך פותחות שאלה האנושיות.

בעזרת מנגנונים המווסתים את הרבייה מצליחים בעלי החיים להישרד מבלי להגיע להתפוצצות אוכלוסין הרבנית. במעקב אחר בעלי חיים שונים נמצא כי הם מווסתים הרבייה בהתאם לכמויות המזון העומדות לרשותם, צפיפות "האוכלוסין" באיזור ובזמנה. כך, לדוגמא, אצל שפנות נמצא כי כאשר "המצב הוא רע", כאשר המזון במשורה וצפוף בקן, הן תטלנה לא יותר מאשר שתי ביצים.

מערכת קירור חדשנית מוזילה הוצאות אנרגיה בתעשייה

מערכת־קירור חדשנית, שעשויה לחסוך עד 50%־60% בהוצאות האנרגיה (הקשורות לקירור) של מפעלי תעשייה, פותחה בידי קבוצת מדענים מהמעבדה לאנרגיה שבאוניברסיטת בן־גוריון בנגב. קבוצת החוקרים כללה את פרופ' אידנה בודרה, ראש המעבדה, ד"ר יצחק ירון ז"ל (נספה לא כבר בתאונת צלילה) והמאסטרואגם, מיכאל יליניק. חברת "פז גל", רכשה את הזכויות לפיתוח, ייצור ושיווק המערכת בארץ ובעולם. אב־טיפוס של המערכת, בגודל של 15 טון קירור, הופעל בהצלחה במפעלי "תפוז" בשער־הנגב. שתי מערכות מסחריות, בגדלים של 100־50 טון קירור, נמצאות עתה בשלב של תכנון מתקדם. במקביל נערך מו"מ למכירת 2 מערכות־קירור מן הסוג החדש, למפעל מזון ולמפעל פטרוכימי בארץ, ו־2 מערכות נוספות לגורמים בחו"ל.

המדובר במערכת־קירור ספיגה חדשנית, המנצלת כמויות גדולות של חום שיורי (ברמה של 15°־90° מעלות צלסיוס) — שאינו אלא חום לא מנוצל שנוצר בתהליכי הייצור הרגילים במפעלי תעשייה — כדי לספק קירור ברמה של עד מינוס חמש מעלות צלסיוס.

מערכות קירור ספיגה קיימות כיום בשוק, אך ייחודה של המערכת החדשה, היא בכך שנוזלי העבודה שלה — פראון, שהינו קרר־גז או נוזל, המיוצר בחו"ל על ידי חברות גדולות ודוגמת דופונט, וממיס אורגני, שמטעמי פטנט נשמרת סודיותו — אינם רעילים, בניגוד למערכות קירור המבוססות על אמוניה. כמו־כן אין למערכת החדשה המגבלה שיש למערכת קירור נפוצה אחרת, כמוג ליתיום ברומיד־מים (שבה הטמפרטורה הנמוכה ביותר שניתן להגיע אליה היא חמש מעלות צלסיוס בלבד), וניתן להגיע באמצעותה לטמפרטורות נמוכות מן האפס.

יגאל קמחי, מנהל פרויקט האנרגיה ב"גליל טכנולוגיות", מסר כי המערכת מתאימה הן לתעשייה, הדורשת שילוב של ומיכות הסי־שיזי ובתוך בקירור, כמו במרכזים חקלאיים, בתי־עשיות כימיות ופטרוכימיות ובתי־עשיות מזון ועוד, והן לשוק מיזוג האוויר בכלל. עד היום הושקעו בפרויקט כחצי מיליון דולר. קמחי מסר כי מהרצת מתקני הניסוי עולה כי מחיר טון קירור (כמו קירור שווה לפינוי כמות חום בשיעור 3,000 קילו־קלוריות בשעה אחת) בשיטה החדשה מסתכם בכ־2 דולר, לעומת כ־5 דולר בשיטות הקירור הרגילות, המתבססות באנרגיה חשמלית. על־פי חישובים, מפעל הפועל ב־3 משמרות, עשוי להחזיר לעצמו את ההשקעה הכרוכה ברכישת המערכת והשילובה במערך הייצור בתוך פחות משנה.

המחיר המתוקן של מערכת הקירור החדשה הוא כ־900 דולר לטון קירור, או כ־180 אלף דולר למערכת של 200 טון קירור.

מזון למיליונים

אקולוגים במכון מקס פלאנק ללימנולוגיה בשיתוף עם המכון לביולוגיה ימית ומדעי הדיג במסגרת הסיוע המכון לחקר האמאזונס בברזיל (אי.נ.פ.א.), גילו באיזור השפכנות של האמאזונס סוגי דגים אוכלי צמחים, המסוגלים להתקיים גם בפני ביצות דלי־חמצן. גודלם כגודל הקרפיון הם גם טעימים כמותו. תוצאות מחקר אקולוגי־טרופי זה אמורות לספק מקורות מזון עתידי־הלבן למיליוני בני־אדם. עד עכשיו גילו מדענים כי 1,500 סוגי דגים באיזור האמאזונס. מומחים משערים, כי באיזור מצויים עוד כ־1,000 סוגים שטרם הוגדרו מבחינה מדעית. רבים מסוגי דגים אלה מסוגלים לחיות ולהתרבות בסביבה דלת־חמצן, בשטחים מוצפים דרך קבע. מדענים סבורים, כי ניתן לגדל דגים אלה בבריכות ובכך להקל על המחסור במזון באיזור האמאזונס.

דיוקן (פסיכיאטרי) של ואן־גוך

כאשר חתך וינסנט ואן־גוך את עצמו בסכין ב־1888, הוא לא רק חתך את תנוך־אוזנו. באותה פעולה ממש הבטיח לעצמו מקום בגלריה הפסיכיאטרית של אנשים מפורסמים. במשך השנים ניסו היסטוריונים של האמנות ורופאים להסיק איזו מחלה גרמה לואן־גוך לעשות מעשים כה מוזרים כמו חיתוך תנוך־אוזנו, שתיית נפט ואכילת צבע. ההסברים נעו בין סכיזופרניה לבין הרעלת דיגיטליס. עתה, בנאום לפני נירולוגים בבוסטון, הציג שהארון קושבין, פרופסור לנירולוגיה בבית־הספר לרפואה של אוניברסיטת הארווארד, הסבר אחר להתנהגותו המשונה של ואן־גוך.

קושבין טוען, שואן־גוך סבל מהתקפי אפילפסיה והפרעת אישיות, המכונה תסמונת גשווינד — והמיוחסת לעיתים קרובות — אם כי לא באורח בלעדי — למחלת הנפילה. התסמונת, הנקראת על שם נורמן גשווינד, נירולוג מהארווארד, שתיאר את הקשר בין אפילפסיה להפרעת האישיות, מה אופיינית בהיפרגראפיה, כלומר צורך כפייתי בכתיבה או ביצירת חומר גראפי, כפייתיות בנושא הדת, שינויים בהתנהגות המינית ונטייה ליצור קיבעונות ו"להידבק" לנושאים מסוימים.

קושבין, אשר חקר את חייו של ואן גוך במשך 15 שנה, תומך את התיאוריה שלו בראיות היסטוריות רבות. במשך 15 חודשי שהייתו של ואן גוך בארל, אשר הסתיימו זמן קצר לאחר שחתך את תנוך אזנו, צייר ואן גוך 200 תמונות, יותר מ־100 ציורים בצבעי־מים וכתב 200 מכתבים, שהקצר שבהם היה בן שישה עמודים. היתה לו לואן גוך גם גישה כפייתית לדת במשך כל חייו. בצעירותו ביקש להיות כומר לותרני. קושבין מציין את קיומם של הסמלים הדתיים בציורים כמו "תחייתו של לאזרוס" ו"הפיאטה".

קושבין מעריך, כי נטייתו המינית של ואן גוך השתנו כאשר הצטרף אליו פול גוגן לארל, ושיחסיהם של השניים חרגו מעבר ליחסי ידידות גרידא. כמו כן, אומר קושבין, מכתביו של גוגן אל ואן־גוך מוכידים לעיתים קרובות את נטייתו של ואן גוך "להידבק" לנושא שיחה אחד. הוא מסרב לשנותו או לסיים את השיחה בנושא מסוים, אפילו שעות לאחר שזו הולה. "בדיקת חייו של ואן גוך, ציוריו ומכתביו מגלה, כי הסימנים תואמים באופן מוחלט את התסמונת המתוארת", אומר קושבין.

נמלים למען הכלל

חלוקת מזון ומים היא אולי המתכונת החשובה ביותר של התנהגות חברתית בעולם החרקים ומעבר לו

בחצי־האי יוקטאן שבמכסיקו, עדבת ביום שמש נמלה פועלת גדולה את הקן, ומטפסת על שיח מכוסה באגלי טל. הנמלה־הנקבה, ככל חברותיה לקבוצה, מצויה במשימת הישרדות מטעם עצמה וחברותיה. היא פותחת את לסתותיה אוספת מעט טל ומסתובבת וחוזרת אל הקן. לאחר שהיא נעצרת בפתח הקן, כדי לאפשר לחברותיה לשתות מעט מהמים, היא יורדת במחילות הקן אל המקום, שבו נמצאות הנמלים הצעירות. גם שם היא משאירה חלק מהמשא שלה, ופורשת למנוחה קצרה.

בתקופות יובש שרויה מושבת הנמלים בסכנה מתמדת של התייבשות: סיכון תמידי של נמלים וחרקים חברתיים אחרים. רבות הן הנמלות הפועלות, העורכות מסעות רבים בניסיון למצוא מים בכל מקום אפשרי. חלק מהן מחלקות את המים עם חברותיהן לקן, חלק משאירות את טיפות המים בתוך הקן, כדי לשמור על לחות הארמה והאוויר, וכך לשמור על אחיותיהן הצעירות בתקופתן הפגיעה ביותר. באמצעות התנהגות קואופרטיבית זו מצליחה המושבה לשרוד, ואף להתפתח, גם בתקופות הקשות ביותר (הזכרים נבראו רק כדי להפרות את הנמלים־המלכות. לאחר מכן הם מתים).

הנמלים נושאות המים שנחקרו במכסיקו הן נמלי־ענק טרופיות עוקצות, הנקראות פאכיקונדילה וילוזי, אורכן כסנטימטר ו־20 מ"מ. הן יכולות לגרום לבני־אדם בעקיצתן כאב חד, שנמשך ימים אחדים. אולם מה שמעניין את המדענים הוא מנגנון השיתוף בצריכת המים, שהתגלה והונצח בידי צלם בשם ריטשרד מבראה. העובדה, שהנמלים מחלקות מזון ומים אלה עם אלה, היא ביטוי מרחיק לכת יותר להתנהגות חברתית מתקדמת, מאשר הנהגה חברתית או כל סוג אחר של חיים "קהילתיים". כאשר השתתפות במזון משתרעת מעבר לצאצאים, וכוללת גם אחרים ואף נמלים שאינן "קרובות־משפחה", כלומר כאשר השיתוף הוא אלטרואיסטי באמת, הדבר מביא לקשירת קשר חברתי הדוק ויוצר את אחת ממערכות הקומוניקציה המפותחות ביותר במלכות החיות.

שותפויות דומות הן חלק נכבד מההתפתחות של ההתנהגות החברתית של האדם. מאובנים (בכמות מוגבלת) מעידים על כך, שלפני שני מיליון שנה או יותר, חי הומו הבילים האדם "האמיתי" הראשון באתרים באפריקה, שאליהם הביא מזון, שחולק גם לאחרים. האנתרופולוגים סבורים, שנוהג זה, שנשמר ואף התחזק בתקופת הפרה־היסטוריה, היה ביטוי לתקשורת מורכבת, מחייבת הדדית ארוכת־טווח ולבסוף לחיי חברה עשירים במיוחד. בהווה, כל התרבויות נוהגות לחלק מזון כחלק מהטקסים שלהם.

נהלי השיתוף נמצאים אף הם בבסיס הסדר החברתי של חרקים. הובלת המים של נמלי הפאכיקונדילה לרוב־מא, הוא היבט אחד בלבד של מנגנון התזונה הקהילתי שלהן. הפועלות אוספות גם צוף, ומביאות אותו לקן באותה צורה שהן מביאות מים. את הצוף הן מחלקות לנמלים אחרות בקן, ואלה שומרות את הטיפות בלסתותיהן. הנמלים צדות גם חרקים אחרים ומביאות אותם לקן. שם הם נחתכים לחתיכות קטנות, ונאכלים על־ידי חברות המושבה. ברט האלדובלר מאוניברסיטת הארווארד, אשר בחן את התופעה, מצא, כי נשיאת טיפות היא מנהג נפוץ בקרב נמלים פרימיטיביות, שאליהן משתייכות נמלי הפאכיקונדילה. נמלים טרופיות אלה, המהוות את תת־הקבוצה של משפחת הפונרינה, מוצאן בתקופה המזוזואית, לפני 70 מיליון שנה. כמעט כל הנמלים הללו הינן עוקצות, וטורפות חרקים חיים. בדומה לדגם שנמצא אצל יונקים, סוגי הנמלים הצדות בקבוצות, נמצאו בדרך־כלל בסוגים שלהם המבנה החברתי המורכב ביותר, כמו־גם דרכי תקשורת מתוחכמות.

הרוב הגדול של 10,000 ויותר סוגי הנמלים, החיים כיום בעולם, פיתחו שיטה מתוחכמת לחלוקת המזון: איזור סגור בגופן של הפועלות עצמן. מים, צוף, ולעתים שומנים מומסים, מועברים דרך הוושט אל איבר שרירי, המתרחב ומצטמק כבלון. הנמלים מסוגלות להעביר חלק ממה שאספו לקירבן, ישירות לפיהן של נמלים אחרות. אלא שכאן נעשה הסיפור מרתק אף יותר. לפני שנים מספר גילה האלדובלר, כי נמלים פועלות מסוגים מתקדמים יותר מבוזנה אבר לצינורית ביקשו מזון מחברותיהן לקן על־ידי נקישה באמצעות המשושים והרגלים על הלאביום, שהוא החלק התחתון של הפה, הפועל בערך כמו השפה התחתונה. באמצעות גירוי זה פלטו הפועלות טיפה מתוכן לאיזור שבין החניכיים. האלדובלר הצליח ליצור תגובה דומה באמצעות נגיעה בשערה על הלאביום. הוא מצא גם, כי חיפושיות פראזיטיות מסוימות, אשר חיות עם הנמלים, וכן לארוות חיפושיות באמצעות חיקוי התנועות שעושות הנמלים המארחות. הנמלים לא הבחינו בכך שהחיפושיות שונות, והעולם לא לקחו מזון חזרה.

מנגנון השיתוף במזון של נמלים, החל מנשיאת הטיפות וכלה בפליטתן, חשוב ליצירת קשר בין חברות המושבה וליצירת תיאום בין פעולותיהן. עם־זאת, למרות מחקרים רבים שנעשו, לא אותר מרכז פיקוד בקרב מושבת הנמלים. אין פרט בקבוצה, אפילו לא המלכה — גדולה במיוחד ומטילה בעיקר ביצים — שמתכנן את פעולות המושבה. אין מי שמחליט איזו נמלה תביא מזון ואיזו תישאר לשמור על הקן. במקום זאת, הפעולה של מושבת נמלים או כוורת היא סכום ההחלטות האישיות של כל נמלה בנפרד. כאשר לכל אחת מזון יש פחות או יותר אותו מזון בקיבה, הופכות ההחלטות האינדיווידואליות לדומות ביותר. ולפיכך מתאפשרת פעילות הרמונית של הנמלים כולן.

כלכלה ועסקים

"החוויה הישראלית" בקשיי נזילות החובות לבנקים 2־3 מיליון דולר

צבי אורן מבעלי החברה: קשיי הנזילות של הפרויקט אינם שונים מהקשיים בהם מצויות כל החברות במשק

מאת אריה לביא

"החוויה הישראלית", פרויקט תיירותי המשוקם ביפו העתיקה, נתון בקשיי נזילות. הקשיים נובעים ממימון ההשקעות בשלב הראשון להפעלת הפרויקט שאין בהן, בשלב זה כדי להחזיר את הריבית על ההשקעה, שהסתכמה ביותר מארבעה מיליון דולר. צבי אורן מבעלי החברה אומר שקשיי הנזילות של הפרוייקט אינם שונים מהקשיים בהם מצויים כל החברות במשק.

הפרוייקט הינו בבעלות חברה זרה, בשם פתקה, המחזיקה 70 אחוז מהמניות ואיש העסקים צבי אורן המחזיק ב 30 אחוז מהמניות. נציג המשקיעים, יגאל אהובי, אינו מוכן למסור את שמם של בעלי חברת פתקה ואת המקום בו היא רשומה. ידוע שאיש העסקים צבי יצחקי מייצג חברה זו בארץ.

את הפרוייקט הממוקם ביפו העתיקה המבוסס על מופע אור־קולי החלו לבנות בשנת 1981, אך מסיבות שונות החלה הפעלתו רק לפני כשנה. היקף ההשקעה בפרוייקט שנוי במחלוקת. יגאל אהובי, נציג המשקיעים, אומר כי היא מסתכמת בכ־5 מיליון דולר. צבי אורן אומר, כי מדובר בארבעה מיליון דולר בלבד. את הסתירה בין הנתונים הוא מסביר בכך שאהובי לקח בחשבון גם השקעות לא ישירות.

חלק מההשקעה בפרוייקט היתה, לדברי אורן, מאמצעים עצמיים של המשקיעים. נראה שהחובות של הפרוייקט לבנקים מגיעים כעת לכשלושה מיליון דולר. לדברי אורן, מדובר רק בחובות של כ 2.25 מיליון דולר. הכנסות הפרוייקט מספיקות לדבריו, זה כמה חודשים, כדי לכסות את הוצאות התפעול וכן להחזיר את הריבית על ההשקעה. אורן מוסיף שהכנסות הפרוייקט הולכות וגדלות והוא מעריך שתוך שנתיים — שלוש ניתן יהיה להחזיר את ההשקעה. אורן מציין, כי החברה לפיתוח מיפעלי תיירות היתה אמורה לתת לפרוייקט אשראי בסך של 1.5 מיליון דולר אך לבסוף ניתנה רק הלוואה של 250 אלף דולר.

צבי אורן מעריך "באופן גס", שההכנסה החודשית של הפרוייקט עד כה הגיעה לכ־175 אלף דולר ברוטו. הוא מציין את הוצאות התפעול הנמוכות, הנובעות מהפעלה אוטומטית של המופע, רק באמצעות טכנאי ודיילות. החל מהשבוע מופעלת במקום גם מסעדה כשרה, על גג הבניין והיא תגדיל את ההכנסות ותאפשר בילוי ערב שלם לתיירים.

בימים אלו הושג הסדר עם אל על, לפיו יקבלו התיירים המגיעים לארץ באמצעות חברת התעופה הלאומית שוברי הנחה ל"חוויה הישראלית".

לאומי פיא לא תמכור מניות סו"ב שברשותה

מאת יהודה שרוני

לאומי פיא לא תענה בחיוב להצעת הרכש למניות סולל בונה, שהוגשה לבורסה לפני כחודש ימים על ידי חברת האם של סולל בונה — מקימים ומייסדים. הצעת הרכש תהיה בתוקף עד יום ב' הקרוב. על פי מידת ההיענות להצעה, תשקול הבורסה אם למחוק את מניות סולל בונה מהמסחר, אם לאו.

לאומי פיא החזיקה ערב הצעת הרכש בכ־2.5 אחוז ממניות החברה. במהלך החודש האחרון היא הגדילה את אחזקתה והגיעה ל־2.75 אחוז מהון, כשהכמות "הצפה" בבורסה של מניות סולל בונה מגיעה ל־4 אחוז מהון המניות בלבד.

יוסף ילון, מנהל קרנות הנאמנות של לאומי פיא מסר ל"הארץ", כי הסיבה לאי ההיענות להצעת הרכש של מניות החברה קשורה למחיר המניה בהצעת הרכש. מקימים ומייסדים הציעה לציבור למכור את המניות על פי שווי החברה של 25 מיליון דולר, בעוד שלפי הערכות חלופיות, כמו ההון העצמי של החברה, שוויה גבוה מ־150 מיליון דולר. ילון גילה, כי נפגש לפני כשבועיים עם יו"ר דירקטוריון הבורסה, מאיר חת, וזה הבטיח לו, כי אין זה מובן מאליו שמניות החברה תמחקנה מהמסחר, בעקבות הצעת הרכש.

לחץ להעלאת ההיטל על חוטי כותנה ב־ 3000%

מאת יונתן שרמן

המטוויות לוחצות על משרד התעשיה להעלות את ההיטל גם על חוטי כותנה מיובאים ב־3000 אחוז מ־22.5 שקלים ל־700 שקלים לקילוגרם חוטים, נוסף על דרישתם להעלות את ההיטל על חוטי פוליאסטר ב־4400 אחוזים.

בקשת המטוויות, שהוגשה למשרד התעשיה והמסחר, הדנה עתה בועדת ההיטלים, נועדה למנוע יבוא חוטי הכותנה לישראל מתמורה הרחוק המזרח ואמריקה, שם יש ירידת מחירים של תוצרת זו, עקב עודפי הכותנה בעולם. כיון שמחיר קילוגרם חוטי כותנה כיום מגיע בחו"ל לכ־2.5 דולר, הרי העלאת ההיטל בסכום המתבקש על ידי המצגים: תביא להעלאת מחיר חוטי הכותנה בארץ בכ־15 אחוזים, ועל ידי כך תבטל הזולת מוצרי הכותנה בישראל.

מרבית המטוויות בארץ מאוגדות בקרטל ועל כן קביעת היטל כה גבוה על יבוא חוטי כותנה וכן גם על יבוא חוטי פוליאסטר, תמנע מהן כל תמריץ להתייעל ולא תאפשר לצרכני החוטים להוזיל את מחיר מוצריהם וכך להפוך אותם לתחרותיים יותר בשווקי העולם.

זאב רפואה: תוך שבועיים תסתיים הכנת המיתאר ל"כבלי ציון" ו"פז"

מאת יונתן שרמן

תוך כעשרה ימים תסתיים הכנת המיתאר למכירת חברת "כבלי ציון" ותוך שבועיים ישלם גם המיתאר למכירת "פז" — כך אמר זאב רפואה, מנכ"ל רשות החברות הממשלתיות, בשיחה עם סופר "הארץ". לדבריו, לאחר שתסתיים הכנת המיתאר יוצעו שתי החברות למכירה באמצעות הצעות רכש או במכרז.

ההבדל בין הצעת רכש למכרז הוא, שבהצעת רכש הגוף המציע את החברות למכירה אינו חייב לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר, ואילו במכרז, תימסר בדרך כלל החברה לבעלי ההצעה הגבוהה ביותר. רפואה הביע אופטימיות לגבי סיכויי המכירה של שתי החברות וציין, כי היו מספר רב של מתעניינים ברכישת "פז" בעבר. מכירת "פז" תעשה אישית, בידי רפואה ואילו מכירת "כבלי ציון" תתבצע באמצעות ועדה מיוחדת, בה חברים רפואה, ובה חברים שלושה דירקטורים של חברת האם של "כבלי ציון" — חברת "כימיקלים לישראל" וכן שלושה נציגי ממשלה.

סאיטקס: מרווח — להפסד

דו"ח על דו"ח / אמיר ברנע ודן גבעולי

ניתוח דו"חות החברה מלמד על תמונה לא ורודה. לחברה קשיי שיווק המתבטאים בגידול במלאי, רמת ההוצאות מנופחת, מבנה ההון הורע, ויש גם החמרה במצב הנזילות

הכותבים נמנים עם סגל הפקולטה לניהול, אוניברסיטת תל אביב.

אפשר שבזכות הניסיון הגר הקשור לגילוי החסר בדו"חות אלסינט, או בזכות הרשות לני"ע, או אולי הודות לדרישת רואי החשבון, וליוזמת סאיטקס עצמה, גדוש תשקיף הב' סאיטקס בפרטים רבים על מצבה הכלכלי. אך למרות הנתונים הרבים, אין המידע מסודר בצורה המאפשרת מתן תשובה ברורה לשאלה המרכזית המטרידה את קורא הדו"חות: מדוע חלה הרעה זו במצב העסקים בשנת 1985 (בעיקר בחצי השני של השנה), האם הרעה זו היא פרמננטית? בלוחות 1 ו־2 מופיעים נתונים מעובדים על מכירות, רווחיות ומדדי נזילות של סאיטקס לשנים 1981—1985 (עד ספטמבר). יש להדגיש שנתוני הרווח הם מתואמי־דולר ולכן אינם בני־השוואה לנתוני חברות אחרות המתואמים למדד המחירים לצרכן, אשר מוצגים בדולרים רק לצורך נוחיות. לבסיס התתאמה השונה יש חשיבות מיוחדת בשנת 1985, שבה שיעור הפיחות פיגר משמעותית אחרי שיעור האינפלציה. התאמה מדדית של ההון והנכסים בשנה זו היתה מגדילה את ההפסד לתקופה של ינואר—ספטמבר 1985 בכ־2 מיליוני דולר לערך.

בעיה אמיתית

ההרעה בתוצאות העסקיות של סאיטקס מתבטאת במעבר מרווח של כ־6 מיליוני דולר בתשעת החודשים 1984 להפסד של 2.5 מיליוני דולר בחודשים המקבילים ב־1985. מקורות הירידה ברווח הם הקטנת מרווחים תפעוליים, גידול בהוצאות מכירה וכלליות וגידול חד בהוצאות מימון (ראה לוח 1). נראה שסאיטקס לא היתה ערוכה מבחינה תפעולית לירידת קצב גידול המכירות (מ־40% בשנים 1981—1984 ל־27% ב־1985). זאת אנו למדים מגידול ניכר במלאי (ב־17 מיליון דולר לערך), בעיקר מלאי מוצרים גמורים: מגידול ניכר בהוצאות התפעול (מ־40% מהמכירות ל־50%) ומהגידול שחל בהוצאות הנהלה כלליות ומימון (מ־37% ל־44% מהמכירות). בתשקיף מתוארים אירועים שונים שהתרחשו בשנת 1985 אשר מקריאתם אפשר להתרשם, שהירידה ברווחיות היא זמנית. אין זו דעתנו. ניתוח הדו"חות מציג תמונה של חברה הנמצאת בבעיה אמיתית. לסאיטקס קשיי שיווק המתבטאים לא רק בירידת "שולי הרווח" והגידול בהוצאות הכלליות, אלא גם בגידול משמעותי במשך האשראי ללקוחות (עליה מ־6 חודשים ל־8 חודשים בשנה אחת), הגידול במכירות המקנות לרוכש זכות החזרה (ל־30.9.85 מגיע סכום המכירות הכפופות לאפשרות החזרה לכ־24.5 מיליון דולר לעומת כ־22 מיליון ב־31.12.84). אפשר לראות בנתונים אלה סימנים למיצוי היתרון של הראשוניות במוצריה שהיה לסאיטקס בעבר ועל הצורך שלה לעמוד בתחרות גוברת.

ישנה אינדיקציה בדו"חות לרמת הוצאות מנופחת. למשל, שכר שבעת מנהליה הבכירים של סאיטקס היה בשנת 1984 כ־800 אלף דולר, לא כולל הקצאת מניות. אין ספק בעינינו שתהליך ההבראה של החברה חייב להתבטא בצמצום ניכר של ההוצאות הכלליות והתאמתן לשוק התחרותי. התאמה זו חייבת להיות מהירה, משום שההפסדים מערערים את מעמדה של סאיטקס בשוק שבו לאמינות השירות לטווח ארוך חשיבות גדולה במאמץ המכירות. תופעת הגידול בהוצאות הכלליות מתוך הירידה בשולי הרווח, מאידך, התחילה לפני שנת 1985. גם הגידול במלאי ובהגבלות לקוחות אינם תופעה חדשה, והוא מצביע על בעיות בשיווק מוצרי החברה שחייבו תשומת לב מוקדמת מצד ההנהלה.

הצלחה בשיווק המוצרים החדשים על בסיס תשתית מבנה־המכירה הקיים, תוך צמצום דרסטי בהוצאות, הם כנראה המפתח לשיפור רווחיות סאיטקס בעתיד. נכיח, שעל הרווחיות העתידית רובץ נטל התמלוגים בשוא ההנפקה הנוכחית, מימון הוצאות מו"פ עתידיות (אין להניח שיהיו הנפקות מו"פ נוספות בתקופה הנראית לעין), שיווק המוצרים המוגמרים שהצטברו במלאי והפחתת בגין הנכסים הבלתי מוחשים שבמצוד השנה (ראה להלן).

הגידול החד בהוצאות המימון ממיליון ל־3.5 מיליון דולר מוסבר בגידול בהתחייבויות השוטפות וכן בהרעת תנאי מימון היצוא. אגב, טכניקת המימון של משלוחי היצוא של בנק ישראל נותנת תמריץ לחברות להפריז במכירות ולעתים להעתיק מלאים מהארץ לחו"ל (מכירות לחברות־בנות). לירידה במכירות יש עקב כך השלכות נזילות קשות. שכן לבד מירידה באשראי השוטף חייבת החברה להחזיר אשראי שניתן בגין העבר.

להערכתנו, הירידה ברווחיות ב־1985 היה אף יותר מכפי שמורים הדו"חות. קשה לעקוב אחרי ההצדקה לרישום סכום של 2 מיליוני דולר, שהוא בעיקר ההפרש בין העלות לשווי הנכסי של החברה, כנכס בלתי מוחשי, במהלך שנת 1985. ועוד, ע"פ השבנאות המו"פ של החברה, נרשמת השקעות במו"פ בסכום של כ־3 מיליוני דולר להוצאות ממשלת ישראל, הרבה מעבר לשיעור השתתפות המדען בשנים קודמות. כשההצדקה לכך היא ההנפקה המתוכננת. הביאור המבהיר חיוב ליגיל זה של הממשלה, אינו בהיר. מכל מקום, נוצר מצב שבו הוצאות המו"פ ברוטו בשנת 1985 הן גבוהות מאשר בתקופה המקבילה אך ההוצאות נטו הן נמוכות (יחסית למכירות), עקב "ההשתתפות" (התיאורטית) של המדען.

בניתוח זה אנו מתעלמים מדו"חות הביניים (הבלתי מבוקרים) שפירסמה החברה לבעלי מניותיה, שבהם הוצגו "רווחים" מהנפקה שעדיין לא התרחשה ומהכיון איגרות חוב (שעדיין לא התנפקו). אין לנו אלא לשבח את הרשויות, שלא הסכימו לרשום רווחים אלה בדו"חות הכלולים בתשקיף. אנו מקווים שגם לאחר ההנפקה, בדו"חות המבוקרים ל־31.12.85, לא יירשמו "רווחי" ניכיון. מעבר לשיקולים המקצועיים הנוגעים לדעתנו הצגת רווחי ניכיון (כפי שהוסבר בחלק א' של מאמר זה), קיים גם השיקול הקשור להלוואות המסובסדות הניתנות לעובדי סאיטקס ובעלי עניין בה לרכישת התעודות (עד 40% מהתמורה). מתן הלוואות לרכישת איגרות החוב בריבית דולרית נמוכה או ללא ריבית דולרית כלל) כמוהו כרכישה חוזרת של התעודות. והוא פוסל כשלעצמו הצגת רווחי ניכיון איגרות החוב ללא ניכיון מקביל של ההלוואות.

הרעה במבנה ההון

התשקיף מפרט כמה אירועים המצביעים על הרעה במצב הנזילות של החברה. סך ההתחייבויות השוטפות (בעיקר אשראי לז"ק מבנקים) הוא 140 מיליון דולר שהם כ־50% מסך המאזן (לעומת 42% ב־1984 ו־28% ב־1983). התשקיף מציין שיש דרישה של הבנקים הישראליים לצמצום קווי אשראי (לא נאמר בכמה) ומפעל לחץ להגדלת הביטחונות. כמו כן מדווח על עסקות עם הבנק הלאומי הראשון של בוסטון, שלפיה חויבת כנראה סאיטקס 12 מיליון דולר, אשר מתוכם 6 מיליונים נהפכו לבני־פירעון בגלל הרעה במצב המאזני של החברה (נראה שבמחזה ההלוואה נדרשה החברה לעמוד ביחסי רווחיות ו/או נזילות אשר הופרו). אין לחברה יתרות מזומנים או ניירות ערך לכיסוי החוב הנ"ל אם פרעונו יידרש, להוציא את הכספים שיתקבלו בהנפקה. בפירוט השיעבודים של החברה מתברר, שחלה התפתחות בעניין חוב זה (הסדר מיום 18.11.85), אשר פרטיו אינם ידועים אולם עיתויו מעורר את החשד שהוא קשור למועד ההנפקה. נציין שגם היתרות המופיעות בסעיף "מזומן" משועבדות בחלקן במסגרת הסדרי אשראי.

מבנה ההון של סאיטקס הורע בשנים האחרונות. בעוד שבסוף שנת 1983 היווה ההון העצמי כ־64% מסך המאזן והאשראי לזמן קצר מבנקים כ־15%, הרי שלתאריך 30.9.85 ירד חלקו ההון העצמי לכ־44% מהמאזן. גם אפשרות החזרת מוצרים שנמכרו מחמירה את תמונת ההתחייבויות השוטפות של החברה.

הרווחיות הירודה תקשה על החברה לגייס הון עצמי נוסף. קשיי מיחזור החוב לזמן קצר הוכבד למעלה. להנפקת המו"פ חשיבות רבה לשיפור מבנה ההון. אולם סאיטקס תצטרך כנראה סיוע נוסף. נותני הסיוע יכולים להיות הממשלה, בעלי השליטה (קונצרן דיסקונט וכלל תעשיות), או הבנקים המסחריים שלהם חייבת סאיטקס כ־100 מיליון דולר.

הנפקת המו"פ

הנפקת המו"פ של סאיטקס דומה בתכונותיה להנפקות המו"פ שנעשו במסגרת חוק אלסינט. ההנפקה היא בסכום ברוטו של כ־14 מיליון דולר. הצלחת ההנפקה חיונית להערכתנו להמשך פעולתה של סאיטקס. בחיצות ההנפקה מצד אחד והסיכון שלוקחים על עצמם החתמים מצד שני, מתבטאים בהוצאות הנפקה גבוהות שהן כ־10% מסכום ההנפקה ברוטו. יש לשים לב לכך ששלושה מארבעת החתמים הם בעלי עניין בסאיטקס. אם כי לבעלי עניין אלה אינטרס רב בהצלחת ההנפקה, הרי ייתכן שאם נחשב בחיוניות של הצלחת ההנפקה לסאיטקס, הסיכון הנוסף שחתמים אלה נוטלו על עצמם בגין התחמות אינו רב.

ייחודה של הנפקה הוא במבנה התמלוגים המובטח למשקיעים. סאיטקס מבטיחה תמלוגים של 4.5% מהמכירות בגין המו"פ. התשלום הראשון מתוכנן כבר בחודש מאי 1986. החברה מעריכה שסכום המכירות שיזכה בתמלוגים אלה הוא כ־55 מיליון דולר כבר בשנת 1986. בשנים הבאות אחוז התמלוגים יורד. הסכום נטו שהחברה תקבל מתמורת ההנפקה עשוי להיות עד 7.9 מיליוני דולר, לפי הפירוט שלהלן:

הנפקה נטו	12.6 מיליון
תמלוגים בדצמבר 86	(2.5)
הלוואות לעובדים	(2.2)
פיימת מזומן נטו עד בדצמבר	7.9

התחייבות החברה לשלם תמלוגים מידיים בשיעור גבוה והצעה למימון ההשקעה לעובדי החברה בדוקי משמעותי, מעוררות ספקות רבים לגבי המידה שבה מועבר סיכון המו"פ למשקיעים. כזכור, נדרשת העברת הסיכון על מנת להציג את השתתפות בהכנסות נגד המו"פ. נציין גם שקו המוצרים נשוא המו"פ אינו שונה באופן מהותי מקו המוצרים הקיים של החברה.

אג"ח בלי ביטחונות

עניין נוסף הקשור להנפקה הוא הביטחונות לבעלי איגרות החוב המונפקות. ברצוננו להדגיש שבניגוד לאיגרות החוב האחרות הנסחרות בבורסה בתל־אביב, הרי שלאיגרות החוב של חברות מו"פ אין כל ביטחונות. להיפך, מודגש בתשקיף שהן נחותות בדרגה, יחסית להתחייבויות האחרות של החברה. לנוכח מצב הנזילות של סאיטקס, יש לכך משמעות אשר צריך להביאה בחשבון בחישוב התשואה למשקיע.

הנשיא מכר

מתברר גם מהתשקיף שנשיא החברה מכר במהלך 1985 כ־10% מהחזקותיו (בסכום של כ־400 אלף דולר). גם בעלי עניין אחרים הקטינו את שיעורי החזקתם. יש להניח שאין למכירות אלה קשר עם מצבה של סאיטקס, אולם כשלעצמן אין הן מהוות צעד שעשוי לתרום לאמון המשקיעים בעתיד החברה.

העורך: נחמיה שטרסלר

מ־20.5 ל־7.5 דולר למניה

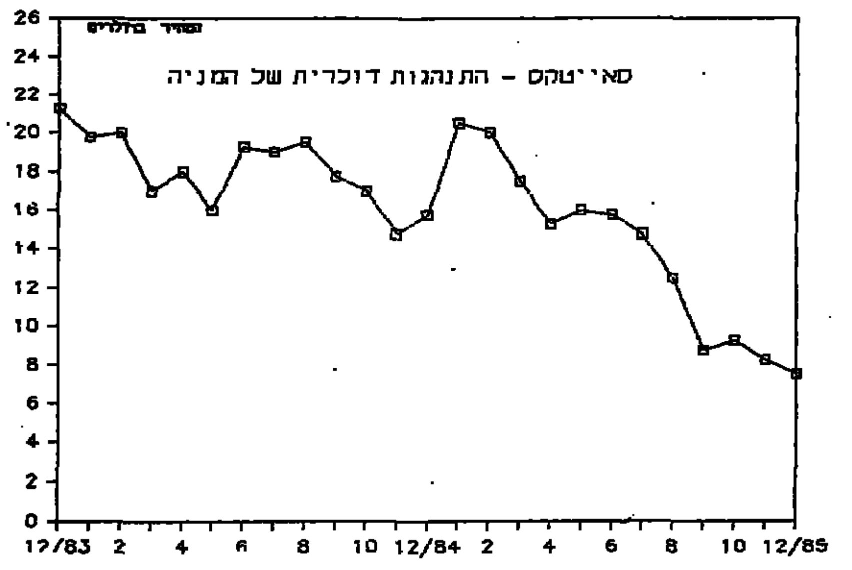

מאת יהודה שרוני

מניית סאיטקס נסחרת בארה"ב בבורסה ש"מעבר לדלפק", מאז מאי 1980. בשנה ההיא גייסה החברה בראשונה מהציבור האמריקאי סכום של 5 מיליון דולר. מאז הנפיקה סאיטקס כמה פעמים ובסך הכל גייסה בחו"ל 86 מיליון דולר, יותר מכל חברה ישראלית אחרת. גם בשנת 1985 גייסה החברה 20 מיליון דולר. אך שנה זו לא האירה פניה לציבור מחזיקי המניות.

גרף המניה שהוכן על ידי "מיטב" על סמך נתוני חברת "אוסקר גרוס" מראה כי המניה ירדה ממחיר של 15.7 דולר בתחילת שנת 1985 למחיר של 7.5 דולר למניה כיום. השחיקה במחיר המניה היתה גדולה יותר אם ניקח בחשבון את העובדה כי בחודש ינואר הגיע מחירה לשיא של 20.5 דולר.

הסיבה העיקרית לירידת מחיר המניה קשור למשבר העולמי בתעשיית האלקטרוניקה, למצב הכללי בארץ, ולמצב סאיטקס בפרט. השחיקה בולטת בעיקר ברבעון האחרון של השנה עם הודעת הנהלת החברה על השינוי בתחזיות המכירות שלה. המחיר שעמד בסוף אוגוסט על 12.7 דולר למניה ירד ל־7.5 דולר למניה כיום.

בעלי המניות המחזיקים את מניית החברה הם כלל תעשיות שלה 15 אחוז, קבוצת דיסקונט באמצעות פי.איי.סי. דיסקונט השקעות המחזיקות ב־14 אחוז מההון, ומנהלים בחברה המחזיקים כ־9 אחוזים מההון. יתרת המניות נמצאת בידי ציבור המשקיעים האמריקאי.

לוח 1: נתונים תוצאתיים נבחרים מדו"חות סאיטקס
(מיליוני דולרים ואחוזים)

	81	82	83	84	(ח') 9/84	(ח') 9/85
מכירות	35	51	71	104	71	90
% גידול מהתקופה המקבילה אשתקד	—	45%	41%	46%	—	27%
% רווח גלמי	56	57	60	59	57	51
% הוצ' מכירה וכלליות	30	32	34	36	37	40
הוצ' מימון נטו	(0.4)	1.3	1.2	0.6	0.8	3.4
רווח נקי	5.0	6.1	9.3	11.9	5.7	(2.3)

לוח 2: נתונים מאזניים נבחרים מדו"חות סאיטקס
(מיליוני דולרים ואחוזים)

	83	84	85 (יוני)	85 (ספט')
מלאי (סוף תקופה)	33.5	51.1	67.3	68.9
מזה: מלאי מוצרים מוגמרים	6.1	12.0	23.4	לא נתון
לקוחות וחייבים ז"ק	47.1	72.5	90.6	99.0
התחייבויות שוטפות	40.1	85.6	112.5	139.4
% התחייבויות שוטפות מהמאזן	28%	42%	44%	50%

שערים יציגים של מטבע חוץ

27.12.85

המטבע		שער	המטבע		שער
ארה"ב	דולר	1495.3	אוסטרליה	דולר	1019.0
בריטניה	לירה	2146.8	דר"א	רנד	562.98
גרמניה מע'	מרק	597.16	בלגיה	10 פרנק	292.19
צרפת	פרנק	194.61	אוסטריה	10 שילינג	849.36
הולנד	גילדן	529.78	איטליה	1000 לירה	874.96
שוויץ	פרנק	709.68	יפן	100 ין	737.15
שוודיה	כתר	194.57	אירלנד	פאונד	— —
נורווגיה	כתר	194.97	ספרד	100 פזו	956.59
דנמרק	כתר	164.14	ירדן	דינר	3962.5
פינלנד	מרק	272.24	לבנון	לירה	83.070
קנדה	דולר	1068.1	מצרים	לירה	852.32

שערי מטבע־חוץ 29.11.84
בנק לאומי

המטבע	העברות והמחאות קניה	העברות והמחאות מכירה	מזומנים קניה	מזומנים מכירה
1 דולר ארה"ב	1485.7310	1504.2690	1461.36	1527.12
1 ליש"ט	2123.1096	2149.6004	2083.06	2176.80
1 מארק גרמני	593.8173	601.2266	584.08	610.36
1 פרנק צרפתי	193.3539	195.7664	187.33	198.74
1 גילדן הולנדי	526.3883	532.9562	517.75	541.05
1 פרנק שווייצרי	705.8105	714.6171	694.23	725.47
1 כתר שוודי	193.4546	195.8684	190.28	198.84
1 כתר נורווגי	193.7068	196.1237	190.53	199.10
1 כתר דני	162.9091	164.9418	160.24	167.45
1 מרק פיני	270.4772	273.8520	266.04	278.01
1 דולר קנדי	1060.4789	1073.7109	1043.08	1090.02
1 דולר אוסטרלי	1011.7828	1024.4072	967.48	1064.23
1 ראנד דרא"פ	557.1491	564.1009	502.80	553.08
10 פרנק בלגיים	287.6536	291.2428	282.94	295.67
10 שילינג אוסטרי	843.6860	854.2129	829.85	867.19
1000 לירט' איט'	869.6114	880.4618	851.07	898.31
100 יינים יפן	732.4284	741.5672	720.41	752.83
1 דינר ירדני	— —	— —	3893.65	4134.50
1 לירה מצרית	— —	— —	810.63	860.99

חברת שיפוצים אמינה
בחסות חברת בניה ארצית
בונה כנגד ערבות בנקאית

איכות בניה מעולה
★ שיפוצים, תוספת לדירות, מחסנים משרדים.
★ מבני תעשיה, בתים בודדים.
לפנות בשעות העבודה לטל. (03)217099

אליעזר אורן, רו"ח – בועז נהיר, עו"ד
מנהלים מיוחדים של
ירדניה חברה לביטוח בע"מ - בפירוק

מ כ ר ז
למכירת יחידות משרדים
ברח' מזא"ה 22 בתל אביב

מוזמנות הצעות לרכישת כ־60 חדרי משרדים (3 קומות של 20 חדר כ"א) בבנין המשרדים שברחוב מזאה 22 בתל־אביב.
המשרדים ימנו תוך מספר חודשים לפי סיכום עם הרוכש
הנכס רשום בלשכת רישום המקרקעין כחלקות 10 133 15 133 16 133 בגוש 6938.
ניתן להגיש הצעות לרכישת כל 3 הקומות הנ"ל - או כל קומה בנפרד
כל המעונין להגיש הצעה לרכישה. יערוך ביקור במקום לשם בדיקת הנכסים וקבלת פרטים מלאים.
הביקור יהיה בכתובת הנ"ל. בימים א'-ה' בשעות העבודה עד השעה 15.00.
לכל הצעה יש לצרף צ'ק אישי ערוך לפקודת המפרקים הזמניים בשיעור של 10% מסכום ההצעה.
המתאות בגין הצעות שלא תתקבלנה תוחזרנה בדואר רשום לשולחיהן.
המתאה בגין הצעה שתתקבל על ידי החברה תופקד על ידי החברה עם מסירת ההודעה למציע בדבר קבלת הצעתו.
מציע שהצעתו נתקבלה לא יהיה רשאי לחזור בו מהצעתו
תנאי התשלום יהיו כדלהלן:
– 10% עם קיבול ההצעה כנ"ל;
– 20% בחתימת החוזה;
– 60% עם אישור החוזה ע"י בית המשפט;
– 10% בעת הרישום בלשכת רישום המקרקעין.
את ההצעות יש למסור עד 31.1.1986 לעו"ד בועז נהיר רח' מונטיפיורי 39 תל־אביב 65201.
אין המפרקים מתחייבים לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.
המכירה תהיה כפופה לאישור בית המשפט.

בנק ישראל
מפעיל
מרכזי מידע
בדבר הרישומים הכספיים
במונחי השקל החדש
ירושלים: 02-552400, 02-552644
תל־אביב: 03-282609, 03-614094
מ־08.30 עד־3.30 אחה"צ
עלון הסברה
להשיג בסניפי הבנקים
רשום שקל חדש

FIAT DUCATO 86
המלכה של המסחריות

במחיר מוקפא — באשראי מסובסד:
30% בתשלומים ל־5 שנים
ואפשרות לאשראי נוסף בתנאים מיוחדים!

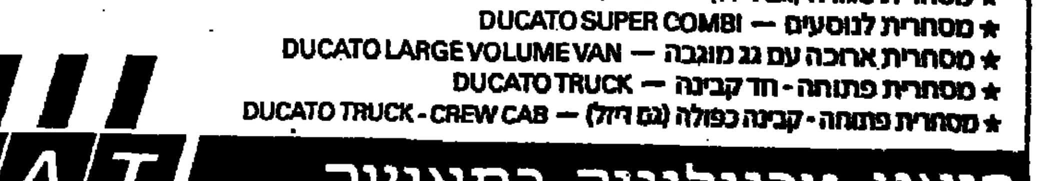

★ מסחרית סגורה (גם דיזל) — DUCATO VAN.
★ מסחרית לנוסעים — DUCATO SUPER COMBI
★ מסחרית ארוכה עם גג מוגבה — DUCATO LARGE VOLUME VAN
★ מסחרית פתוחה - חד קבינה — DUCATO TRUCK
★ מסחרית פתוחה - קבינה כפולה (גם דיזל) — DUCATO TRUCK - CREW CAB
FIAT
פיאט. טכנולוגיה בתאוצה

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

מכתבים למערכת הארץ

המורמונים: קטליזטור לתנועה הציונית

בשנת 1982 ביקרנו במרכז המורמונים בסלט לייק סיטי. המדריך, עורך דין במקצועו, הסביר לנו שהפעילות המיסיונרית של המורמונים אינה מכוונת ליהודים שכן הם רואים ביהדות דת-אחות בעלת עקרונות דומים לדתם.

לאחר הסיור חילק המדריך למבקרים את ספר המורמונים וטפסים לקבלת מידע נוסף. לנו אמר שאין אנו זקוקים לכל אלה ובמקומם הביא לנו את "תפילת ההקדשה לארץ ישראל". הוא הסביר כי המורמונים רואים עצמם כאבות הציונות שכן עוד ב-1841 הם חזו את תקומת ישראל.

מה הפלא שאגודת ישראל ואגודי ציונית רואה פסול בתנועה דתית המאמינה בכך שהיא היוותה את הקטליזטור לתנועה הציונית.

ד"ר מיכאל צייזינגר
הרצליה

נסיעה למועצת אירופה אינה בילוי

זאב יפת החליט כי חברת הכנסת שרה דורון היא אלופת הנסיעות לחו"ל, ולא טרח לפרט את נסיעותיה למועצת אירופה ולארגונים בין-לאומיים ("הארץ" 20.12).

לא טרח להתעניין ולבדוק כמה החלטות בגנות ישראל נדחו במועצת אירופה ובארגונים בין-לאומיים בעקבות נוכחות נציגים ישראליים, אשר עשו עבודת שכנוע בין עמיתיהם הפרלמנטרים מאירופה והעולם. היה מגלה כי נסיעה למועצת אירופה אינה בילוי. באחרונה נאלצה הכנסת לצמצם את המשלחות למועצת אירופה והפרלמנט האירופי וגם בכך יש חשש לנזק לפעילות שלנו במועצה.

הנציגים הישראלים נפגשים עם פרלמנטרים שלימים נבחרים לעמוד בראש מדינותיהם והחשיבות של השקעה במפגשים אלה אין לזלזל.

חברים שיצאו לשליחויות אלו עם חברת הכנסת דורון, יכולים להעיד כי היא ממלאה אותן בצורה רצינית ומעמיקה והוסיפה הבנה לעמדותיה של ישראל וידידים רבים, שאין זה מן התבונה להיזכר בהם רק כאשר אנו צריכים אותם.

שרה יצחקי
הממונה על קשרי חוץ ועתונות
הכנסת, ירושלים

לא לבנות נמל פחם

נחמיה כסדלר כותב ("הארץ" 12.12) על האלטרנטיבות להקמת נמל פחם נוסף, ובמספר כי המדינה עומדת להוציא כנראה על הקמת נמל פחם באשדוד 280 מיליוני דולרים בעוד שאפשר להרחיב את נמל הפחם בחדרה בהשקעה של 50 מיליוני דולרים.

יש אלטרנטיבה זולה עוד יותר: לא לבנות נמל פחם כלל. הצורך לבנות *את נמל הפחם נובע מכך שחברת* החשמל רוצה לסיים עד 1989 את בניית תחנת הכוח החדשה באשקלון. אך מדוע יש לגמור את תחנת הכוח הזאת כל כך מהר? לחברת החשמל יש עכשיו עודף כושר ייצור של כ-1400 מגוואט. גם לפי התחזיות שלה עצמה יהיה לה גם ב-1989 עודף כושר ייצור של 700 מגוואט.

אם תידחה השלמת תחנת הכוח *באשקלון בשנתיים אפשר יהיה לחד*סוך בינתיים 100—150 מיליוני דולרים בשנה מחשבון הריבית של המדינה. תיחסך גם הריבית על ההשקעה בנמל הפחם — המסתכמת בעוד כ-25 עד 28 מיליוני דולרים במשך שנתיים.

ד"ר אליהו בורוכוב
תל-אביב

לא היו להם טיולים בכרמל

בימי המנדט שירתתי כשוטר בבתי כלא ובמחנות עבודה. ההלכותות המנדטוריים הבדילו בין בתי סוהר לבין מחנה עבודה. השפוטים למאסר עולם נשלחו למחנות עבודה. מיד עם הגיעם הולבשו כאסירים עם בגדים ארוכים המסמלים את היותם שפוטים למאסר עולם, אחרים הולבשו בבגדים קצרים. אסירים בתלבושת ארוכה לא הורשו לעזוב את המחנה. עבודתם הובאה אל תוך תחומי מחנה העבודה. חלקם עבדו בחציבת אבנים וביצירת חצץ למדרכות הכבישים שבפלשתינה. הרכבת שלחה קרונות לאיסוף החומר. האסירים נשלחו בקבוצות של כעשרים איש, מלווים בשוטרים חמושים ואחר-הצהריים חזרו לתאיהם.

לא היו להם טיולים בהרי הכרמל, ובמיוחד השפוטים למאסר עולם לא נהנו מתנאי מחיה נוחים. כשנתבקש שירות בתי הסוהר הבריטי להקל בתנאי המאסר, כתב את מירב הסיבות לסירוב. אחת מהן היתה כי הנפגע מפעילותו של האסיר עדיין לא החלים מפגיעה זו ולכן יש טעם בסירוב לשחרר. זה היה אז. וכיצד היום?

גדעון רוסק
כפר שמריהו

עונש לברוכי-ילדים

מדוע גזר השמעון גזרה על משפחות ברוכות ילדים, כאשר הטיל מס אגרת חינוך, מס על תקציב ביטוח לאומי לילדים, מס על מענק לידה וכו'.

מדוע נגהה התוכנית להטיל מס על ההון? ומדוע אין מקצצים בתקציב ההתנחלויות? אבל הממשלה מצאה לנכון לפגוע בשכירים, ובזקוקים כי קולם דומם. מתחינים לאחד כמשה שהוציאם ממצרים. להוציאם מארץ זאת ומגורות אשר נפלו עליה השבוע ממחוללי כלכלה של ממשלות קודמות.

א. עמיס
חולון

להפסיק את ההתעללות בחולים

על ראש הממשלה מוטלת החובה המוסרית העליונה להפסיק מיד את ההתעללות בחולים המאושפזים בבתי החולים בגלל המחסור בתרופות וציוד רפואי.

עליו להורות לשר האוצר להעמיד מיד לרשות בתי החולים את המימון הדרוש לחידוש הטיפול הרפואי.

אין להמשיך במצב עד לראשית אפריל, כפי שמתכוון לעשות שר האוצר. מוטב לעשות זאת עכשיו ולא אחרי שעובדי בתי החולים יסגרו את בתי החולים ויעלו בהמוניהם לקרייה בירושלים. כך תימנע התרפה מבולגנת.

אליעזר יצב
ירושלים

בנק ישראל — הפיקוח על הבנקים

הודעה לציבור

פגרת הבנקים בעת המעבר למטבע "שקל חדש"

סגירת הבנקים

על מנת לאפשר לבנקים להתארגן להסבת המערכות לשקל החדש, נקבע כי הבנקים יהיו סגורים לציבור החל משעה 3 אחה"צ ביום שלישי י"ט בטבת התשמ"ו (31 בדצמבר 1985) ועד לשעה 3 אחה"צ ביום חמישי - כא' בטבת התשמ"ו (2 בינואר 1986).

דחיית מועדים

אם בתקופה הנ"ל, שהבנקים יהיו סגורים, חל המועד בו הוסכם בין בנק לבין לקוח לבצע פעולה או למלא התחייבות, נדחה המועד עד ליום שישי - כב' בטבת התשמ"ו (3 בינואר 1986).

רשום שקל חדש

לשכת הפרסום הממשלתית

הודעה

על פי סעיף 99 לחוק הירושה תשכ"ה — 1965
בעניין המנוח צבי בר-שלמה ז"ל ת.ז. 4—1038359-0

מנהלת העזבון מזמינה בזאת את נושי המנוח להודיע לה בכתב תוך 3 חודשים מיום פרסום הודעה זו על תביעותיהם. את התביעות יש להעביר למשרד עו"ד לינדה ברייר — רח' כורש ג'/12, ירושלים 94144.

לינדה ברייר, עו"ד
מנהלת עזבון זמנית
עזבון צבי בר-שלמה ז"ל

חוק התכנון והבניה תשכ"ה — 1965
מרחב תכנון מקומי אילת

הודעה בדבר הפקדת שינוי תכנית מפורטת

נמסרת בזה הודעה בהתאם לסעיף 89 לחוק התכנון והבניה, תשכ"ה — 1965, כי במשרדי הועדה המחוזית לתכנון ולבניה מחוז הדרום, ובמשרדי הועדה המקומית לתכנון ולבניה אילת הופקד שינוי תכנית הנקראת שינוי מס' 10 לתכנית מפורטת 102/03/2 — מע"ר אילת.
ביחד עם התשריט המצורף אליה.
עיקרי הוראות השינוי:
א. יעוד שטחים למרכז עירוני הלוקה ליעדים הבאים:
1. אזור מסחרי
2. שטח למרכז תחבורה
3. מגרש מיוחד
4. שטח לבנייני ציבור
5. שטח לתכנון בעתיד
ב. קביעת בתים להריסה
ג. התוויית דרכים חדשות
ואלה הם השטחים הכלולים בתכנית:
שטח התכנית: 102,800 מ"ר
גוש: 40002
כל המעוניין בשינוי רשאי לעיין בו ללא תשלום בימים ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל.
כל המעוניין בקרקע, בבנין או בכל ענין תכנוני אחר, הרואה עצמו נפגע על ידי שינוי התכנית וכן זכאי לפי סעיף 100 לחוק, רשאי תוך חודשיים מיום פרסומה של הודעה זו ברשומות להגיש התנגדות לשינוי במשרדי הועדה המקומית האמורה.

שלום דינור
יו"ר הועדה המחוזית לתכנון ולבניה
מחוז הדרום

חוק התכנון והבניה תשכ"ה — 1965
מרחב תכנון מקומי תמר רמת נגב

הודעה בדבר הפקדת שינוי תכנית מפורטת

נמסרת בזה הודעה בהתאם לסעיף 89 לחוק התכנון והבניה תשכ"ה — 1965, כי במשרדי הועדה המחוזית לתכנון ולבניה מחוז הדרום, ובמשרדי הועדה המקומית לתכנון ולבניה הופקד שינוי תכנית הנקראת שינוי מס' 3 לתכנית מפורטת 118/03/10 מרכז ספיר.
ביחד עם התשריט המצורף אליה.
עיקרי הוראות השינוי:
א. קביעת גבולות שינוי יעוד ממגורים מיוחד לאיזור עבור מרכזת מלפפונים במרכז הכפרי ספיר.
ב. קביעת הוראות בניה בתחום המגרש למרכזת מלפפונים.
ואלה הם השטחים הכלולים בתכנית: שטח התכנית: כ-1.775 ד'ר.
כל המעוניין בשינוי רשאי לעיין בו ללא תשלום בימים ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל.
כל המעוניין בקרקע, בבנין או בכל ענין תכנוני אחר, הרואה עצמו נפגע על ידי שינוי התכנית וכן זכאי לפי סעיף 100 לחוק, רשאי תוך חודשיים מיום פרסומה של הודעה זו ברשומות להגיש התנגדות לשינוי במשרדי הועדה המקומית האמורה.

שלום דינור
יו"ר הועדה המחוזית לתכנון ולבניה
מחוז הדרום

להפגיש פלשתינאים עם אורחים רשמיים

כל אימת שמבקרת בישראל או בירדן אישיות רמת דרג (שר החוץ הצרפתי היה האחרון שבהם), מאחת המדינות המעורבות ופעילות בקידום תהליך השלום כגון ארה"ב, צרפת, בריטניה והמדינות נוספות — דואגת שגרירותה או הקונסוליה שלה בישראל ובירדן לארגן פגישה או סידרת מפגשים עם קבוצת אישים פלשתינאים בכירים מהגדה והרצועה.

יש להניח שהם רואים בפגישות אלה חלק בלתי נפרד מהמגעים המדיניים שהם מנהלים לקידום תהליך השלום.

היחידים המתרחקים מדיאלוגים פוליטיים ומחרימים את ההנהגות הפלשתינית בגדה וברצועה באופן עקבי ושיטתי מאז 1967 הם שרי ממשלת ישראל, וכל אותם אישי ציבור מכל המפלגות המתיימרים לעסוק ולתרום לקידום השלום.

הגיעה השעה להסיר חרם לא הגיוני ולא מובן זה. אם נרצה או לא נרצה, הפלשתינאים בשטחים הם הפרטנרים העתידיים לשלום עמנו, וכיום הם מהווים את אחד הנתיבים הראשיים העשויים להוביל במוקדם או במאוחר להסדר שלום.

אריה הס
ירושלים

קולנוע / רחל גורדין

צילום בנם ומריל סטריפ: הבריחה מן הקיום האפור אל הרומנטיקה של המלחמה, ב"הרבה ולא כלום"

שיגעון במקרה גבולי

"הרבה ולא כלום", קולנוע גת, ת"א

ליל יוזן ביער. אישה בצרפת הכבושה על ידי הנאצים. פניהם של לוחמי מחתרת, והתכום סוכנת-חשאית צעירה מאנגליה, מורמים אל השמים. נכונים לסייע ללוחם החופש הצונח לתוך האפלה. לילה אחד של אהבה, בריח החרוך של סכנה, של מלחמה, ושל מוות, והצנחן הוא חוזר ונבלע בל-נודע. אך בעבור סוזן, הנערה האנגלייה שבילתה את הלילה במרוצתו, הזמן עוצר מלכת. במשך כל חייה תמשיך לחפש אחר הספונטאניות והעוצמה הרגשית של ימי המלחמה.

"הרבה ולא כלום" הוא צירוף בריד של תסריט אינטליגנטי, בימוי מתר הכם ויפה, ומשחק מצוין. קשה להגדיר את תוכן הסרט, מאחר שמשמעותו משתנה במהלכו. אם תחילה נראה כי זהו סרט על אשה צעירה הנאבקת לשמור על רעננות וספונטאניות ולא להישחק על ידי כוח השגירה של החיים — מתברר בהדרגה כי, לפחות במידה מסוימת, זהו אנליזה של שיגעון. אותה מגולה מעוררת הזהות שבחלקו הראשון של הסרט גורמת לגיבורה לבחול בצביעות של החברה סביבה, ודוחפת אותה לנוע כל הזמן הלאה בעולם פתוח ומלא אפשרויות — מתגלה במהלך הסרט כמום פאתטי, שאינו מאפשר לה לזוז מאותם רגעי התרגשות נדירים שחוותה בימי המלחמה. הגישה של "הכל או לא כלום" לחיים מניעה את הסרט מ"הכל" אל ה"לא כלום". הצופה, החווה את התהליכים עם הדמויות, נאלץ לקבל ולהקיף תמונת-עולם רב-משמעית.

הרבה מעיצוב עשיר ושלם זה של הדמויות יש לזקוף לזכות השחקנים. מריל סטריפ מגלמת את סוזן בדרגישות המאפשרת לצופה לעקוב אחר השינויים העדינים ביותר במצב-רוחה. צ'רלס דנס מגלם את הבעל באופן לא סטריאוטיפי, ומעורר אהדה. גם טרייסי אולמן כנערה בוהמית "זרוקה" הנעשית לחברתה הטובה של סוזן. חמר הפופ סטינג בתפקיד בהוד מן המעמד העובד, שנו בזהות סוזן כדי שיכניסה להריון — יוצרים דמויות עשירות. לא כל שכן סר ג'ון גילגוד, שתפקיד הדיפלומט הבריטי המסופער כמו נולד למענו. והביצאי האוסטרלי פרד סקפסי, מוביל את הצופה מהזדהות עם דמות אחת אל משנה. דרך מצינות המציגות זוויות ראייה שונות, ועל ידי כך יוצר תפיסה מורכבת.

כבוד למלים

סקפסי ניגש לסרט בגישה מיוחדת במינה, כאשר ראה בו "סרט של מחזאי". תגעך בריוויד היד בכל שלב משלבי ההסרטה. הוא מספר, למשל, כי בעת העריכה התרכז בקצבים של המלים המדוברות ובה אתנחתות שביניהן. אף אם רקורות מעין אלה לא תכביד מורגשות בסרט — התוצאה היא סרט שיש לו כבוד לתוכן ולמלים. שימת-הלב לפרטים ניכרת בעריכה גם בנקודות אחרות. כאשר, למשל, עובר הסרט בתקתוק קצוב של שידור אלחוטי לרעש של מריצה על גבי אבנים; ובצילום — כאשר המצלמה עוקבת כ"קלוז אפ" של פני הגיבורה הנכנסת להתקף של שיגעון, לצילום פאתטי מרחוק, כלה ושל בעלה במורד המדרגות.

"הרבה ולא כלום" נראה, לעתים, כסרט נוסטלגי על הימים הרומנטיים של המלחמה, שבהם החיים היו אותנטיים יותר וספוגים רגשות. לרגעים הוא נראה כסרט על השיגעון הנטוע בכל אדם נורמלי. ולפעמים דומה כי זהו סרט על ההונאה שמהסיאים את החיים כאשר מהפכים פסגות הדרמתיות ושוכחים ליהנות בין הפרחים שבצד הדרך. "החיים קלים לנו כדי. אין בהם מבחנים". מוענת הגיבורה נגד השנים האפורות שלאחר המלחמה, בלי לדעת כי החיים האפורים הללו הם מבחן קשה ואכזרי לא פחות מרגעי הזוהר של המלחמה. הסרט אינו מטה את הכף לאף כיוון, ובכך הוא מאפשר לכל צופה למצוא בו את עצמו.

אלגוריה היסטורית

התסריט, שנכתב על-ידי המחזאי דיוויד היר על-פי מחזה פרי עטו, הוא לדעת מבקרים אלגוריה היסטורית על מצבה של בריטניה בשנים שלאחר מלחמת העולם השנייה. באופן גלוי יותר, הוא מציג שיגעון במקרה גבולי. בניגוד לגיבורה, המתייחסת למציאות ביחס של "הכל או לא כלום", התסריט מעלה את כל גווני הביניים בין שני הקצוות. כל אחת מהדמויות מוצגת מתוך הבנה כזאת, שהצופה נוטה "ללכת אתה". בעלה של סוזן, העושה בשירות הדיפלומטי, יכול היה בקלות להיות מוצג כטיפוס אפור ובינוני. במקום זאת הוא מופיע כאדם חם ומבין, בעל חוש הומור מאופק — נציג חיובי של החיים האפורים, שסוזן נאבקת כליכך להימלט מהם.

נער מוסיקלי בישראל
282949 טל' 200911

29.12 – רות אשל – תאטרון תנועה וקול. ביה"ס הצבי ישראל – קרית אתא.
30.12 – דואו מיתרים בשניים. אורט מרכז יהושע – תל-אביב.
31.12 – פגישת הקמת תנא התנועה – באלפי משנה.
01.01 – להקת הברירה הטבעית. פנימית ביאור. ירושלים.
02.01 – שלישית עדי – ביה"ס נוה עוז פ"ת.
03.01 – דואו קלרנית ופסנתר. ביה"ס בית יחזקאל אשקלון.

★ ★ ★

בשיתוף מרכז באך ובית יד לבנים ת"א נמשכת ההרשמה למקהלת הנערים. לבנים יודעי-תוים מגיל 8 עד 13. החזרה הראשונה ביום חמישי 23.1.86.

התזמורת הפילהרמונית הישראלית

קונצרט למנויים מס' 4

מיונג-והאן צ'ונג
מנצח

יפים ברונפמן
פסנתרן

תל-אביב. היכל התרבות 8.30 בערב
סדרה 1: הערב – 29.12.85
סדרה 2: יום ד'. 1.1.86
סדרה 3: יום ה'. 2.1.86
סדרה 4: יום א'. 5.1.86
סדרה 5: יום ב'. 6.1.86

ירושלים. בנייני האומה יום ב'. 30.12.85 8.30 בערב

קונצרט למנויים מס' 3

מיונג-והאן צ'ונג
מנצח

יפים ברונפמן
פסנתרן

חיפה. אודיטוריום חיפה. 8.30 בערב
סדרה 4: יום ג'. 31.12.85

פילוקלסיקה

קונצרט מס' 3

מיונג-והאן צ'ונג
מנצח

עמנואל אקס
יפים ברונפמן
פסנתרנים

תל-אביב. היכל התרבות מוצאי-שבת 4.1.86 8.30 בערב

לתשומת לב המנויים:
בקונצרטים שבהם תבוצע האופרה "לה בוהם" תוכלו להכנס אך ורק בסדירותכם. לא תעשנה כל החלפות מסדרה לסדרה.
כל הקונצרטים של האופרה "לה בוהם" יתחילו בשעה 8.00 בערב

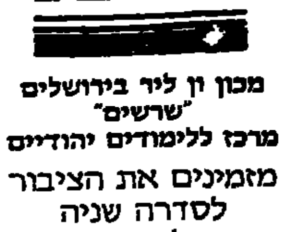

מכון ון ליר בירושלים
"שרשים"
מרכז ללימודים יהודיים

מזמינים את הציבור
לסדרה שניה
של כנסים

על הנושא:

יהדות
מדרש חדש

המפגש השלישי: יהדות ומחקר היהדות

משתתפים:
ש"נ אייזנשטדט
יוסף דן
שמואל ספראי
יו"ר: אביעזר רביצקי

ביום רביעי, כ' בטבת תשמ"ו, 1 בינואר 1986 בשעה 8.00 בערב במכון ון ליר בירושלים, כיכר אלברט איינשטיין

תיאטרון ישראל

הערב יום א' 29.12
תיאטרון הבימה:
אנשים קטנים: 11.00
נער חברבורות: 20.30
פירוד זמני: 20.30
עוולה – בביתן: 18.30
התיאטרון הקאמרי
סלט רוצים לחיות – 2 הצגות אחרונות!

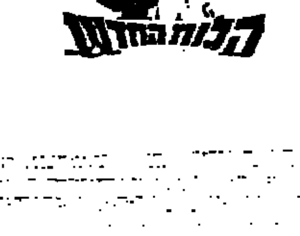

הלוח החדש

הארץ ממליץ

תל אביב

"הרבה ולא כלום" (גת) — צירוף מוצלח של תסריט אינטליגנטי, בימוי מתוחכם ויפה, ומשחק מצוין של מריל סטריפ, צ'רלס דנס, סר ג'ון גילגוד, טרייסי אולמן, זמר הפופ סטינג, סם נוסטלגי על ריגול במלחמת העולם השניה נעשה לאנאליזה של שיגעון, בבימויו של פרד סקפסי האוסטרלי.

בירדי (פריז) — סיפור על ידידות, ועל כאב שחור *מלחמת וייטנאם* כשהוא סבור שהוא ציפור. סרט המחפש את שורשי השיגעון בתוך ה"נורמלי" בבימויו של אלאן פארקר ("אכספרס של חצות", "תהילה", "פינק פלויד – החומה"). משחק טוב של ניקולאס קייג' ומתיו מודין.

הכבוד של פריצי (לימור) — קומדיה שחורה של ג'ון יוסטון ("הגץ ממלטה", "המלכה האפריקאית", "האוצר של סיירה מאדרה", "האיש שרצה להיות מלך"), על איש ה"מאפיה" הסיציליאנית בברוקלין, הנאלץ לבחור בין אהבה ובין "כבוד המשפחה הסיציליאנית". ג'ק ניקולסון מצוין.

אמדיאוס (לב 2) — מחזהו של פיטר שאפר נעשה לסרט עשיר בתבנים חזותיים ובמוסיקה, על גאוניותו של מוצארט כפי שהיא נראית דרך עיני המלחין הבינוני סאליירי. עבודת בימוי יפה מאד של מילוש פורמן, ומשחק מעולה של פ. מארי אברהם בתפקיד סאליירי וטום הולסי כמוצארט.

חזרה לעתיד (אורלי) — נער חוזר באמצעות מכונת זמן, לעבר — משנה את ההווה שלו ואת עתידו. סרטו של רוברט זמקיס ("בעקבות האוצר הרומנטי") הוא סרט מדע בידיוני, המתאים לילדים ולמבוגרים כאחת. חביב מאד, וגם מעניין.

שושנת קהיר הסגולה (שחף) — סרט חדש של וודי אלן, הפעם רק כבמאי ותסריטאי. המעורב מציאות ודימיון, אגדה ועובדות, מעשה ברמות בסרט המתאהבת באחת הצופות. היא יוצאת מהמסך כדי לבלבל את היוצרות ולהוכיח שבקולנוע, לפחות, הכל אפשרי. עם מיה פארו — בת זוגו הנוכחית של אלן.

קאל (רב חן) — סרט אירי קטן ויפה, על צעיר קתולי (ג'ון לינץ') הכמהה לחיות בעיר קטנה בצפון אירלנד, הנקרע בין המאבק של המחתרת האירית ובין אהבתו לאלמנה צעירה, שבעלה נהרג בעת הלוכו.

ירושלים

הכבוד של פריצי (אדיסון) — ראה לימור ת"א

שושנת קהיר הסגולה (בנייני האומה) — ראה שחף ת"א.

חיפה

קאוס (קרן אור) — סיפורים סיציליאניים, לפי פירנדלו, בסרטם של האחים טאוויאני ("פדרה פדרונה"). הרמור עממי, סיפורי עלילה מאלפים, וקולנוע מעולה.

הכבוד של פריצי (חן) — ראה לימור ת"א

בירדי (רב-גת) — ראה פריז ת"א.

מדריך הארץ

פרק יומי — מלכים ב' יט-כ
משנה יומית — ערכין ה, ה-ו
דף יומי — נדרים מב
הלכה יומית — סוכות עד. א-ב

תורנות רופאים

הוכנת רופאים במקרים דחופים
כ"ט בערב עד לבוקר, כ"ו בבוקר בטלפון מד"א טל' 101.

מגן דוד אדום:
ירושלים 523133
תל-אביב 460111
חיפה 512233
גוש דן 781111
הרצליה 052-341333
נתניה 923333
רחובות 084-51333
בת-ים 5511111
חולון 803133
לוד-רמלה 08-221022
באר שבע 057-74767

מוקד מידע רפואי בקופ"ח הכללית:
בימים א'-ה' — 20.00-8.00
בימי ו' — 15.00-8.00
טלפונים: 03-433300, 03-455500
ער"ן — עזרה ראשונה נפשית
24 שעות ביממה:
ירושלים 227171
תל-אביב 03-261111
חיפה 04-672222/3
נתניה 053-35316
באר-שבע 057-418111

מרכז רפואי בית יעקב 03-223938
מרכז סיוע לנפגעות אונס (24 שעות ביממה):
תל-אביב טל' 234819
ירושלים טל' 02-245554
חיפה טל' 04-382011
מרכז סיוע למוכי לחץ
מועדון "מקלט"
א עד ה 11.00-13.00
ב עד ד 16.00-18.00
טל. 220031
רח' באזל 13 תל-אביב
בדיקות שינויים לעקרה האמבולה
תל-אביב, דיזנגוף סנטר שער 3 ליד הבנק, טל' 294569, 03-285822
המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות וחגים בין השעות 24.00-9.00. אחרי השעה בטלפון 03-284649 בכל בוקר, כל מוקד 49 טל'. שעות בימים א-ה בין 21.00 עד 23.00 יום ו' ושבת מ-18.00 עד 24.00
שבתות וחגים מ-15.00 עד 21.00
חיפה: רח' הנמל 26, קומה ג', טל' 04-523-560 שעות הקבלה: כל יום בין 23.00-20.00
ער"ן — שירות רפואי לילי
24 שעות ביממה כולל רפואת שיניים:
ירושלים, מוקד יום — 660585, 669551
מוקד לילה, שבת וחג — 226191 מנוי מס' 1788 ולהשאיר הודעה לרופא תורן מכון ב"ד
תל-אביב, מוקד יום — 218820, 218896
מוקד לילה — 631011 מנוי 3752 ולהשאיר הודעה לרופא תורן מכון ב"ד

תורנות בתי-חולים

תל אביב

חיפה — וילריס
איכילוב — פנימית, כירורגית
ירושלים
הדסה עין כרם — ילדים-כירורגית, אורתופדיה, עיניים, א.א.ג
שערי צדק — פנימית, נשים

תורנות בתי-מרקחת

תל-אביב
יהודה הבכור יהודה המכבי 42 455198
שפ"ח כללית אבסטרדם 7 225142
רמת גן
רמת יצחק שד' ירושלים 96 772986
פתח תקוה
קופ"ח כללית חיים עוזר 904221
חולון
אהרון הופיין 52 889193
נתניה
יחזקאל ב. נשמי ק. נורדאו 51274
ירושלים
בואר עמק רפאים 11 632780
חיפה
יבנה אבן סינא 7 672288
הקריות
מוצקין שד' השופטים 64 ק. מוצקין 232243

דלת פתוחה

מרכז מידע וייעוץ לבעלים ע"י צוות סוציאלי — ייעוץ ומידע בנושא חברות, הכשרה, בריאות — אבטלה, צרכנות.
ימים ב' ג' ה' — 20.00-17.00
מנורסקי 66 ת"א. טל' 03-281226
חיפה: ימים א' דו' 19.00-16.00 רח' המשטרה 14 טל' 81520

שידורי רדיו וטלוויזיה

טלוויזיה

17.30 ילדי הפלא — סדרה
18.20 יש לי סיפור: "גלגוליו של מעיל" מאת קאריה מולודובסקה
18.30 (ע) קיצור החדשות
18.32 (ע) גיבור מעולם אחר — סדרה
19.00 (ע) יומן השבוע
20.00 כותרות מבט
20.02 להיום בראש — מצעד להיטים עבריים
21.00 מבט לחדשות ומוסף "שער ראשון"
21.45 חיילים יקרים — המאמץ המדיני לשחרור חיילי צה"ל שנשבו במלחמת לבנון
22.25 נשי הוליווד — דראמה
23.10 מה השאלה? — שאלות מעניינות דיומא
23.50 פסוקו של יום וחדשות

טלוויזיה לימודית

08.15 תלמוד
08.40 בסך למפרות ומשה
09.00 אנגלית ד'
09.20 השעה שלנו — מבחר ע' הלל
10.10 אנגלית ד'
10.30 פרפר נחמד
11.00 החשבון ה'
11.15 צרפתית
11.30 כאגרופיה הי"ר — אפריקה
12.00 הילדים (עליזה) — "חבורות" מאת ג' הייטפאטסון
12.25 אנגלית ט'
13.00 אנגלית י'
14.00 גם אני שופטים — כתבה שחזית
14.25 שלום וחולים
14.50 באה ציורים בפורטפים — באראם וזוה להרואן
15.00 האנציקלופדיה המחודשת הזיוון ה' טיקטניה
16.00 רחוב בבנפים
16.30 תמונה והיציאה
17.00 ערב חדש

קול המוסיקה

06.02 צלילי בוקר
07.07 בוקר טוב
07.30 שחרית מוסיקלית — פוקשיניק סימפוניה מס' 1 בדה מאג'ור, "הקלאסית" (תזמ' הסימפ' בבריטניה, מנצח רנה לייבוביץ); מוצרט: סונאטה בלה מאג'ור ק' 311 (פ. ארונסקי — פסנתר); רנה האר-אציות ותיבה על נושא של מוצרט, אופ' 132 (התז' הסימפ' כבאוורית, ק' קילבטרג); צייקובסקי: סוויטה תזמורתית מס' 4 אופ' 61, "מוצרטיאנה" (תז' פילהרמונית ב. טילטרונטאבש); בריטן: מבוא לתז' לבני הנעורים (התז' הפיל' המלכותית מליברפול; סר צ. גרובס)
09.30 קונצרט בוקר
12.05 אבנים באולפן: רות תבור — סופראן; אבי פיש — פסנתר. הסינג: 8 שירים לפי מלים של מססטאסיו ומפולט כמתם מהר 2; שירי שבת לבלים של בובזא מהר בראצמס: 2 שירים מתוך אופ' 105; ראנקל: קטע בצורת הבורה
13.00 קונצרט צהרים
15.05 בין הבנים — "כחולות לאוויר" מאת יאנאצק. הציורה לא שלו... מוסיקה לפי מותו של היידן... בביצוע הירדן כל והו רגינה
16.00 קונצרט מנחה — אופרה אריה מתוך "צד ליטה" (פ. הוקינס מ"ל בהנחנה קארלו"; מוסטרה מרים קטעים לידים (מ. קבאריס — פסנתרן; בראמס: קונצרטו לכינור ותז' אופ' 77 (ג. אויסטראך/תז' סימפוני של ברוהי"ב, ק. אויסטראך); באחלה סימפוניה מס' 5 בדו דיאז מינור (תז' סימפונית של רדיו באוהרדיה ר. קבליק)
18.30 מוסיקה ליום ראשון — באך קטע מקהלה מתוך קנטאטה מס' 122 וסוויטה אורקסטרלית ושלושה ספרים מכתב מוצר גראם; ר. רילינג. פונרצקי: הנטות על שם לוקאס הקדוש (ג. הייטריך — סופרנו; א. הילסקי — בריטון/ב. לאר דיה — באס/ת. יוזף באראכה — שירה; נוך הנערים מפליך/נכון רדיו קלרי והזמ' הסימפ' של רדיו קלרי הפולנית הירח
20.05 ערב טוב — קורלי סונאטה בדה מינור לכינור והצ'לו אופ' 5 מס' 7 (י' מנ-הין, ג. מלקום ה. וונטוניק — הולה

20.30 ליתורגיקה 85: "הבל" בהוסיקה. מנהלת "ארם עובר" בהשתתפות הז' סיכום — ם. רהצלים בו הולך והולך. קינות יהודיות בו הולכת ואריאציות על "קינת דוד" של מאליפ. מרדלוש: תהלים קכ"ו אופ' 31 לסולנים, מקהלה ותזמ' והתז' (ל. טונה — סופרן/ב. לבקנס — בריטון)
23.00 מוסיקה מן העבר הרחוק

רשת א'

15.30 עולם הבריא
16.05 השבוע שלי
17.20 האנציקלופדיה הפתוחה — הבריאה של הטבע, עם פרופ' דוד מטמאל
18.06 בהתאגרע — הוד והד המסורת
18.47 פרקי היום בתנ"ך
19.05 המשפט העברי
19.30 סידורים לעולים
22.05 תפוח העץ — הילד כמלכלך של עכשו

רשת ב'

16.06 כתבת-טיעונאים
18.45 היום בספורט
19.00 היום הזה
19.35 עם-ישראל — עניינים יהודיים בעולם
20.05 אוכר בהבנתן — פרקי תנועת מסדרים
22.05 תכנית בשתי-ישראל בביצוע אריה וואנג והכנה לביטן
23.05 צלצול שלישי — שבועון לאמנויות

רשת ג'

18.06 מצעד הפזמונים הלועזים
21.05 אותם עתיק — שירים שלא גם ליום
23.05 הלילה הוא שירים

גלי-צה"ל

17.30 כותר — עיתוני צבא וביטחון
17.50 יומן ספורט
18.05 רדיו-טסרט
19.05 רדיה, רדיו
20.05 רחוק מן הבין — סוכריפוים
21.00 מבט לחדשות
21.30 אנציקלופדיה משודרת: התכנסת הסרינקוליות של הגליל
22.05 על הרצף ומעל הבינאון
23.05 שעה עברית — עם ערביים בישראל

שידורים קבועים

רשת א'
07.30 הוד שירים — מבטנים יקבים
08.05 חונה — עם בני הגולי
09.05 הבוקר לא הם
09.30 בענב
10.30 רדיו קל
11.10 שידור יומי למתחילים
11.30 הכבלה הימה לכל
12.05 מעני הבחרה
13.00 שידורים באנגלית
13.30 שידורים בערבית
14.00 לבת לבן ולכל המשפחה

רשת ב'
08.05 כאן לשלום
09.05 ביקור בית
10.10 כל צבעי הקשת
12.10 גל פתוח — חדשות ומבטים
13.00 בשבי היום
14.06 יש עניין
15.05 מוספי חדשות
16.05 ריבים ושירים
17.10 יומן בלבלה

רשת ג'
06.11 בחזרה לאיזור
07.07 שיר בבוקר בבוקר
09.05 מה מבר תשמע
10.05 אנו הם הזמין
11.05 שעה עם כלאני זוקה
12.05 רק מוסיקה
13.05 רק ביומי חול
14.06 לך לך — סיר ודרבה
15.05 חרבה, מרים, המוסיקה
16.05 מוסיקה לצעירים
17.05 הצבה יומית, יקיר אביב
17.30 על מסורים ואנשים

גלי צה"ל
06.10 צלילי בוקר
06.30 אנציקלופדיה בשמונה
07.07 קצב 600 שבוע
08.05 מקרסנים ישראל
09.05 ממן לעבודה
11.05 עם של עם
12.05 להיום להאזנה
13.05 מטמון ישראלי
15.05 סטקינטן
16.05 ארבע אחרי הצהרים
17.00 יומן גלי-צה"ל

לוח בתי קולנוע

תל-אביב

אורלי — חזרה לעתיד 4.30, 7.15, 9.30
אלנבי — משחק הדמים 5.00, 7.30, 9.30
אסתר — שלוף... אבל בזהירות 4.30, 7.15, 9.30
בית לסין — אפוקליפסה עכשיו 11.15
בן יהודה — הבו האיש השלג 4.30, 7.00, 9.30
גורדון — רומן הדמים 4.30, 7.00, 9.30
גת — הרבה ולא כלום 4.30, 7.00, 9.30
דקל — מפרין אלמו 7.15, 9.30
דרייב אין — מכרות המלך שלמה 7.15, 9.30 נערת התענוגות 12.00
הוד — גולאג 4.30, 7.15, 9.30
רב חן: חן 1 — שנת הדרקון 4.15, 7.00, 9.45
חן 2 — רומן על בכוח 5.00, 7.20, 9.45
חן 3 — בי"ס לאסירים מתחילים 4.45, 7.20, 9.45
חן 4 — הנוקם 10.30, 1.30, 4.45, 7.20, 9.40
חן 5 — הנערים 10.30, 1.30, 4.40, 7.20, 9.45 קאל
לימור — הכבוד של פריצי 4.30, 7.00, 9.30
לב 1 — גורל 1.45, 5.00, 7.30, 9.40
לב 2 — אמדיאוס 3.30, 6.30 גשר צר מאוד 1.40, 9.40
מוגרבי — כסה קסלנית 4.30, 7.15, 9.30
מוזיאון ת"א — נער ונערה 4.30, 7.15, 9.30
מקסים — הציניה האמריקאי 4.30, 7.15, 9.30
מרכז החזיה הישראלית — החזיה הישראלית (בעברית) 10, 5, 10 (באנגליה) 9, 12, 2, 6, 8 (בגרמנית) 7.00 לתבר את דיסה 11.00
פאריז — סושלם 4.30, 7.15, 9.30
סינמה 1 — המגנה אמריקה 4.30, 7.15, 9.30
סינמה 2 — אני יודע שאת יודעת שאני יודע 4.30, 7.15, 9.30
סינמטק ישראלי — גנבה והבנה 7.00 הרודפים והנרדפים 9.30
פאר — רכבת תחתית 4.30, 7.15, 9.30
פריז — בירדי 2.00, 4.15, 7.15, 9.30 מציצים 11.45 בלילה
צפון — נגוע + במו חלום 8.00
צפון — הנפתח 4.30, 7.15, 9.30
שחף — שושנת קהיר הסגולה 4.30, 7.15, 9.30
תכלת — אנם הברבורים 4.30, 7.15, 9.30
תבור (במודיוש) רמת אביב — בריאן כוכב עליון 7.30, 9.30
תל-אביב — מכרות המלך שלמה 4.30, 7.15, 9.30

עפולה

היכל התרבות — הבובה הגדול 8.30

ירושלים

אדיסון — הכבוד של פריצי 4.15, 6.45, 9.15
אור גיל — אהבתו של סוואן 4.30, 6.45, 9.00
אורנע — בי"ס לאסירים מתחילים 4.30, 7.00, 9.00
בית אגרון — "יכנני 4.00 התחילו את ההפכה בלעדי 7.45 יופיזו 9.30 ודסטוק 11.30
בנייני האומה — שושנת קהיר הסגולה 7.15, 9.15
הבירה — מכרות המלך שלמה 4.30, 7.00, 9.00
כאיר — חזרה לעתיד 4.30, 7.00, 9.00
כרמיאל — זה בשמש 7.00, 9.00
סינמטק — כל החיים לפניך 7.00 המסדר (אולם קטן) 9.00 אל מותר 9.30
עדן — הנעבים באים 4.30, 7.00, 9.00
כלשיך — הבו האיש השלג 7.00, 9.15
רון — הנערים 4.30, 7.00, 9.00

רמת-גן גבעתיים

אלאמים — שנת הדרקון 6.50, 9.30
אורדע — תרגיל לברגל בתחיל 7.15, 9.30
ארמון — האיש בעל הנעל האדומה 5.00, 7.15, 9.30
הדר — הבובה הגדול 4.30, 7.15, 9.30
לילי — הכבוד של פריצי 7.00, 9.30
רב גן — רמת גן
גן 1 — הרבה ולא כלום 4.30, 7.10, 9.40
גן 2 — בירדי 5.00, 7.20, 9.45
גן 3 — שוטר עם כבוד 5.00, 7.25, 9.45
גן 4 — רומן על בכוח 5.00, 7.20, 9.40
רמת גן — זאב אמריקאי בלונדון 7.15, 9.30
שבים — בי"ס לעבירות תנועה 7.15, 9.30

כפר סבא

חן — הציניה האמריקאי 7.00, 9.15
עתל — יער האיזמרגד 7.00, 9.15

חולון

ארמון — פלדה 5.00 הבבת תחתית 7.15, 9.30
מגדל — גשר צר מאוד 7.15, 9.30
מרכז קרית שרת — חיים בחופש 4.00 אקספרס של חצות 7.00, 9.15
סבוי — 7 גנבים בכלא 4.30, 7.15, 9.30
רינה — מקום בלב 7.15, 9.30

נתניה

מודיעין — רסטי בייכס 7.00, 9.15
שרון — קוד השתיקה 5.00, 7.00, 9.15

רמת השרון

כוכב — סרטי גלישה מקסימית 4.30, 7.00 ראובן, ראובן 9.30

חיפה והסביבה

אורה — עונה בוערת 4.00, 7.00, 9.15
אורלי — גורל 7.00, 9.15
אטמוספירה-אוסקר — מאמה האורי 4.30, 7.00, 9.15
ארמון — תלמידה מתחשלת 4.30, 6.45, 9.00
בית אבא חושי — טאמיד 9.15
חן — הכבוד של פריצי 4.30, 6.45, 9.15
סינמטק — אשה שגאלית 9.30
שמבר — רפוב 7.00, 9.00
עצמון — בגידות בטריאטמה 4.30, 7.00, 9.15
פאר — סושלם 4.30, 6.45, 9.15
קרן אור הסטודנטים — קאוס 4.00, 9.00

רב גת

רב גת 1 — שנת הדרקון 3.45, 4.30, 9.15
רב גת 2 — בירדי 4.15, 6.45, 9.15
רון — חזרה לעתיד 4.30, 6.45, 9.00
שביט — רומן שנולד במלחמה 7.00, 9.00

קריות (חיפה)

אחדות — מכרות המלך שלמה 7.00, 9.15
בית העם — רמבו 7.00, 9.15
הזוהר — תרגיל לפרגל מתחיל 7.00
ניצן — הציניה האמריקאי 7.00, 9.15
סביון — שוטר עם כבוד 7.00, 9.15
פאר — סושלם 7.00, 9.15

הרצליה

דוד — השומר מנגב מבור 4.30, 7.15, 9.30
חוכל — מכרות המלך שלמה 4.30, 7.15, 9.30
תפארת — סושלם 7.15, 9.15

בת-ים

אורנים — הבובה הגדול 7.15, 9.30
עצמאות — המגנה אמריקה 4.30, 7.15, 9.30
בית יד המוהדש — 2 סרטים בברכית אחר הבריחה לביטחון 2.15 מאן מתור 9.30

הדרה

הדרה — המגנה אמריקה 4.30, 7.00, 9.15
חן — השומר מנגב מבור 4.15, 7.00, 9.15

נצרת עילית

מתנס מקצועין — ביוזשי משה הי לייזר 8.30

רחובות

בית העם — עיר להמנה 8.00
דוד — חזרה לעתיד 7.15, 9.15
חן — המגנה אמריקה 7.15, 9.15